

ČASOPIS

PRO

KATOLICKÉ DUCHOVENSTVO.

WYDÁWÁN

OD

KNJŽECJ ARCIBISKUPSKÉ PRAŽSKÉ

KONSISTORĚ.

PATNÁCTÝ ROČNJ BĚH.

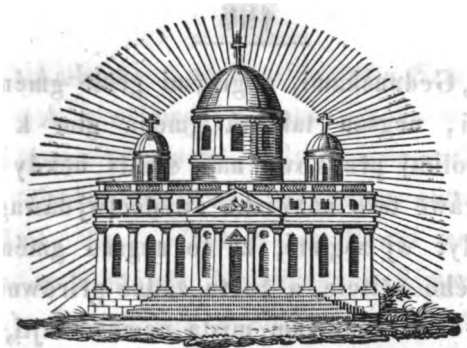
Swazek druhý.

W PRAZE, 1842.

W knjžecj arcibiskupské knihtiskárně, u Anny owdowělé Špinkowé.

**Tunc Sancta Ecclesia valentius in veritate reficitur, quam ar-
dentius pro veritate fatigatur.**

S. Gregorius Mag. in moral.

Pogednánj.

1. Katolictwj.

Od

Jana Nep. Hlawáče,

vikariátneho tugebnjka a farára w Postupicjch.

Prawá cjrkew Kristowa slowe *katolická* ne- boli obecna; tjm pak gménem žádné giné shromážděnj kromě cjrkew Řjmské nikdá neslauto, aniž ny- nj sluge. Swatý Cyrill dj takto: (catech. 18.) „*Když do někteřeho města přigdeš, neptej se, kde by cjrkew aneb dům byl; neboť i kacíři pravj, že dům Božj a cjrkew máj: — ale ptej se, kdeby byla cjrkew kato- lická; neboť to gméno vlastnj gest pravě cjrklavi Kri- stowě, kteráž gest matka wšech nás.*“ A protož swa- tý Augustin mluwě o cjrkwí Řjmské, takto se wy- gádkil (contra ep. sand. C. 4.): „*Zdržuge mne w nj to gegj gméno katolictwj, kterěž táž cjrkew, ne bez diwu, mezi tolika sehlamí a kacířstwem wždy zachowala.*“

Pakliže katoljci u ginowěrcůw slowau Řjmany,

Papeženci, Gednuškami, a ginými geště gmény těmto podobnými, negsau takowá gména gim k potupě; takť i katoličtj předkowé naši slauly někdy Homousiani; a práwě tato názwiska swědectwj dáwagj prawdě. Každýt wj zagisté, že to negsau gména něgakeho nowého učitele, a že tu žádné přirownánj aneb přibljženj se k sektářům mjsta nemůže mjtj, gelikož genom oni sami gmen sobě nabrali od půwodů sekt swých. Takť Husité od Husa se nazwali, gakož ginj sektáři od giného náčelnjka neb půwodce swého.

Ne pak takto se dělo u katoljků. Neboť gakož gméno „Homousian“ toho značilo, který wěřil Syna Božjho: a to spolupodstatného s Otcem, gakéz učenj prawé gest; tak též katoljci gménem „Gednuška“ potupně nazwáni gsau od samých toliko sektářů, ale genom proto, že tělo a krew Páně u welebné Swátosti pod gednau způsobau, — chleba totiž, přigjmagj, a takto účastni býwagj celého žiwého Krista Pána, těla geho i krwe geho. W tom pak nie bludného a zcestného nenj.

Gméno „Papeženců“ od neyvyššjho pastýře celé cjrkwě papeže pocházj, genž byl Sw. Petr, ba i sám Kristus Pán; sw. Jan Zlatoústý dokládá (Homil. 33. in acta.): žeby to zlé nebylo, pakliže se katoljci nazýwagj podlé těch, genž cjrkwě gménem Kristowým spravngj, anebo dle auřadů gegich; genom když od některého člowěka gednotliwého gmen sobě neberau, gakož činj kacjtj.

Řjmanem pak slauti i před gedenácte sty lety nie giného nebylo, nežli slauti katoljkem, gakož z

řeči sw. Ambrože „*oratione de obitu Satyri*“ patrně wyswjtá. A k oslawenj tohoto gména sám Kristus Pán při popsánj swěta dada se wepsati w knihy Augusta cjsaře římského, Řjmanem chtěl býti nazwán. (Luk. 2.) — Též Swatý Pawel negednau se gmenuge w Skutcích Apoštolských Řjmanem. (Act. 16—21.) Protož pak w snešenj apoštolském, i Nicensko-Konstantinopolitánském (gehož při službách Božjch užjwáme) tať swatá cjrkew katolickau, totiž obecnau proto slowe, žeť po wšechny časy byla, a následně neystaršj gest, od samých apoštolůw swatých pocházegje.

Při každé pak znamenitěšj změně w náboženstwj na šestero wěcj ohled bráti slušj; a sice: 1) na půwoda takowé proměny; — 2) na čas, w kterémž vznikla; — 3) na učenj nowé, gakéž se wyskytlo z nj; — 4) na mjsto, kdež teprwa se ukázala; 5) na odpůrce, gacj proti nj hnedle bog počali; — a 6) na počet přátel a přídrženců gegjch.

Gakkoliw sektáři ani gedno znamjko předešlé, lečby nemotorně si počjnati chtěli, na cjrkew katolickau obrátiti nemohan: welmi lehaučce prowěsti to mohau katoljci o každé cjrkwice a sektě gegich. — Znagjt 1) půwody gmen gegich. Takť wjme zagisté, že Ariánů, kacjtů to ariánských půwodem byl Arius, kněz Alexandrinský; Lutheránůw pak Martin Luther, pronewěřilý a wyběhlý mnich z řádu Sw. Augustina; giných ale sektářů opět ginj půwodci mohau se uwěsti taktěž zegména.

Znagjt 2) dále čas. Wjmeť, že kacjtstwo ari-

ánské léta Páně 324., lutheránské pak 1517. se vyskytlo. — Co se tkne za 3) učenj nowého, můžemeť my gim učenj gich nowé předstjрати, ne pak onino nám. Nikdá nemohli kacjťowé toho důkladně dowoditi, že učenj katolické z časůw apoštolských nenj; gakož nemohau nám též wykázati gakéhosi kacjťstwj, gemužto by se řjmšj biskupowé, gakož Sionu bedliwj hljdači, nebyli na odpor stawěli, a gak brzo se wykmitlo, ge spolu nebyli zawrhli, a kletbau, protože nowota se gjm w cjrkwí nwáděla, nebyli znamenali. — Stran však za 4) znamenati slašj, žeť my owšem kolébky kacjťstwj zewrub známe, nikdáz ale kacjři nebyli s to, nám mjsta okázati, kdeby se byla řjmská cjrkwew započala; neboť i po prwnjch pěti stech letech, totiž okolo léta šestistého, Sw. Řehoř Weliký tuž cjrkwew spravowal, z gehož pak listů, gež do všech kragin psal, widj se patrně, že weškeren swět s njm měl oboowánj. — Co se ale za 5) týče odporů, řekli gsme giž, že takowé gim, ne pak nám učiněny byly, a to ne gen od papežů, ba od celých sněmů, kteréž proti nim, ne ale proti nám držány gsau byly. — A posléz za 6) nemohau sektáři dokázati, žeby katolická cjrkwew od něgaké wětšj cjrkwew se byla odtrhla, tak aby těch, genž se předc stolice řjmské přidrželi, skrowněgsj počet byl; giných pak křesťanů mnohem hogněgsj. — A protohle! sw. otec Augustin (contra Epist. Fundam. c. 4.) za znamenj prawé cjrkwew „starožitnost“ klade.

Namjtnau-li sektářowé, žeby cjrkwew gegich nowau nebyla, brž starau, tauž gistě, kterauž Kristus

založil, a doložj-li, že za mnoho wěků widjna ne-
gsauc, teprw pozděgi na wýslunj přišla: — odpowj-
me na řeči tyto slowy sw. Auĝustina, gakýmiž po-
dobné weyžwyky Donatistůw tepe, an (Lib. 3. de bapt.
cap. 2.) dj: „*Ta vaše cjrkew, kteráž, gak prawjte, se
nynj zywila, buď prwé zhynula, a nynj ožila: buď ne-
zhynula, ale toliko se skryla, a nynj hlawu wystrčila:
Ale nemusela zhynauti; neb kdyby byla matka zhynula:
neměli byste odkud se zase zrodili.*“

A po hrjchu! všickni sektáři k tomu se sire
znagj, že před časy w katolické cjrkwí byli, a na
to, čemu nynj wěřj, ani pomysliti neuměli.

Prawá cjrkew Kristowa netoliko proto slowe
katolickau, žeť wždy byla, a kromě nj žádná giná;
alebrž také za tauž přjčinau takto sluge, že na wšech-
ny časy má býti, dle oněchno pjsma swatého řečj:
„*Tato gest smlawoa má s nj, dj Pán, duch můg, kterýž
gest w tobě, a slowa má, kteráž gsem položil w twá ústa,
neodegdau z úst ných, ani z úst semene twého dokawád
až na wěky.* (Isaiáš 59, 21.) — „*Gestliže gest z lidj
rada tato, neb skutek: zrušen bude; pakli gest z Boha:
nebudete moci toho zrušiti.*“ (Act. 5.) —

Trwala pořád, a trwá w nyněšjím čase tak též
bez ustánj cjrkew katolická, ač proti nj nadarmo
wáleli židó, potom pohané, naposledy kacjři; bať na
tom dosti nenj, ona též u prostřed protiwenstwj wy-
růstala a zinábala se. Řezba zagisté prospjwá wi-
nicjm: protiwenstwj pak winici Páně zůslechtuge.
Naproti tomu ale wšecky kacjřské sekty krátký čas
na zemi pobywše, opět gsau zahynuly, a i dnešnj

nepotr wagj na wždycky, i ony nedočkawše se wy-
spělosti žádané, dřjwe, než se toho naděgj, pominau
dogista. Sw. otec Augustin (Lib. de haer.) počjtá
osmdesáte osm sekt kacjtských, a (in psalt. 59.)
prawj, že gich welni mnoho w niwec obráceno. Za
čas swatého Athanásia, Hilaria zdálo se, že kacj-
stwo ariánské hluboce a pewně gest zakotweno; však
hle! kde gest nynj?? zmizelo gako prach, kterýž
odmjta wjtr od obličege země. Ledwa sedm let od
založenj sekty Lutherowé prošlo, giž powstal Zwingli,
a po dwau letech Nowokřtěnci se wyljbli, a gedno-
tu s Zwinglim wětsj djl Lutheránůw, od Luthra od-
děliwše, gich k sobě přitáhli. Ti pak, gesto Luthe-
rány zůstali, učenj Lutherowo tak hrubě změnili, že
tězko nalezněš přesného, čistého Lutherána.

Než dále prawá cjrkw Kristowa proto slowe
též katolickau, že w nj nalezáme společnost a sge-
dnocenj audů gegjch, neyprw zagisté audů těchto s
hlawau gegj: nápotom též těch samých audů mezi
sebau.

Ačkoliw Kristus Pán z tohoto swěta k Bohu
Otcí swému se odebral widitedlně, předce hlawau,
biskupem, pastýřem neyvyššjm cjrkw rytjtgjcej bý-
ti nepřestal, aniž kdy přestane; oně gi swau vlast-
nj mocj duchowně a newiditedlně wždy spravuge
a řjdy: nicméně však ku potřebě našj laskawě pro-
hljdage, při tom shromážděnj prawě w se wětjcejch
netoliko Apoštoly, proroky, pastýře, učitele a bi-
skupy ustanowil, ale také gednoho „swého mjstodr-
zjcgjo“ mezi nimi mjti ráčj, pod kteréžošto by gako

něgaké widitedlné hlavy správau gednota a swornost w cjrkwí zachowána, a všem různicjm přjčina odňata byla. — A tento gest biskup Řjmský, gakožto náměstek swatého Apoštola Petra, genuž Pán Kristus, i řádným geho náměstnjkům po z mrtwých wstánj swém všeco stádo k spasenj, a k spravovánj poručil. (Joan. 21.) — Swatý Leo (epist. 87.) prawj: „*Tagemstwj kázanj swat. Ewangelium také gest Pán Kristus všem apoštolům k úřadu gich swěřil; aby však na blahoslaveném Petru, wrchnjm Apoštolů, nespjže záleželo; tak aby od něho, gako od něgaké hlavy, dary swé Kristus na všeco tělo cjrkwě swé wyléwal, a zbawena se býti téhož tagemstwj widěl, kdožbykoli od pevnosti Petrowy směl odstaupiti.*“

A hle tato slowa zkušenosť dowozuge, neboť všechny ty cjrkwě, kteréž se koliwek od widitedlné hlavy a mjstodržejho Páně kdy oddělily, negináče než gako ratolesti od kmene odřaté pagednan swadly. Kdež gsau medle cjrkwě asiatské i afrikánské, gesto kwětly tak hogně, že u welikém počtu sněmy držjwaly, magjce mnoho lidj uměnjm a swatostj, žiwota wznešených? — Od toho času, co opustili cjrkwě Řjmskau, ani sněmů nadržely, aniž měli lidj, genžby všemu swětu pro gich zvláštňj vlastnosti, známi byly.

Než w cjrkwí katolické gsauť také audowé i mezi sebau úzce spogenj, a též dle toho lze poznati prawost cjrkwě katolické. W nj zagisté všickni Božských wěcj učitelowé až k podiwu srownáwagj se wespolek, ač že na rozličných mjstech, w časech

rozdjlných a všeligakými gazyky mluwili a psali, a až dosawáde kázj a pjši; toť pak bez zwláštnej mi-
losti Božj že djti se nemůže, kdož nenahljzj? —
Nebylo pak nikdá sekty ani gediné, w kteréz by ta-
ková swornost wéwodila, aneb gak dj sw. Augustin
(Lib. 18. civ. c. 41.), *nebylo nikdy sekt, gešto by se
wespolek nebyly potýkaly, a samy učenj swá dostatečné
nebyly wyeracowaly.*“ A gestiť w prawdě tomu tak,
sektári nemohau se mezi sebau stran učenj srowná-
ti, gelikož koliko hlav u nich, toliko téz smyslů
při nich dogista nagdeš, a odtud to, že gedni dru-
hých porušgje a kazjee oddělowánj a roztržky pů-
sobj. — Wjť se takto o Lutheránech zagisté, že
oni gestě ani negsauce wyspělj, i hned w Nowokřtěn-
ce, Konfessionisty, Sakramentáře a w giné sekty
mnohé děliti se počali, články wjry dle poměru swé-
ho vlastnjho měřje.

A takto se owšem státi muselo. Neboť genom
w cjrkwí katolické mámeť walné prawidlo, by se
wzešlým rozepřjm potřebná přjtrž w čas učinila.
Gestiť to pak wyřčenj a wýpowěd neywyššjho w cjr-
kwí katolické pastýře, aneb gednosworné snešenj bi-
skupůw na sněmu obecném. Tjm pak prostředkem
zamezuge se cesta owšem bludům, kteréz, gak mile
se okážj, kletbau naznačeny býwagj, a gich přjwr-
žencowé gakož opravdowj huřiči z cjrkwě prawo-
wěrné wea se wymjtagj. — A tak zůstává powždy
cjrkwě katolická neposkwrněnau chotj Kristowau, ne-
magje na sobě wrásky žádně. Samo pak prawjdko
sektárů, dle něbožto wšj wjry saudce má toliko Pj-

smo swaté býti, a geho pauhá litera, zawdávát owšem neywolnějšj přjčinu k neswornosti a rozmjškám a wjře. Nebť tjm swobodno každému gest, Pjsmo sw. wykładati sobě gakkoliw, i wjru sobě gakaukoli tworiti. Odtud vyplýwá, že oni w samých to wěcech podstatných, k spasenj duše newyhnutelně náležejcjh nikdy mezi sebau ustanowiti se neinohau, ba proto na sebe newražj a přjkořj sobě činj. Takť Lutheráni Nowokřtěnce za brozné kacjře pokládaj, ačže tito z téhož Luthera posli. Z Lutheránůw gmenugj se někteřj přjsnj, tuzj; ginj opět měkcj; wšak gedni druhým w rozbrogi wrchowatě wracugj, gako ondy Wigand proti Melanchtonowi, a tento opět proti onomu řádil.

Cjrkew katolická též slowe *swatá*, a proto, že to, čemuž učj, a že to, čjm se spravuge, swaté gest, a že wšeliké gegj učenj buď ze strany wjry, buď ze strany mrawůw ničehož nezawjrá w sobě neslušného; naopak ale že ona se držj a řjďj toliko zákonem Páně neposkwrněným, swědectwjm wěrným, a přikázanjm swětlym. Každá pak sekta, buď giž zmizelá, buď až posawáde trwagjcej, wždy nĕgaké zgewné bludy, kteréž prawému rozumu, aneb dogista poctiwému a mrawnému obcowánj se přjčj, w učenj swém zawjrá. — Taktot kacjři Ĝnostici strany tělesných žádostj w učenj swém připaustĕli takowau swobodu, o kteréž pro uraženj stydliwosti mluwiti nám nelze: a Wiklef (Act. 6.) učenj swým máť za to, že Bůh dábla poslauchati musj. Ani Lutheráni prázdni nĕgsauce hrubých wad, a prawému rozumu odporujch

poblauzenj. Takí oni téměř samogedinj o naroze-
 nátkách smeyšlegj, že onano hned po křtu swatém
 rozumu užjwagj, slowo Božj slyšj, wěřj a milogj,
 gakž na sněmu Wirtemberském léta 1536. držaném
 na tomhle wůbec gsau zůstali. — Něco podobného
 učj a wykládá Luther, genž (de Captivit. Babyl.
 Cap. de Baptism. Tom. 2. Jen. cat. fol. 271.) takto
 prawj: „*Ita uides, quam dives sit homo Christianus sive
 Baptizatus, qui etiam uolens non potest perdere salutem
 suam quantisque peccatis, nisi uolit credere, nulla enim
 peccata eum possunt damnare. Caetera omnia si redeat
 uel stet fides in promissionem Diuinam Baptismo factam,
 in momento absorbentur, per eandem fidem, imo ueritatem
 Dei, quia se ipsam negare non potest, si tu eum confes-
 sus fueris et promittenti fide-liter adhaeseris.*“ A slowa
 geho, w kázanj o manželstw (Tom. lat. 5. — Germ.
 6. concione de Matriu.) „*Si non uult uxor, ueniat an-
 cilla etc.*“, kterakž wšeliký stud a mraw uwážj? —
 Kalwinisté pak snad až posud za článek wjrykladau,
 že se wšechno z nutné potřeby děge, a že Pán Bůh
 hřjchůw gestíř půwodem; gakéhož rauhawého bludu
 skoro wšickni Lutheráni giž gsau se odřekli.

Katolická wšak cjrkeu neučj žádným takovým
 bludům, žádným nestydatostem, žádným wěcem proti
 rozumu čeljcjm, ačkoliwěk negedno u swé wjře má,
 což gako zgewenj Božj lidský rozum přewyšuge. A
 proto gj kacjři (magjř to w obyčegi i nyněgšj nowo-
 táři) mnoho zcestnostj a bludů, kteréž se owšem ge-
 nom w kotrbě gegich wyljhly, přiďjtagj a wyčjtagj,
 a w spisech swých, kteréž pjři pérem w zluči omo-

čeném, po celém světě roztrušuj. Toť činj pak onino bohužel! budto z pauhé zášti, neboli z newědomosti; ó! kdyby pak genom trochek pokogněgšj myslj do našich wěcj chtěli nahljdnauti, a střjdměgi chtěli mluwiti, klamy pak naprosto nedůwodné lépegi chtěli obezřjti: — brzoby zagisté ničehož newiděli, w čemby katolickau cjrkew ze zlého učenj winiti mohli. O to pak kdyby se opravdowě zasadili, snad bez snadu s Augustinem sw. (lib. 2. de civ. D. C. 28.) uznati by musili, že w katolické cjrkwí nic hanebného, nic nešlechetského se nepacházj.

Nediwme se tomu, pakli nowowěrci některých z katolické cjrkewe ba i kněžj samých k sboru swěma přitahuj; lidé zagisté dychtj na wětšj djl po cestách širokých a snadných, kteréž gim oni ukazuj a otwjrągj. Newjme-li ze zkušenosti mnohé, že oblibuj sobě lidé obezrawj učenj takowé; protože w něm žádnj postowé negsau ustanoweni; — nezdrženliwj, protože u nowotárů slib čistoty pokládá se za neslušný, ano podlé zdánj Lutherowa za nemožný, a že mnichům, kněžjm a geptiskám manželstwo se dopauštj; — zahálčiwj, proto že u nich na samé wjře dosti gest, a dobrj skutkowé že negsau potřebni; — chaulostiwj a zatwřelj, protože u nich z hřjchůw se zpowjdati, a před swým pastýřem zauplna z nich se wyznati, nepožadnje se.

A což řjci zbývá nám o mužjch, kteréž ondy swatostj žiwota swého a mučedlnickau smrtj cjrkew Řjmsko-katolickau oslawili, a oslawuj až dosawáde wšady w cizjch zemjch, zwlášť pak w kragiuách

čjnských; mělať ano, a má až podnes cjrkew katolická po Apoštoljch štěpowatele, zaléwače, stawitele, pastýře a pěstauuny, při nichžto wzrůst gegj bohatě a výborně se daťj. Swatost cjrkwí od zádného z protiwnjků, leč od pošetilce, zapřena býti nemůže; takowěto swědectwj hned před dráhným časem gj dáwno bylo; neboť pohan Plinius (lib. 10. epist.) cjsaři Trajánowi píše, že křesťané (a tehďáz nebyli žádnj giuj křesťané, než katoličtj) wšecky hřjchy magj w nenáwisti, a swatě žiwi gsau, a že se jim w tom toliko za zlé mjtí může, že rádi, a přjliš snadno pro swého Boha žiwoty nasazugj, a že ráno před switánjm wstáwagj, aby chwálili Krista. — A Tertullian (in Apologet. c. 1. 2.) wyprawuge, že gsau pohané bez wýslechu při křesťany na smrt odsuzowali, protože wěděli, že by při nich nic zlého nenašli. — A (cap. 5.) prawj, že pohanštj cjsařowé, kteřjž za výborné gmjni gsau, křesťanům práwali; gako Markus Aurelius, Vespasianus, Antonius Pius, a w. g. — — Rowněž i židé tolikéz o tehdegsjch křesťanech dobře někdy mluwili, gako Josef (lib. 18. antiquit. C. 6.), kdež prawj, že gest Kristus wjce byl, než člowěkem, a že prawým Messiášem gest. — Těž Filo, gak swědčj Eusebius (Lib. I. hist. C. 6.), — Epifanus (haer. 29.); — sw. Jeronym (de uiris illustrb.) — Sosomenus (C. 12.), — a Beda (praef. in Marcum), — znamenitau sepsal knihu ku pochwalce těch křesťanůw, kteřjž za času sw. Marka w Egyptě žiwi gsau byli. — — O swat. Františku swědčj sw. Bonawentura, že ho měl sultán král Egyptský

u weliké poctivosti, ač wěděl, žeby křesťanem katoljkem byl. — Sámť pak Luther, giž gsa kacjřem, w knize swé proti Nowokřtěncům takto napsal. — „*Gá wyznávám, že pod Papežstwjm gest prawé pjsmo, prawý křest, prawá swátost oltárnj, prawj kljčowé k odpustěnj hřjchů, prawý auřad kazatelský, prawý katechismus, gako gest modlitba Páně, desatero Božj přikázanj, článkowé wjry; a naposledy prawjm, že pod Papežstwjm gest prawé křesťanstwo, a prawé gádro křesťanstwa.*“ —

Tak ano Pán Kristus gakožto Bůh pokoge, a ne roztržek, gediuanu toliko wjru, w kteréž bychom spaseni býti měli, zůstawiti nám ráčil; pjsmeim poraučege, abychom, gakož w gedné naděgi, w gedno tělo, a w ducha gednoho powoláni gsme: též w gedné wjře, w gednom křtu, pod gednjm pastýřem, w gednom owěinci, gedinému též Bohu slaužili; a tudy choť swau cjrkew wšeligakými prostředky k zachowánj této gednoty gest obmyslil. — —

K závěrce pak stůgtež zde slowa sw. otce Augustina (Lib. contra epist. fundamenti C. 4.) řkaucejho: „*Mnohé wěci gsau, kteréž mne w lěnu společné katolické cjrkew slušně a sprawedliwě zdržujj. Zdržuge mne gednomyslnost lidj a národůw; zdržuge gegj wážnost a mocnost, kteráž se diwy začala, naděgj gest zachowána, láska se rozmohla, starostj a ustawičnostj gest potwřzena; zdržuge mne pořádná biskupůw gedněch po druhých až do dnešnjho dne poslaupnost na stolici sw. Petra Apoštola, genuž Pán Kristus po z mrtwých wstánj owce swé pásti přikázal; zdržuge naposledy to gměno*

„*Katolická*“, kteréž ne bez divu mezi tolika sektami a kacířstvy sama ta církev tak obdržela, že ačkoli všickni kacíři „*katoljky*“ chtějí slauti: však když se gich kdo přespólnj táže, kdeby bylo to katolické shromážděnj, žádnj z nich nesmj na swůj sbor aneb dům ukázati.“ —

„*Stúgte na cestách, a wizte, a wyptáwejte se na stezky staré, která by byla cesta dobrá; na té chodte, a naleznete obvolázenj dušem waším.*“ (Jerem. 6, 16.)

2. Proč katolickému křesťanu církev geho mila a wzácna gest?

Od

Wáclawa Alexandra Pohana,

faráre w Poříči nad Sázawan, w arcidiécesj.

(*Pokračowánj.*)

V.

Prawda gest toliko gedna, nápadně i prawá wj-
ra Kristowa gedna. *Geden gest Pán, gedna wjra, ge-
den křest. Geden Bůh a Otec wšech, kterýž gest nade
wšecho, a skrze wšecho, a we wšech nás.* (Efes. 4. 5 —
6.) Kdyby wšecy cirkwe prawé učenj Kristowo mě-
ly, musiliby w podstatných a hlawnjeh člancjch ná-
boženských se newyhnutedně shodnauti; tak ale se
různj. A však Kristus Ježíš toliko gednu prawau
církev wštjpil. *Ty gsi Petr, dj on, a na té skále
wzdělám církev swau.* (Mat. 16, 13.) *Kristus tak mi-
lowal církev, a wydal sebe samého za ni na smrt, aby
sobě učinil slawnau církev, nemagecj posluworny, ani wrá-
sky, neb cokoli takowého; ale aby byla swata a nepo-*

škvrněna. (Efes. 5, 25. 27.) Tedy všecy ostatnj cjrkwě gen tak daleko, dokukž se w učenj swém s tauto gednau a prawau, pod strážj Božj stogjej cjrkwj Kristowau shodugj, křesťanskými slauti zasluhugj, a následně křesťanu spásy wěčnó žádostiwému žádně dokonale gistoty neposkytugj. By pak on wětrem trapué negistoty sem tam zmjtán nebyl, gestiř třeba mu tu gedinau Cjrkew, prawau choř Kristowu poznati; ta zas žádná giná býti nemůže, leč w které od časů apoštolských, kde geště *prawowěrjey gedno srdce a gedna duše byli* (Skut. apošt. 4, 32.), až posud **gednota w učenj a u wjře** se uchowala, a gednostegným cjrkewnjm řizenjm se spravuge. *Neprosjm pak, dj Ježjs, toliko za ně, ale i za ty, kteříž skrze slowo gejich uwěrj we mne, aby všickni gedno byli, gako ty Otče we mne, a gá w tobě, aby i oni w nás gedno byli.* (Jan 17, 20 — 21.) Zde o gednotě Cjrkwe swé určité a zřegmě mluj Pán. Kde pak gednota chybj, kde u wjře panugj rozepře, tam králowstwj Kristowo proti sobě gest rozděleno; *každě králowstwj pak samo w sobě rozdělené spustne, a dům na dům padne.* (Luk. 11, 17.) Tu Cjrkew gednu připodobňuge Pán Ježjs k owčinci gednomu, w němž všecy owce se shromážděgj, a gichž on gediný pastýř, gednjm učenjm a gedněmi swátostmi opatřuge. *Mám i giné owce, prawj on, kteréž neysau z tohoto owčince, i tyř musjm přiwěsti, a hlas můj slyšeti budau, a bude jeden owčinec a jeden pastýř.* (Jan. 10, 16.) Sw. Apoštolowé slow Páně pilně šetřjce, napomjnali wěřjeych důrazně k gednotě u wjře a učenj. Tak sw.

Petr: *Wšickni buďte gednomyslňj.* (1. Petr. 3, 8.) **Sw. Pawel** píše taktěž: *Buďte gednomyslňj wespolek. Prosjm wás bratřj skrze gměno Pána našeho Ježjše Krista, abyste gednostegně wšickni mluwili, a aby nebylo mezi wámi roztržek; buďte pak dokonalj w gednostegném smyslu, a w gednostegném mjněnj.* (1: Kor. 1, 10.) **A dokládá**: *Nebo nenj Bůh milownjk různice, ale pokoge.* (1. Kor. 14, 33.)

Sw. Otcowé a nástupnjci sw. Apoštolů se wšemožně snažili, gednotu wjry a učenj stále udržeti mezi wěřcjmj. Tak **sw. Kljment**, učedlnjk **sw. Pawla** a léta Páně 91. neywyššj ředitel Cjrkwe, napomjná Korintských, aby bezbožných a ohavných roztržek se warowali. **Sw. Ignác**, učedlnjk **sw. Apoštolů Petra a Jana**, napomjná Smirnských takto: „Warugte se roztržkú a negednoty, nebo toř gsau pramenowé wšeho zlého. Poslaucheyte biskupů gako Kristus Pán poslauchal Otce swého; a kněžstwo poslauchey ge, gako Apoštolowé poslauchali Krista.“ **Sw. Polikarp**, učedlnjk **sw. Jana**, léta Páně 166. co biskup w Smirně umučen, píše k Filipenským slowa ta: „Následugte přjklad Spasitele swěta, buďte stálj u wjře, neproměnitelňj w gednotě, a milugte se wespolek.“ **Sw. Ireneus**, genž se l. Páně 120. narodil, a roku 203. zemřel, učedlnjk **Polikarpůw**, mluwj proti kacjřstwj **Floriusowa** takto: „Bůh ty, kteřj roztržky u wjře působj, gakožto ukrutnjky saudití bude, kteřj docela žádne k němu nemagj lásky, a gen pro swůg vlastnj zisk gednotu Cjrkwe rušj.“ **Sw. Diwiš** l. P. 252. Nowátowi psal slo-

wa tato: „Raděgi gsi mohli těch neywětšjch bolestj snášeti, nežli od gednoty Cjrkwe se oddeliti“ Sw. Cyprian swědčj: „Gedna gest Cjrkew, kteráž swětle m Ducha sw. osloněna paprsky swé po swětě rozprostjrá.“ Sw. Jan Zlatoústý, genž l. P. 407. zemřel, prawj: „Ničjm Bůh k hněwu se nepopuzage wjce, nežli roztržkau Cjrkwe Božj. Kdybychom také nesčjslný počet dobrých skutků byli wykonali, všecká zásluha gde na zmar, pakli gsme společnost Cjrkwe rozdwogili a tělo Ježjše Krista roztrhli.“ Sw. Augustin, genž l. P. 430. žiwot swůg dokonal, o gednotě cjrkwe wece: „Roztržky w Cjrkwi způsobené hancbnostj swau všech neprawostj přewyšugj.“ *)

Cjrkew ta, kteráž od wěků apoštolských gednotu u wjře, učenj a řizenj posud držj, gestiř řjmská katolická, gakowauž hned w kolébce sw. Pawel welebil, řka: *Neyprwé zagisté djky činjm Bohu swěmu skrze Ježjše Krista za wás za všechny, že wjra waše (Řjmané) rozhlašuge se po všem swětě. Žádám wás widěti, abych spolu s wámi potěšen byl skrze společnau wjru, waši i mau.* (Řjm. 1, 8. 12.) Tertullian o řjmské katolické Cjrkwi napsal: „Bydljš w Italii, tam gest Řjm. To gest ta šťastná Cjrkew, gegž učenj sw. Apoštolowé krwj swau skropili.“ (Lib. 3. adv. haer. c. 3.) Sw. Cyprian dj: „Cjrkew řjmská gest neypředněgšj stolice, z njež gednota kněžstwj pošla, a k njež blud nemá přjstupu.“ (Epist. 55. ad Cornel.)

*) Wiz Králůw: Geden owčinec a geden pastřř. Djl 1. str. 48

Sw. Augustin popisuge, co ho w lůnu a spoločnosti swaté řjmské Cjrkwe zdržuge: „Zdržuge mne při nj gednomyslnost a gednostegný smysl všech národů, gegj auřad a wážnost, starobytnost a ustawičnost, kterauž se potwrzuce.“ (Epist. 43. c. 4.)

Genom Cjrkew řjmská katolická a žádná giná, po weškerém swěta oboru u všech národů a tolika gazyků bywši rozšřřena, tělo působj gen gedno, gehožto audowé, magjce ducha gednoho, učenj gedno, swátosti gedny, mezi sebau, a sice gednotliwé osádky s swými duchownjmi pastýři, tito s swými biskupy, a zas tito s widitedlnau neywyššj hlawau, řjmským papežem, co wčeličky s swau matkau, co stádo s prawým pastýřem swým co neypewněgi gsau spogeni.

Tuto gednotu katolické Cjrkwe i mnozj z učenyých protestantů za zwláštnej známkn prawé Cjrkwe Kristowy kladau. Luther prawj: „Kdožkoli od Cjrkwe po celém swětě rozložené se odděluje, proto že od gednoty Kristowy se dělj, nebude mjtí žiwota wěčného.“ (Ratisb. c. 6.) Gedno z obého, buďto wládu papežskau woliti, aneb gednotu u wjře upustiti musjme.“ Töllner. „Učjme, že gedna swatá Cjrkew wěčně trwati bude. Ku prawé gednotě Cjrkwe patřj, abychom k učenj sw. Ewangelium připogili učenj sw. Pawla: „Gedna wjra, geden křest, geden Báh a Otec náš všech!“ (Konfessj Auřšpuršská člán. 7.) „Wšickni ti, kteřj ta shromážděnj tupj, a od nich se dělj, gsau tupičowé Cjrkwe prawé a prawého náboženstwj.“ (Konfessj Helwetská článek

12.) „Slyšeli gsme, že všickni gednotu wjry šetri-
ti magj, že nikdo roztržky a sekty nemá působiti,
nýbrž že gednen každý w pokogi a w srownalosti w
smeyšlenj má pozůstati.“ (Konfessj Česká člán. 8.)

Ta gednota Cjrkwe řjmské katolické napomáhá
obzvláště za nowějšich časů až ku podiwu k ochot-
nému přigetj Kristowy wjry a rozšřrenj Cjrkwe ka-
tolické mezi diwochy w kraginách zámořských. Mis-
sionáři Amerikánštj podáwagj nám obšjrnanu zpráwu,
gaktě nekatoličtj spolkowé všeho wyznánj usilugj
diwochů hogným podělowánjm gich biblemi a ginými
přiměřenými prostředky k přigetj učenj swého zj-
skati, však s prospěchem tak skrowným, že sám
přednosta anglického biblického spolku se prohlásil,
projžděti kraginy, a katolickému kněžstwu, genž,
gakkoli nedostatkem peněz, knih, a ginými nescjšl-
nými překážkami těžce zápasj, přede s prospěchem
nepochopitedlným Cjrkew katolickau šřřj, přigjtí na
stopu, gakými as nowotagnými nálezy se to stává.*)
Zcelať přirozeně, an z prawé Cjrkwe Kristowy řjms-
ské katolické duch Božj wane, a swau neskončenau
milostj přjmé newěřejch srdce k hodnému přigetj
pokladu Božjho sám připrawuge. Proto gim toliko
kněz katolický whod býwá, gegž často newšednj
slawnostj uwjtagj w obec swau; pakli nekatolický
kazatel se opowj, odwoláwagjce se na gednotu Cjrk-
we katolické zkrátka ho takže odbudau: Wy ne-
můžete prawé učenj mjtí, gelikož mezi sebau se ráz-

*) Leopoldinen-Stiftungs-Bericht vom J. 1840.

njte, gedni tak, ginj ginak zas učj; u katoljků pak gednostegupost wšudy panuge. Prjchozj k nám kněžstwo katolické z Wlach, Francauzska, Španielska, Německa a giných nám neznámých gazyků, gednak swětské, gednak řeholnj, káže učenj toliko gedno, koná oběť gednu, užjwá při službách Božjch řeči gedné, gednostegných i obřadůw, spravuge se swými biskupy, a tito i se swěřeným sobě stádem swau wrchnj hlawau, řjmským Papežem, neywyššjm Cjrkwe biskupem se řj dj. Takowáto gednota gestř nám důwodem neomylným, že Cjrkew katolická půwodu Božjho gest. *) Gestliže diwoch sobě w Cjrkwi katolické pro gednotu obdiwenj hodnu oblibuge: gakžby teprw ona katolickému křestannu neměla mila a wzácna býti ?

VI.

Cjrkew katolická chowá posud w půwodnj čistotě prawé a neporušené učenj Kristowo beze wšj změny tak, gak ge hned před dewatenácti stoletjmi byla od Pána přigala. Ona učj podnes, co učila po wšecky časy, *Bůk že gest duch*, a že prawá pocta Božj, má-li gakau cenu do sebe mjtj, ne we wnitřnjch pauze znamenjch a tělesných obyčegjch: nýbrž w duchownj a srdečnj pobožnosti swůg základ mjtj musj. Učj, že srdce sprawedliwých chrám Boha žiwého gsau: *Chrám Božj swatý gest, kterýž gste i wy* (1. Kor. 3, 17.); a že swrchowany Hospodin stánky Welebnosti swé w Cjrkwi zaswěcené proto obýwá, bychom w djtěj sprostotě

*) Sion, relig. Zeitschrift Jg. 1840.

a w lásce bratrské pospolitě gemu co Otei neylaskawějšmu w nich, swé důležitosti a modlitby k podnoži trůnu swatoswatému w pokoře klaudauce, oběť nowan dle řádu Melchisedechowa přinášeli. Ona učj posud, co učila po wšecky časy, že dokonalé náboženstw u wnitřnjm duchu swůg základ má, a wšecky zewnitřnj pobožnosti naše toliko ohlas wnitřnjho náboženského citu, výraz žiwé wjry a djtěcj důwěry k Bohu, a plápol srdce wděčného wraucj láskau wnitř rozjnčeného gsau. Ona učj podnes, co učila po wšecky časy, že nenj lidem giného gména pod nebem dáno, w němžby mohli spaseni býti, kromě neyswětějšjho gména Jezjš. (Skutk. apost. 4, 12.) Učj, Syn Božj ze gest prostřednjkem gediným úmluwy nowé (1. Tim. 2, 5.); půwod a dokouatel wjry (Žid. 12, 2.); pramen žiwota, w němž wšickni obmyti, poswěceni a osprawedlněni gsme (1. Kor. 6, 11.); zástawa naděge našj, kterýž podlé welikého milosrdenstw swého znouwu zplodil nás k naděgi žiwé (1. Petr. 1, 3.); cesta a prawda (Jan 14, 6.), z gehožto plnosti my wšickni gsme wzali. (Jan 1, 16.) Učj a učila wždycky, že každý dobrý skutek člověka w milosti Božj postaweného zásluhu, kterážto w zásluze Kristowě swůg základ a počátek má, k žiwotu wěčnému tworj; atd. *) To téměř dwautisjoi-leté na skále strměj neporušené stawenj učenj Kristowa gest nepřemožitědným důwodem, že Cjrkew katolická wywolená choť Páně, a wjra, kteréž učj,

*) Rede des Basl. Pfr. Bernhard Cuttat.

prawá gest; neb „který pošetilec,“ táže se protestant Lessing, „hrabati bude w základu domu swého, aby zwěděl, pewný-li gest. Dosti měg, že dům ten dáwno giž stogj, ni zedl, ni slaup, ni dveře z uhlu přjmého newystaupili; to tě přeswědčuje, že pewný gest.“ (V. 110.)

Cjrkew katolická nekuge žádných nových článků wjry, nýbrž toliko bdj nad čistým pokladem učenj Páně swěšeným sobě, a gen w rozepřjch, shromážděna w biskupjch, *gimž dáno gest znáti tagemstwj Božjho* (Luk. 8, 10.), z nadšenj Duchu sw. co neomylná učitelkyně posuzuge a wyswětluge, co nám z učenj Kristowa, a gak wěřiti dlužno. Prawda s bludem pospolu netrpj nikdý; zawrhuge gednotliwé mjněnj těch, genž sobě nowé sady a učenj od wjry Kristowy se lišjcej tworfj, aniž w lůně swém ztrpj gich, pakli swěhlawě a neustupně swého wýtworu kacjřského se udržeti nechťj. Kaukoli se zmocniti nedá, by pšenice Páně nedusil; alebrž každau gedowatau bylinu, mělali-by wywoleným owečkám na škodu býti, odstraňuge opatrně. Hustau bludu mlhu čistau a neporušenau prawdau učenj Kristowa co slunce za gitra vycházegjcej mocně rozptyluge; k synům však blaudjcem se wjdně ohowá wždycky; býwáť mateřské heslo gegj: „*zkažte blud, blaudjcej pak bratřj bratřsky milugte, činjce gim dobře.*“ Owšemš ginowěrci z gakési nepowolnosti, však nedůwodně, gi winj, že prý od swých starých sad ani na pjd se odchýliti, a tudy s nimi gednotiti se nechce. Ó, s radostj se s nimi sgednotj, nechť se gen wrátj syno-

wé odrodilj w lúno gegj mateřské, a pocjtj, gak wřele ge miluge. Má-li se wřak takowé sgednocenj na ugmu půwodnj a prawé wjry křesťansko-katolické státi, gakowauž posud co neydražšj klénot wěrně pěstila: nechť zůstanau; tak gich co synů swých k prsům mateřským přitisknauti nemůže, gelikož ku wjře Synem Božjm na zemi wštjpené ani gediný článek swémocně přidati, aniž odnjti nesmj; ginakby ortel swé vlastnj smrti podepsala sobě; přestalaby totiž býti Cjrkwj prwotnj, Cjrkwj starobylau, Cjrkwj katolickau, Cjrkwj Kristowau. Podobalaby se třtině wětrem se klátjcej, anby čemu dnes učila, zjtra zas upjrala. Čehoby se nápotom držely djtky gegj prawowěřcej? coby odpowěděla gim, bywši tázána: „Gaká gest wjra twá? Ukaž nám cestu k spaseňj!“ Musilaťby gim newyhnutedlně na wůli nechati, wěřiti, co a gak dlauhoby chtěly. Tjměby bránu ke lhostegnosti u wjře, k newěře, bludům, kacjřstwu a giným neplechám do kořán ode-mkla. Tak ale posud wětrem bludu a kacjřstwa newowyklána pewně čnj na skále Petrowě, a co wěž ozářená na břehu mořském w temnu nočnjm oswět-luge plawcům ginokragným cestu k prawdě, na důkaz, že nepocházj od lidj měnitedlných, nýbrž od samého Boha, *u něhožto nenj proměňenj.* (Jak. 1, 17.) Proto takéž katolickémn křesťanau mila a wzácna gest.

VII.

Co půwodu lidského gest, samo sěbau rozpadá se: což pak z Boha pochodj, porušenj nepodléhá

žádnému, leč účel Božj prozřetedlnostj wytknutý dosažen gest. Tak smýšlel, tak mluvil veliký Gama-liel, geden z neypředněgšjch fariseů, zákona učitel, a muž wzáchný u všeho lidu, když w neyvyššj radě židovské se rokowalo o zahubenj swatých Apoštolů pro oslawenj gména Kristowa a hlásánj učenj geho: *Muži Israelštj! zwolaltě, odstupte od těchto lidj, a nechte gich; nebo gestližež gest z lidj rada tato, aneb djlo toto, rozprchnež se. Pakliž gest z Boha, nebude-te moci toho zrušiti, abyste snad i Bohu odporni nalezeni nebyli.* (Skutk. apošt. 5, 38—39.) Co byl Gama-liel k obraně swat. Apoštolů duchem prorockým pronesl, stalo se, a státi se musilo, gelikož Cjrkew křesťanská z boku Kristowa se wyprýštila, a tu vlastnost do sebe má, že, gsauc pronásledowána, tjm slawněgi wzrůstá. Sw. Justin, mudřec křesťanský a mučedlnjk z druhého stoletj, w pádu tom wygádril se takto: „Protiwenstwj Cjrkew nezahubj, ale sesj-lj; nebo co na winicjch řezba, to Cjrkwi protiwenstwj působj, totiž sesjlenj a rozmnoženj.“ (In Triph.) Tertullian prawj: že stálý wzrůst Cjrkwe ukrutnost pronásledownjků gegjch nezkazj; nebo krew mučedlnjků semenem nowých křesťanů gest. (In apolog. c. ult.) Sw. Hilarius, bič kacjřů nazwaný, dj: „Wlastnost cjrkwe gest tato: že to protiwenstwj, genž se gj činj, přemáhá, a nabývá, když mnozj gi opauštěgj.“ (Libr. de Trinit.) Sw. Leo, genž l. P. 440. spravowal Cjrkew Božj, mluwj slowa ta: „Protiwenstwj Cjrkew se neumenšuge, ale množj, a to pole Páně vždy hogněgšjm osenjm se odjwá, ana

zrna po gednom do země padagjcj, rozmnožená wzrůstaj.“ (Serm. 1. de SS. Petro et Paulo.)

An Cjrkew řjmská katolická neystaršj gest, ku které se přihlásil i sw. Pawel (Řjm. 1, 8. 11. 12.), a wšecky nástrahy swěta i pekla co nepřemožitelná rekně wjtězoslawně potřewši, učenj prawokřesťanské w půwodnj newinnosti a čistotě beze wšj změny až do dewatenáctého stoletj, až do dneška dochowala, patrně wyswjtá, že rázu Božského gest; a zakladatel gegj sám Bůh ělowěk Kristus Ježjš; a ona, neyswětěgšjho magjc zakladatele, **swata** býti musj. *Patřte na půwoda a dokonawatele wjry Ježjše.* (Žid. 12, 2.) *Onť swatý, newinný, neposkurněný, oddělený od hršjnjků.* (Žid. 7, 26.) *Základu giněho žádný položit nemůž, mimo ten, kterýž giž ode mne položen gest, Kristus Ježjš.* (1. Kor. 3, 11.) *Toť gest základ prwotnj, základ základu; a na těj škole neb základu wzdělam, neb založim pewně co něgaké stawenj na základu skalnjm, Cjrkew swau, dj Ježjš (Mat. 16, 18.); skála pak byl Kristus (1. Kor. 10, 4.), který gi poswětil, očistiw obmytjm wody skrze slowo žiwota, aby sám sobě učinil slawnau Cjrkew, nemagecj poskurnny, ani wrásky, ale aby byla swata a neposkurněna.* (Efes. 5, 26 — 27.)

Swatý tedy gest základ Cjrkwe katolické, swatá gest ona: nápadně i gegj učenj swaté býti musj; což i také sw. Pawel doličuje, řka: *Zákon zagisté swatý gest, a přikázanj swatá, i spravedliwá a dobrá.* (Řjm. 7, 12.) Sw. Augustin o Cjrkwi a wjře katolické dj: „To náboženstwj učj, což welj Bůh, a což

zakazuje; co slibuje, a čím vyhrožuje; čemu vě-
řiti, a co gakožto lež zahrnauti; co daufati a co
milowati máme.“ (In explon. epist. ad Rom.) Swatý
Řehoř, učitel Cjrkwe w pátóm stoletj, prawj:
„Swaté to učenj (Cjrkwe katolické) k zahynutj gest
těm, kteříž ho znáti nechť, nebo ge zahrhuj.“
(Libr. 5. Moral. c. 8.) Cjrkew nekatolická, wyzná-
nj Augspurského, swatost w původu a w učenj Cjrk-
wi katolické nikoli neupjrá, genž takto dj: „Po-
něwadž Cjrkew Řjmská swatý půwod má, a na tak
swatém základu gest založena, musjť newyhnutelně
i swaté učenj, a swatý zákon swým wěřejm před-
nášeti.“ (Confess. Angsb. čl. 7.)

W sudebný-li potaz wezmeme: pjsmo swaté ka-
toľické, slawená wyznánj wjry: Apoštolské, Nyceg-
ské, Athanasiánské a Tridentské; ustanowenj o-
becných sněmů cjrkewnjch, spisy sw. Otců, listy pa-
pežské od celé Cjrkwe přigaté, katechismy, zpěwy,
modlitby a řády, genž při weřegných službách Bo-
žjch se užjwaj atd.; nestranný úsudek proněsti mu-
sjme, že ze všech Duch sw., duch Kristůw wane,
učenj swaté, ustanowenj swatá, rady swaté gsau, Cjrk-
kew katolická gen k Bohu swé zřenj má, geho ne-
skončenau mandrost, swatost a dobrotu weleběj, a w
srdech djtek prawowěřejch mocj blahoděgnau wjru,
důwěru, lásku, wděčnost, pokora, poslušnost, čisto-
tu, mandrost, bohabognost, wůbec swatost wzbuditi,
a do žiwota činného přenáseti čelj.

Hraběnka ze *Staffortu* přiznala se: pauhé prý
pozorowánj, že žádný katoljčk, kterýž Bohu a službě

geho celým srdcem oddán byl, nekatoljkem se nestal: dobře ale mnozj nekatoljci, pobožnosti a služby Bozj milownj, pro wjru katolickau za tauže přjčinau se rozhodli, — i gi k přigetj wjry katolické pohnulo. *) Giný wzácný Kalwinůw staupenec, pauzo swatostj Cjrkwe katolické přemožen, stal se katoljkem, a na wěčnau památku swého obrácenj napsal werše tyto: *Conversae gentes, ordo, miracula, sancti.*

*Haec mihi N. causa salutis erant. **)*

To gest: Newěřejch obrácenj,

Swatj, diwy, Cjrkwe rád,

Kynulo mně ku spasenj.

Gá tu wjru přigal rád.

K dosaženj wyššjho stupně křesťanské dokonalosti trpj též a schwaluge Cjrkew katolická žiwot řeholnj pro gisté osoby, genž w panictwj zůstati, čistotu těla ostřjhati, z strany tělesných potřeb na mále přestati, a wůli swau wůli předstawených swých podrobowati dobrowolně slibugj. Poklad nestjhlých zásluh Kristowých a geho milých Swatých otwjrá nám každodenně, z něhož, kdykoli nám libo, a gak mnoho zapotřebj, wážiti nám wolno. Aučastna nás činj také všech modliteb o oběti, kteréž ku chwále Bozj a ku prospěchu prawowěřejch každodenně w Cjrkwi se konagj. Ze zdroge swátostj sedmipramenného nás očištuje, léčj, osprawedlňuje, poswęcuge a těšj; k swatosti žiwota nás mateřsky nabzj

*) Räss u. Weis katech. Entw. 1. Bd. S. 352.

**) Kde gest to psáno? str. 75.

řkauc: *Gakož ten, který powolal wás, swatý gest, i wy we wšem obcowánj wašem swatj budte; nebo psáno gest: Swatj budete, nebo gá swatý gsem.* (1. Petr. 1, 15 — 16.) Hlas matčin tisjce djtek bohumilých šetřjce, wěku každého, pohlawj obého, a stawu rozličného swatě žiwi byli, swatě obcowali, swatě i žiwot swůg dokonali; tak že sám Luther, a po něm i ginj protestanti wyznali: „Že pod papežem prawě křesťanstwo, a mnoho nábožných a welikých Swatých gest.“ (Tom. 4. Jen. fol. 320.) Wesley, protestant dj: „Wěřjm úplně, že mnozj audowé řjmské Cjrkwe swati byli, a swati až posud gsau.“ (Pop. calm. consid. p. 20.)

Těchto Swatých a Swětíc Božjch, z nichž mnozj pro wjru Kristowu krew swau cedili, a gichž zas zázraky oslawil a oslawuge podnes Bůh, Cjrkew sw. za wzor k následowánj nám stawj, a wzywagje gich žádá, by nám swau mocnau přjmluwan u Otce swětel potřebné milosti wyprosili. Když katolická Cjrkew takau swatostj se stkwj, a Swaté swými poswěcugjcjmi prostředky w počtu nesčjslném plodj, musjť ona katolickému křesťanu newyhnutedlně **mila a wzácna** býti.

VIII.

Cjrkew ta swatá slowe w snešenj apoštolském obecná neb **katolická**, gelikož pro wšeccky lidi, pro wšeccky země, a pro wšeccky časy dle slow Páně byla ustanowena. *Bůh chce, aby wšickni lidé spasení byli, a ku poznánj prawdy přišli.* (1. Tim. 2, 4.) Načez giž dáwno proroci gménem Hospodinowým na-

rázeli, řkauce : *Syn můg gsi ty, gá dnes zplodil gsem tě. Požádey ode mne, a dám tobě národy dědictwuj twé, a włádarstwj twé končiny země.* (Žalm 2, 7– 8.) *Rozšir mjsto stanu swého, nebo na prawo i na lewo pronikneš, a sjmě twé národy děditi bude, a w mjstech pustých bydleti bude.* (Is. 54, 2. 3. 5.) *W ten čas nazjwati budau celé město Jerusaleńm trůnem Hospodino-wym, a shromáždj se k němu všickni národowé we gměnu Hospodinoŧwé do Jerusaleńa.* (Jer. 3, 17.) Když na hoře Oliwetské zkázu města Jerusaleńa předpowěděl Pán Jezjš, doložil : *A budei kázáno toto Ewangelium po všem swětě na swědectwj všem národům.* (Mat. 24, 14.) Wstaw z mrtwých našjdil učednjkům swým, řka : *Gduce učte všecky národy, křtjce ge we gměnu Otce, i Syna, i Ducha sw.* (Mat. 28, 19.) Mage na nebesa wstaupiti, řekl konečně Apoštolům : *Budete mi swědkowé w Jerusaleńě, i we všem Judstwu, i w Samarj, a až do poslednjch končín země* (Skutk. apošt. 1, 8.), z toho zřegně wyswjá, že cjrkew Kristowa po všem swětě rozšjřena, neboli **katolická** býti měla.

A w skutku po seslání Ducha swat. wzrůstala ona každodenně wjc a wjce, tak že giž za wěku apoštolského, dle swědectwj Pawlowa, po všem známém oboru swěta byla rozmnožena : *Ewangelium, kteréž přišlo k wám, gest po všem swětě, a užitek nese a roste, jakož i mezi wami.* (Kolos. 1. 6.) Tak rostla i napotom. Tertullian a Origenes, spisowatelowé cjrkewnj z třetjho stoletj, pjšj o Cjrkwí Kristowé : „Plna gest blesku od východu až do západu.“ (In Apolog. et hom. 30. in Math.) Sw. Cypr i-

an dj: „Cjrkew swětlem Božjm gsauc osloněna, roz-
 prostjrá po swětě paprsky swé.“ (De unit. Eccl.) Sw.
 Basilius prawj: „Stügte u wjře, na weškeren swět
 patřte, a wizte, gak malá částka gest těch, genž ka-
 cjtřstwjm stůnj. Giná pak wšecká Cjrkew, která od
 končin až do končin swěta Ewangelium přigala, zdra-
 wé tělo má, a prawé wjry se držj, od gegjžto spo-
 lečnosti prosjm neodpadejte.“ (Epist. 72.) Sw. Au-
 ěustin o cjrkwi řjmské katolické přewýborné po-
 zůstawił swědectwj: „Poněwadž katolická Cjrkew
 Kristowa wedlé gistého swědectwj swat. pjsem po
 wšech národech musj býti rozšjřena, cožkoliw nám
 předkládati budau ti, genž řjkagj: Hle tuto gest Kri-
 stus, hle tamto; slyšme raděgi, gestliže wěrné owce
 gsme, hlas našeho pastýře, kdež dj: Nechtěgte wě-
 řiti. Neboť se u wšech sekt w mnohých kraginách
 a národech, kde katolická gest Cjrkew, nenacházj.
 Ona pak, kteráž wšudy gest, tu také, kde sekty gsau,
 se nacházj.“ (De unit. Eccl. c. 3.) Sw. Cyrill Ale-
 xandri n s k ý napomjná prawowěřejch takto: „Při-
 gdeš-li do města, netaž se na to, kde gest Cjrkew,
 nýbrž kde gest **katolická** Cjrkew. Tentoť gest
 vlastnj názew sw. Cjrkwe, genž gest newěstau Pá-
 na našeho Ježjše Krista, gednorozeného Syna Bo-
 žjho.“ (De vera cath. Eccl.) Oswjčený Ri ch a r d u s,
 uwážiw obecnost Cjrkwe Kristowy, wzdechł k Swr-
 chowanémum: „Pane! podwádj-li nás wjra naše ka-
 tolická, nemůžeš nám to sprawedliwě za lřjch při-
 čjtati, protože ta wjra tolik znamenj prawdy do sebe
 má, a učenj gegj tolikerými zázraky gest potvrzeno,

kteřž od tebe samého a od žádného giného pocháze-
ti nemohau; tyť bys tedy sám přjčinau byl naši chy-
by, kdybychom té wjry se držjce, zblaudili.“ (Gof-
fine postyl. str. 299.)

Řjm se stal středem a hlawnjm sjdlem Cjrkwe
katolické, odkud záře sw. Ewangelium všem náro-
dům dobročinně se zastkwěla. *Djky činjm Bohu
svému skrze Ježše Krista za wás za wšecky*, dj sw.
Pawel, *že wjra vaše (Řjmané!) se rozhlašuge po všem
swětě.* (Řjm. 1, 8.) „*Blesk a záře gegj od východu
až do západu dosahuge,*“ napsal sw. Augstin o Cjrk-
wi řjmské katolické za dnů geho blahoslawené. (De
unit. Eccl.) Z Řjma Anglicko sw. Augustinem; Ir-
sko a Skotsko sw. Patriciem; Francauzsko sw. Re-
migiem; Německo swat. Bonifácem; Uhersko swat.
Štěpánem; Bulhary, Morawa a Čechy sw. Crhan a
Strachotau; Prusko sw. Wogtěchem; Sasko sw. Lud-
đerem; Šwédsko a Dánsko sw. Anssariem; Holland-
sko sw. Silbertem; Baworsko sw. Rupertem atd. na
wjru Kristowu byly obráceny. Až posud wysjlá řjm-
ská Propaganda missionáře w hogném počtu do wšech
djlů swěta mezi newěřjcy a ginowěrce, kteřž břjmě
dne i horka nesance, s tak welikým prospěchem wi-
nici Páně wzděláwagj, že newěsta Kristowa, Cjrkew
katolická, ženichu swému denně nowých synů plodj;
zwláště pak w Turecku, mezi diwochy w Africe, w
Anglicku a w Americě tak se zmáhá, že wýtečný
zrůst gegj děsj nepřátely gegj; a protestantštj spi-
sowatelowé Marryat, Haliburton, Reid a Martineau
gistj: bude-li Cjrkew katolická tak obrowským kro-

kem kráčeti, že magje západnj kraginy Americké bez toho giž w moci swé, brzy celého půlswěta se zmocnj. (Sion Zeitschr. 1841. S. 756.) Zagité žádna ze wšech náboženských společnostj křesťanských nemohla nikdy, a nemůze se podnes s takau we swětě rozšjřenostj a obecnostj honositi, gako Cjrkew římská katolická.

Owšemí čjtá Cjrkew sw. kraginy mnohé, kde druhdy wjra kalolická překrásně kwětla, nynj pak pod drzjm žezlem ginowěrců w počtu gen skrowničkém úpj w bolestech beze wšj sláwy a swobody: tjmť wšak obecnost Cjrkwe katolické netrpj ničehož, gežto zas w giných mjstech rozkwětla, a sám Pán Ježíš zlý osud gegich opowědel, řka: *že gim králowstwí Boží bude odňato, a dáno bude lidu přinášejícím užitky jeho.* (Mat. 21, 43.) Pakli posud národ některý učenj katolické newyznáwá, přigdeť dle zasljbenj Páně gedenkráté doba ta přešťastná, kdežto w Cjrkwi gedné wšickni národové wznagj Krista. *A mámí i giné owce, kteréž negsau z tohoto owčince; i tyt musjm přiwěsti a hlas můj slyšeti budau, a bude geden owčinec a geden pastýř.* (Jan 10, 16.) Názew ten „**katolická**“ wýhradně genom Cjrkwi římské přináležj, tak sice, že sami nekatoljci wšeho wznánj gináče gi negmenugj, a tjuže známku prawé Cjrkwe gj přiwlastňugjce, gi wšak přede opowrhugjce, sami sebe odsuzugj. Gerardus prawj: „Nemůžeme zapřjti, že názew: katolický, od Apoštolů pošel, kteříž z úst Božského Mistra swého geg slyšeli. Cjrkew w nowém zákoně nenj wjce tak auzce obmezena, gako w

zákoně starém anzkými mezemi židowstwa obmezena byla; nebo Ewangeliem kázati se musj po všem swětě; protož Cjrkew nowého zákona nazýwali katolickau, poněwadž ze všech swěta národů na zemi žigjých spogena gest.“ (Num. 149.) Lutheráni Ratisbonenštj wyznali takto: „Kdožkoli od Cjrkwe katolické a všeobecné, to gest, po všech mjstech a časjch až ku končinám země rozšjřeně se odděluje, tau samau neprawostj, proto že od gednoty cjrkwe se dělj, žiwota wěčného se zbawuge.“ (Act. Ratisb.)

An tedy Cjrkew řjmská katolická posud všecko wěřj, což se wždycky wěřilo, což se wsudy wěřilo, a což se ode všech wěřilo a drželo, nechť gest to w pjsmě sw. obsaženo, aneb austně genom učeno gest bylo, nápadně ráz katolictwa nese: gest a zůstane křesťanu katolickému wždy **mila a wzácna.**

IX.

Cjrkew Páně *wzdělána gest na základě apoštolském a prorockém, gehož neyhlubšj kámen gest sám Kristus Ježš.* (Efes. 2, 20.) W Apoštoljch wzbudil on správce duchownj, aby wěřjčj k dokonalosti wedli. Proto Cjrkew Páně Apoštoly řjzená také **apoštolská** slowo. *Ten pak, genž sstaupil, oně gest, kterýž i wstau-pil nade všecka nebesa, aby naplnil všecko. Ale on dal některé zagisté Apoštoly, některé pak Proroky, giné pak Ewangelisty, giné pak Pastýře a Učitele k dokonánj swatých, k djlu služebnosti cjrkewnj, k wzdělánj těla Kristowa, abychom se sběhli všickni w gednotu wjry a poznánj Syna Božjho, a dokonalého muže w mjru plno-*

stí věku *Kristowa*, abychom již wjce nebyli maličej zmjtajcej se, a netočili se každým wětrem učenj skrze nešlechtnost lidskau, a skrze chytrast k oklamánj bludu. (Effes. 4, 10 — 14.) Wedlé wúle *Kristowy* měla *Cjrkew* geho až do skonánj swěta trwati: tedy potřebj, aby neyvyššj *Cjrkwe* ředitel swatý *Petr*, i ostatnj sw. *Apoštolowé* w úřadě swém nĕgaké nástupnjky měli, a tito zase giné, genžby po gegieh smrti *Cjrkow* *Kristowau* až do přjštj *Páně* spravowali. Takowanto však nepřetrženau poslaupnost nástupnjků apoštolských, neyvyššjch pastýřů a *Cjrkwe* ředitelů toliko *Cjrkew* katolická dowozuge od sw. *Petra* a sw. *Apoštolů* až na wěky naše; gelikoz všickni biskupowé katoličtj, gež *Kristus* ustanowil, aby po úmrtj sw. *Apoštolů* řjdili *Cjrkew* geho: *Budtež tedy sebe pilní i wšeho stáda, w němžto Duch sw. ustanowil wás biskupy, abyste pásli Cjrkew Božj, kterěz sobě do byl swau vlastnj krew* (Skut. *Apoštol.* 20, 28.), vlastnostmi a etnostmi w listu prwnjm k *Timotheowi* k. 3. wytknutými ozdobenj, byli gsau w nepřetržené poslaupnosti od swých apoštolských předků geden od drubého k hodnosti biskupské pomazáni, a od neyvyššjho *Cjrkwe* ředitele řjmského *Papeže* k úřadu apoštolskému řádně powoláni, a zplnomocněni řjditj *cjrkew* *Kristowu*; čehož nápodobně až do skonánj swěta šetřeno býti musj, by tauže řádnau poslaupnostj apoštolskau spolu také čisté a zdravé učenj *Páně* gako po wšecku stoletj až posud, i powždy tjmže způsobem se uchowalo.

Cjrkewnj snĕm *Nicenský* l. P. 325. slawe-

ný, wyřkl o Petrowých nástupcích tolik: „Biskup, genž sjdlj w Řjmě, gest hlawa a knjže wšech Patriarchůw; neboť gest prwnj jako Petr, genuž jakožto náměstkowi Kristowu dana gest moc nad celau Cjrkwj.“ (Can. 39. p. 356.) Swatý Augustin dj takto: „Cjrkew řjmská gest ta, w njž apoštolské stolice přednost wždy se nacházela.“ (Epist. 43.) Tertullian pjše: „Apoštolowé při každém městě Cjrkew založili, od njž postaupně ostatnj Cjrkwe semeno učenj podosáhly, a až podnes podosahugj, a protož samé Cjrkwe apoštolské slugj. (Libr. de praeser.) Sw. Augustin opět prawj: „Počjteyte kněze od spráwy apoštola Petra počnauce, a šetřte, gak geden po druhém nastupowal. To gest ta skála, kteréž spupné brány pekla nepřemohau.“ (Epist. 165. ed Generos.) Tuto řádnau apoštolskau poslaupnost přikli katolické Cjrkwi bezděky sice, však přede sprawedliwě a swědomitě sami odpůrcowé gegj. Sw. Petr umřel w Řjmě smrtj mučednickau asi 60 let po narozenj Páně. Giný na geho mjsto dosedl, a wjme w gistotě, že tato poslaupnost od onoho dne až podnes nepřetržena zůstala.“ (Kobett. I. c.) „Počátek a setrwánj papežské moci po wšecy wěky gest tak gistá a důležitá wěc, že katoljei wšjm práwem tuto historickau událost za plný a platný důkaz prawdy swého náboženstwj pokládati mohau.“ (Wolters in der Minerv. 1810.)

Poněwadž duchownj pastýřowé nekatoličtj takowau nepřetrženau poslaupnost apoštolskau, řádně po-

wolánj a zplnomocněnj k službám apoštolským ni-
 kterakž dowoditi nemohau, měli by nahlédnauti a ne-
 stranně posauditi, zdali která z Cjrkwj gegich mezi
 sebau se různjčjch nedostatkem apoštolské poslaup-
 nosti prawá býti může, a oni w nich i s swěřeným
 sobě stádkem spásu swau bezpečně zakládaj? *Z nás vyšli, ale právě nebyli nikdy z nás. Nebo byt
 byli z nás, byli by zůstali s námi; ale vyšli z nás,
 aby zgeweni byli, že negsau všickni, kteříž se křestané
 nazývají, z nás.* (1. Jan 2, 19.) Hned w dáwnowě-
 kosti poráželi sw. Otcowé a řádnj ředitelowé Cjr-
 kwe katolické tjnto nedostatkem cjrkwé nowotné.
 „Wy welebjte cjrkwé swau, že swata gest? nu-
 že! okažte půwod wašj stolice biskupské, a také
 tak swatost cjrkwé swé osvětte.“ (S. Opatus contr.
 haer.) Co gste? kdy a odkud gste přisli? Dlauho
 byla giž Cjrkew katolická, an gste wy geště zde ani
 nebyli. Ona gest w drženj od starodáwna, má prá-
 wo stálé a pewné od těch, kterýmžto wšeccko prwé
 přináleželo; ona gest dědickau Apoštolů.“ (Tertul.
 de praesc. c. 20.) „Ať kacjři půwod swých Cjrkwj
 ukážj, ať pořádek swých biskupů rozwinau, a od po-
 čátku stálan poslaupnost gegich prokážj, tak aby
 prwnj biskup některého z Apoštolů neb mužů apo-
 štolských za půwodce a předchůdee swého měl. Tak
 zagisté Cjrkew řjmská, že Kljmenta sw. Petr nařj-
 dil, ukazuge. Nechť sektáři něco podobného, gestli
 mohau, alespoň si wymyslj.“ (Tentýž c. 22.)

Magé tedy katolický křesťan dokonaleu pře-
 swědčenost, že geho pastýřowé a wrchnj ředitelowé

Cjrkwe katolické w rádné a nepřetržené poslaupnosti swau moc od sw. Apoštolů, a s uj i neporušené učenj Kristowo pořádně zděliti, proto gi miluge, a draze sobě gj wážj.

X.

W starém zákoně dle swědectwj Pawlowa wšeko w obrazjeh se dálo (1. Kor. 10, 11.); starý zákon byl toliko *nastjněnj budauciho dobrého* (Žid. 10, 1.) Cozkoli w starém zákoně nedokonalého a gen nastjněno bylo, musilo teprw w zákoně Kristowě zdokonaleno a uskutečněno býti. *Nedomnjweyte se, dj Jezjs, že bych přišel rušiti zákona, anebo proroků; nepřišelť gsem rušiti ale naplniti.* (Mat. 5, 17.) A hle! wšecká **zasljbenj a obrazy úmluwy staré toliko w Cjrkwi katolické, a w žádné giné úplně uskutečněny widjme.** Koráb Noemůw, na němž w čas obecné potopy gen osm osob ochráněno bylo (1. Mogž. 7, 13. 1. Petr. 3, 20.), gest lodička Petrowa, čili Cjrkew naše křesťanská katolická, mimo kterauž nenj spasenj. Strom žiwota wštjpený u prostřed ráge (1. Mogž. 3.) wyznačil poswátne dřewo hory Kalwárské, na němž pádem prwnjch rodičů ztracený žiwot Adamowu potomstwu Synem Božjm gest nawrácen. Welikonočnjho beránka se krew wjce neproléwá, gelikož prawý Beránek Božj, kterýž sňal hřjchy swěta, wstaw z mrtwých k žiwotu nowému, wjce neumjrá, a geho krwj hřjch dědičný smazán gest. Synowé Israelstj, uštknuti hady ohniwými, umjrali na paušti. I udělal Mogžjs z rozkazu Božjho hada měděného, a wyzdwihl geg na

křjž, aby, kdož by uštknut gsa naň pohlédl, uzdrawen byl. (4. Mogž. 21, 8—9.) My však zřenj magjce k Beránku Božjmu rozpiatému na křjži, wzdor osidlu soptjeho hada pekelného i náhončjho gehu, smrti se nelckáme. *Nebo gako Mogžjš powýsil hada na paušti, tak musj powýšen býti Syn člověka; aby každý, kdož uwěrj w něho, nezahynul, ale měl život věčný.* (Jan 3, 14—15.) Manna, pokrm nebeský, čtyřidceti roků na paušti přšela lidu Israelskému cestugjcjmu do země zasljbené (5. Mogž. 8, 2—3.); však kterj gedli mannu na paušti, zemřeli. (Jan 6, 49.) Nás pak Cjrkew swatá prawým tělem a prawau krwj nebeského Beránka krmj a napágj; bychom pauštj swěta do země zasljbené, Beránkowa králowstwj, putugjce, základ žiwota věčného měli. *Gát gsem chléb žiwota, dj Ježjš, otcowé waši gedli mannu na paušti a zemřeli. Bude-li kdo gjsi z chleba tohoto, žiw bude na wěky; a chléb, kterýž gá dám, tělo mé gest za život swěta.* (Jan 6, 48. 49. 52.) W swatyni Páně chowali se druhdy chlebowé poswátnj, gakž byl Hospodin Mogžjšowi wykonati welel: *A klásti budeš na stůl chleby předloženy před obličejem mým wždycky.* (2. Mogž. 25, 30.) *I na každau sobotu kludeni byli čerstwj chleby před Hospodinem.* (3. Mogž. 24. 8.) W katolických pak chrámjch w stánku neyswětěgšjm trůnuge pod způsobau chleba poswátného sám věčný Beránek, gemuž lid gehu hluboce se klanj. Archa Hospodinowa skrywala kamenné dsky zákona Božjho a diwotworný prut Mogžjšůw co wzácnau památku zázračného oswobozenj synů Israelských z poroby Egyptské (5.

Mogž. 10, 5., 4. Mogž. 17, 10.); w schráuce pak ney-swětějšj chrámu prawokřesťanského sjdlj sám ney-wyššj Zákonadárce a Diwotworce. W zákoně Mogžjšowě obětowal se každodenně za gitra ročnj be-ránek Hospodinu (2. Mogž. 29, 38 — 39.; an nynj On w obětěch starozákonnjch wjce sobě neoblubge (Žid. 10, 8.), tedy na mjstě gich přinášj se Bohu kaž-dodenně obět nekrwawá nowého zákona, wždy trwa-gjcej památka krwawé oběti, kterauž Jezjš Kristus na oltári křjze dokonal. Toť gest obět ta gediná, obět čistá Malachiášem prorokem předpowězená: *Od východu slunce až na západ weliké gest gměno mé mezi národy, a na každém mjstě kadj se a obětowána bjwá gměnu mému obět čistá.* (Malach. 1, 11.) Slo-wem: Cjrkew křesťanská katolická nenj wjce wá-zána zákonem starým, ne wjce pantána zákonem obraznjm, ona nese korauhew prawdy, ona gest ta swobodná dcera Sionská, matka naše. (Gal. 4, 26.)

Poněwadž křesťan katolický wšecky obrazy ú-mlawy staré genom w Cjrkwi swé a w žádně giné splněné nalezá, **proto ona gemu mila a wzá-cna gest.**

(Pokračowánj.)

3. Swatý Cyprian biskup Karthaginský, w děgch swého wěku welice aučinný.

Od

Jana Nep. Stárka.

professora morálky w Králowé Hradci.

1. Rozbrog w cjrkwí Karthaginské.

Na konec r. 250. aneb s rokem 251. tyran Decius wedl s národem Gothickým wálku, kterauž smrtj zaplatil. Giž se tu a onde w kragjch, zwláště afrických, k žádanému schylowalo mjru. Mnozj, geuž utekše před krwe žjzniwými nepřátely, na lesy a pauště se dali, i předstawenj i podřjzenj w cjrkwí Božj wraceli se opět k obwyklómu před tjm swému zaměstnáuj. Tuť mjgelo hoře, města i dědiny dýchaly wolněgi, a ani Cyprianowi nebyloť giž auzko, w skreyši swé doposawád pod ochranným ramenem Božjm se zdržugcejmu. *)

I čekaltě biskup Karthaginský na wykázánj od swého žákowstwa, nestydlo-li giž a wymizelo-liž města pohanské wřenj, aby on tudjž tam se nawrátiti, a hrdlem gsa bezpečen, co od několika měsječů skrze náměstky činil, nynj sám w opatrowánj stádce

*) S rokem 250. drábowé Decia cjsaře na wykořeněnj křesťanstwa, zwláště duchowenstwa, zřetel obráceli. Biskup Cyprian měl, na zwlástnj pokyantj Božj, tomuto pronásledowánj wywážnauti. Odšed tedy z Karthaginy, ani na mjestě útočištném o stádce swé horliwě pečowati nepřestal. Twrdjť to sám (Ep. ad clerum Rom.) řka: „*Sicut mandata Domini instruit, interim recessi . . . Absens tamen corpore, nec spiritu, nec actu, nec monitis meis desui.*“

swého činiti mohl. „Kdež by, prý, bylo mi tak blaze, gako tu, kde mi Bůh popřál přijti wju, a prospjwati w nj?“ *)

Než naděge, se swými se uwjtati Karthagenčany, w tom byla zmařena dautnagcejm co giskra od nedáwna záštjm, a giž co walný oheň wzmáhagcejmi se různicemi dwau mužů, Nowáta totiž a Felicissima.

Nowát byl kněz Karthaginský, člověk hrdý, brogiwý, nowotář, lakomec, otcowrah, lupič wdow a sirotek. Pro swé wýtupky byl by zagisté na žádost mnohých wěrných s úřadu swého shozen a z cjrkwě wylaučen byl, kdyby toho času (okolo 250.) Deciwowo pronásledowánj Cjrkwe nebylo se stalo překážkau, by kletba giž sborem uzawřená nad njm se pronesla. I chtěge se kletby uwarowati, od cjrkwe a biskupa swého se odlaučil, a wedlé giných potáhnuw za sebau kohosi, gménem Felicissima, sám ze swé wúle, bez přiwolenj biskupa Cypriana, za swého jáhua geg zřjdl.

Ač geden i druhý tento rušitel gednoty w cjrkwi Karthaginské hanebný a zlý žiwot wedl, předce Felicissimus wětšj moc měl nad lágj, a mezi nj tedy korauhew rozbroge wyzdwihnauti přede wšjm hleděl.

I hrozilť pyšný ten člověk, že wyobcuge těch, genžby s mjstodržcejmi biskupa Cypriana, potud Karthaginy wzdáleného, dali se do řeči, genžby poslušni byli hlasu biskupowa, aneb ze přjspěwků, přiči-

*) Epist. Ad clerum de cura paup.

nějm biskupowým na chudé sebráných, djly sobě podáwané přigjmalí. *)

2. Felicissimus dán do klatby.

Hrdá a odbognická mysl těchto dvou neklidných osob nalezala mimo to podnět v zámožnosti Felicissimowě. Toť biskupa Cypriana nezůstalo tagno. I kázalť mjestodržcjm swým, aby na Felicissima tuto excommunicacij wynesli: „*Poněwadž Felicissimus pohrožowal wyobcowinjm těm, at i na smrt nemocným, kdožby nás uposlechli, to gest, w gednotě s námi obcowali: obratiž on nález takowjto na sebe sám gegž sám privé učinil, a wěziž, že wylaučen gest z cjrkewnjho obecnstw s námi. Neboť, pry, kromě mnohých giných lotrowský kusů **) také cizoložstw naň gest dowedeno, gakož to bratřj naši, mužowé hodnowěrnj wyřekli, a dokázati toho hotowi gsau. Než wyšetřiti to cheeme wšecko my s bratřjmi ginými, až z milosti Božj (na sboru) segdeme se.*“

„*Take Augendas, že bez ohledu na swěho biskupa i na cjrkew k odbogně té straně se přidal, neusmyslji sobě, rowně bud wyobcowán, gako člowěk onen swárliwý a odwážný (t. Felicissim).*“

„*Leč geden každj buřič, we spřeži swě wěziž to,*

*) Dwa biskupowé, Kaldon a Herkulan, s dvěma kněžni, Rogacianem a Numidikem, dostali rozkaz, gménem swěho biskupa (gehož mjesto drželi) všem nuzným w Karthagině, zvláště pak těm penězi napomáhati, genž utekše před pronásledowaci, statky swými propadli, a po zaplašené banři ukrutnické domů se nawrátiwše, bez wěj žiwnosti nauzi třjti, a na cizj pomoc i lásku čekati byli přinuceni.

**) Sr. Ep. ad Cornel. de Fortunat. et Felicissim.

že s námi nebude mjti obecnstwj w cjrkwí, od njžto se dobrowolně odlaučil.“

„Ostatně přečtete list můg všechněm bratrjím a pošlete ho, připogjce gměna všech Felicissimowých společnjků, žákwstwu Řjmskému.“ *)

3. Nowátus w Řjmě.

Zatjm co Cyprian po domowu taužil, rotliwý Nowát, zanechaw w Karthagině Felicissima, na upewněnj zámyslůw swých do Řjma se odebral, by i tamnj Cjrkew podwratil. I dokazowaltě on tuto stegně, gako w Karthagině, gednu část lidu od žákwstwa odraziw, a sworné i na sebe wespolek laskawé bratrstwo roztrhl. I že Řjm wznešenostj swau nad Karthaginu předěiti má, také tam wětšjch a horšjch natropil kusůw. **)

Nad to wzhledem Cypriana wedl tu zcela ginau, nežli w Karthagině, swatého biskupa z rozršenj řádu káznjho winiw, skutky geho nestaudně zmjtaw, a na ruby postawiti usilowaw.

4: Psanj Cyprianowo k lidu Karthaginskému.

Mezi tjm co Cyprian w ústupku swém za nepřjzniwými mu okolnostmi prodlěwal, newáhaltě wystráhati lidu swého, drawými wlky obstaupeného. Bylotě to práwě před welikonocj r. 251., anř swau

*) Ep. ad Caldonium. Hercul. et de abstinen. Feliciss. Kdosi z učensjch mužů, dj Balucius, domyslně dowodj, že tuto na mjsto *Carthaginem*, třeba čjsti — ač proti všem rukopisům a wydánjm — *Roman*.

**) Ep. Cypriani respons. ad Cornel. de Novati scelebrus.

pěči o stádo Božj, i ze vzdálj wedenau, zvláštnjm obgewil zase listem, takowéhoto zněnj:

„*Bratřj! prosjm wás, strězte se úkladů dábelstých. Buďte pilni swého blaha, i mějte se co neydbalegi proti zákubné šálivosti. Patero oněch kněžj (we spřeži Felicissimowě táhnaucjch; gmenowitě: Felix, Maxim, Jowir, Repost a Fortunat) nenj než patero čelněgšjch mužů těch, co se s wrchnostmi onehdy srazili, aby wjru naši podkopali, a slabé bratřj, přewracugjce prawdu, we smrtná osjdlá wplelli.*“ *)

Po té žehře na rozbroge toho následky, že mu zahágeno, nawrátiti se k swému stádu, slawiti s njm hod welikonočnj, a pozdrawiti i obegmauti těch, kdož geg byli tak laskawě i wraucně za kněze zwolili: aby nepřičinil nowého podnětu k brogenj propuklému. „*I newěртеž,*“ prawj, „*wábnyjm hlasům, newěрте šá-*

*) *Slabými bratřjmi* mjnj tuto sw. biskup ony odpadljky, gimžto, usmysliwšjm sobě, whod přišlo dotčené rozdwogenj w Karthagině, anož gakož i nezdržné přehlídánj tamaj kolikasi kněžj, soků Cyprianowých, samolásce těch odpadlků nalehčowalo; neboť proti wůli biskupa Cypriana, co on byl města vzdálen, odpadljci kratšjm a lewněgšjm do cjrkwě se přigjmali způsobem, než se to doposawádnim cjrkwenj fedidlem, ode dáwna uwedeným připauštělo: což samé bylo tolik, gako odpadljky, genž se sotwa byli na pokánj dali, w neblabá čili *smrtná wplesti osjdlá*. Wždyt se tady to poenitencialnj kázni za okolnostmi tehdešjmi dosti přjsné, takořka zatjnala žjla; anobřz druhdy do oněch hřšnjků wpeřiti se mohla, a snad i wpeřila scestná ta domněnka, že dostinčiněnj, gakéhož k swátosti pokánj newyhnutelně třeba, ledagaks odyti a zkrátiti se může.

Cyprian neuchylně na tom stál, aby s rozhodnutjm rozepře, odpadlků se týkagicj, přjliš se nekwapilo, nébřz aby popočkali oni, až od biskupů sněm bude se držeti, a na něm gednohlasně odpadlkům wymeřj se, welikosti win gegich přiměřeně pokánj.

livým slowům: abyste nezwołili tmu za swětlo, noc za den, hlad za pokrm, žjeň za nápoj, tráweninu za lek, smrt za život. Neposlaucheyte hlasu proroků falešných: widěnj gegich klamagj ge; oni mluwj, á wšak ne z úst Hospodinowých; řjkagj tēm, kdož pohrdagj slowem Páně: Pokog bude wám. Pokog, hle! obětugj ti, kterjž sami pokoge nemagj; a ti, kdož sami od Cjrkwe odpadli, chtěj odpadlých zpátky do Cjrkwe powolatí a uwěsti!“

„Gedenť toliko gest Bůh, geden toliko Kristus, gedna toliko stolice apoštolská, slowem Páně na skale wzdělana. Giný oltář wedlé toho, a giné nové kněžstwo wedlé toho gedneho postaweno býti nemůže. Kdož ginde shromážduge, rozptyluge. Co se koli před se běře z lidské zpozdiłosti, aby zrušeno bylo ustanowenj Božské, to nenj než cizoložné, proklaté a swatokradné. Tedy se co neydálegi vyhýbeyte nákwasy lidj takowých: chraňte se co raka i moru, howořiti s nimi. Toť předpomjná Pán, řka: Nechte gich, slepj gsau, a wůdcowé slepých: a powede-li slepý slepého, oba do gámy upadnau.“

„Oni překážegj modlitbám wašim, gež s námi dnem i nocj k Bohu wysjláte, byste smjřili se s njm skrze náležité dostiucíněnj: překážegj kagjcjm slzám wašim.“

„Nikdo wás neswod s cesty Páně, bratřj rozmiľj! Nikdo wás, křesťany, od ewangelium Kristowa neodtrhni. Nikdo wás syny cjrkwe, z cjrkwe newychwaľ. Gednotliwci ti nechaľ, ľbo-li gim, berau sami za swé.“

*Od cirkve-li se odčesi, nechat bez biskupů gsau, a poku-
kutu swého odboge nesau.“ *)*

Takť se Cyprian na to wynakládal, pokudž na něm bylo, aby ani gedinkého z cirkve neztratil, a nikterak nebylo wolno nepříteli, nasjti kaukole mezi pšenici.

5. Sněm Karthaginský.

Co jáhen Pontius o swém biskupu Cypriana napsal: **) „*Eyhle zachován byl muž powahy injrné, anť by stádce Kristowo prawau wedl cestau, a to samé řjdl lúskau i duchem aučinným, při zdvihagjcejch se w Cjrkwi odtržkách*“ — to před tjm, a i po geho se do Karthaginy nawrácenj také odginad zgištěné nalezáme. Tak z geho psanj ad Antonianum, i z děgepisu cirkewnjho známo, že ta neypředněgšj geho péče byla, na sněmu w Karthagině r. 251. w měsji Kwětnu začatém, a až do podzimu prodlauženém, wěc, odpadlych se týkagjcej, wyšetřiti a rozhodnauti.

Pod geho správau, gakožto wrchnj právomocnosti w cirkwi africké držitele, u přjtomnosti mnoha biskupů bylo gednohlasně usněmowáno: aby odpadljci, káti-li se budau z hřjchu swého, ani welmi přjkte z obecenstwj s cirkwj na wždy nebyli wylaučeni, ani tak snadně a unáhliwě, newykonawše wýstupkům swým přjměrné pokánj, do lána cirkwe se nepřigjmali. Učiněn též byl rozdjl, týkagjcej se stupňů kázně, a zewrub určeno, na kterém stup-

*) Ep. ad pleb. de quinque presbyteris.

**) Vita S. Caecilii Cypriani per Pontium.

ni, a dluho-li třeba pobyti komu z winnjků oněch. I co do tuhosti pokánj a trestů cjrkwnejch ginák s libellatiky, a ginák s thurifikaty naloženo. *) Nad to i wyobcowánj Felicissima s geho postaupenci znowa ztwrzeno, a celé sněmownj uzawřenj listem synodálnjm Řjmské stolici podáno, a předně od této, potom od weškeré Cjrkwe schwáleno; tolikéz w usmiřowánj s Cjrkwj odpadljků za prawjdko bráno i užjwáno.

G. Sw. Kornel papež Řjmský.

Mezi tjm co Cyprian, drže ochrannau ruku nad kážnj w cjrkwi Karthaginské, neohroženě sobě počjnal, nedlilať láska geho, ani za pomocjnj Afriky, wšeligak se wynakládati pro obhagowánj wzhlednosti biskupské. Takť on ze sněmu nadzmnjného, s přiwolenjnj wšech kollegů, wyprawil dwa biskupy do Řjma k nowému papeži Korneliowi, a k biskupům, kterjž geg na stolici Petrowu zwolili. Záměr toho

*) Křestané někteřj, bogjce se muk, Deciem na ně nastrogeňjch, před úřadnjky pohanskými buďto sami osobně, aneb na mjsto sebe skrže giné osoby, o tom se wygádrili, a to do weřegných akt wtěliti dali, že se gim, gakožto ctitelům božstwj Kristowa zapowjdá, obětowati modlám, a k dábelským se bljžiti obětnicjm. A wšak ti, co byli možněgšj, složiwše něco peněz na hotowosti, od lakomých saudeů swých dostali úpisy (*libellos*), w nichž psáno bylo, že obětowawše modlám, wůli Deciwu vyplnili a Krista zapřeli, ač ohawnosti té nikdá w skutku nespáchali. Úpisy takowými ohradili se před mukami, a tady *libellatici* (pjsemnj odpadljci) slauli. Ti pak, genž modlám kadidlo obětowali, *thurificati* (kaditelé); a kdož calty, neb giné oběť ku pohoršenj wěrných modlám přinašeli, *sacrificati* (obětnjci) se nazýwali.

poselstwj byl ten: wyzwěděti, gak se tomá s důleži-
tostmi Řjmskými, aby zprawen buda o řádném Kor-
nelia za papeže zwolenj, wedlé Afrických biskupů,
s njm co neyaužegi se spogil.

Než pro lepšj wyrozuměnj wěcem papežským,
tuto poodnesme se k wyprawugjcjmu o nich (Cypri-
anu) takto: Papež Kornel, syn Kastimůw, netřel se
w neywyššj auřad kněžský, na způsob oněch, kteréž
ctižádost a pýcha nadýmá; nýbrž chowal se tiše a
mjrně tak, gakož se chowagj ti, kteréž Bůh k ta-
kowému úřadu wolj. Nedraltě se mocně w biskup-
stwj, kteréž bezděk bylo naň wloženo. „*Kdožby te-
dy tu biskupem býti chtěl,*“ dj Cyprian *), *budiž bi-
skupem wně cjrkwě. Nelzeť, aby gi (stolici Řjmskau)
osadila cjrkwě tjm, kdo se nedrží gednoty cjrkwě té.
Buď on kdo bud, a swog sobě gak swog, neposwěce-
nec, přjchozj. wně cjrkwě gestil ten. Nebo když wedlé
gedinůka druhůku stanauti nelze, kdož by koli wedlé ge-
dinůka, který sám a sám bud, stal se někým, nenj on
druhůkem, ale nikterůkem.*“ **)

7. Nowatian.

Muž ten, na něž tadyto (slovy zůwěrečnými
n. 6.) Cyprian narážj, gestil Novatian. Z mudrce
stoického stal se schowancem školy Kristowy,
došed sw. křtu teprwé když na smrt stonal; ozdra-

*) Ep. ad Antonian.

**) „*Et cum post primum secundus esse non possit, quisquis
post unum, qui solus esse debeat, factus est, non jam secundus ille,
sed nullus est.*“

wěw ač ceremonij křestných, an teď při něm dosa-
zeny býti měly, nepřipustil, ani sw. biřmowánj ne-
přigal, předce, newjm od kterého biskupa, w Řjme
na kněžstwj byl wyswěcen.

Pod twárnjm titulem: gakoby obnowiti chtěl
přjnsněgšj kázeň poenitenciálnj, gal se tropiti bauř-
ku w lidu Řjmském: a gakžkoli se byl oswědčil,
že po wyššjm we swatowládě důstogenstwj nebažj,
předce wedl zcela ginan, když osiřelé cjrkwj, po ule-
wilém pronásledowánj, Kornel, mjrněgšj kázně ob-
ljbce, za papeže byl wystawen.

Nowatian, gsa ctizádostiw, a k tomu Nowatem
i ginými rotliwci podporowán, tupil řádně zwoleně-
ho papeže Kornelia, libellatikem geg nazýwage, t.
gednjm z těch, kdož zapjratelé wjry byli, protože
pro uwarowánj ukřutenstwj Deciowa, na gakýchsi
weřegných aktách gména swá napsati dali, gakoby
byli modlám obětowali a Krista zapřeli; anobřz aby
sám se wyměřil z hřjchu, gegž odřžkau stropil, roz-
trušowal to mezi lid, že Kornel obcuge biskupům w
modlárstwj uběhlým, a tadyto že přestal býti cjrkwě
prawowěrným pastýřem. A wšak co do wznešené
osoby papeže Kornelia, nedůwodné a křiwé uwině-
nj geho, od Cypriana i giných bedliwých Afrikánů
swětu bylo odkryto, a chytrost rozkolnjkowa tudjž
prokleta.

Leč giž domysliti se můžeme, proč práwě tau
dobau, co tak přjliš řádil Nowatian, o náramně přj-
krau kázeň se zawazuge *), proč, řku, zřtetel na se

*) Nowatian a přjdrženci geho učili: že odpadlci od spole-

obrátil mnohých biskupů afrických. Neboť přidalo se k němu v Římě několik wyznawačů, swatačstwj jeho pomýlených. Za wzhlednostj těchto zdálo se Afrikánům wolenj Nowatianiana proti Korneliu dosti pewně provedeno býti. I pozapomněli snad, že sebe krutějším mukám šťastné a wěrné odolánj nedává proto wyznawačům úpis čili wýsadu, aby potomně giž prázdni byli wšj křehkosti lidské. Zkrátka mnozj, n. p. Antonian, biskup Numidský, byli, gak se zdá, nepamětliwi onoho Cyprianowa: „*Dar wyznawačstwj, od Pána udělenj, nikoho neochraňuje před pádem, dokud ho na žiwu stává.*“ A opět: „*Umknauti můžeš i křesťanu koruna sprawedlnosti, nedrž-li se Ewangeliem, skrze něž u Pána tak velké došel pocty.*“

S. Poselstwj Nowatianowo.

Zatjm dostal se do Afriky list Nowatianůw, w kterémž on zwolenj swé známo dáwal, a gako by bezděk naň bylo padlo, hlučně ubezpečowal. A wšak nezawjtal tento protipapež k Afrikánům s nářkliwým spjskem tjm: nikoli; gimť učinil wděk Kornel papež, apoštolským psanjm swým, tudjž k Cyprianu došlým.

Poslowé Nowatianowi byli odbyti s nepořjzenau; i wystawowáno gim: že to pychem páchne, oddělowati se od matky cjrkwě: a že zwolen-li a potwrzen biskup geden, nikdo giný za něho ustanowen

čestwj cjrkewnjho magj na wždy býti odmrštěni. Ginák, lze-li rozmowati z ep. Cypr. ad Antonian., saudili o pachateljch cizoložstwj a lakomstwj, newylučngjce gich ze swého sboru.

býti nesmj. Též dáno gim napomenutj, aby ze gha twrdé kázně, whozeného na ně Nowatianem, swypráhše, k prawému papeži Korneliowi opět se připogili. Načež oni, nedawše nic na slovo smjřliwé, dům od domu se potlaukali, a počet Nowatianowých postaupenců zmnožiti hledeli.

9. Wyznawači Řjmštj.

Zatjm Cyprian nešetřil nižádne práce, aby wyznawačů w Řjmě, kteréž Nowatian po sobě potáhl, wywedl z poblauzenj gegich. I psalř gim do Řjma, odrhal úpěnliwě odtrzenj gim, wěda ge k tomu, a snažně prose, by se opět do cjrkwe nawrátili, z kteréž oni wyšedše, nepomněli, že gen w té samé slawně wyznati Krista se gim dostalo. *Nemyslete si, že hájje Kristowa ewangelium, strhužete-li se stáda Kristowa, geho gednoty a společenstwj. *)*

W tom, co se Cyprian požehnaného nadál aučinku, napomjuage a Boha prose, aby poblaudilau gegich od prawdy mysl na prawau cestu zpátky přiwedl: utěšená ho došla zpráwa, že se wyznawači Řjmštj we swých winách poznali, blud Nowatianský upřjmuě odwolali, a od Kornelia do lůna cjrkwe Kristowy opět přigati byli. I náramně tomu se zaradowaw, a w dané na Kornelia odpowědi i o swém za to Bohu Otcí všemohancjmu a Kristu geho, Pánu našemu, Bohu a Spasiteli, ustawičném djkůčiněnj pronluwiw, takto dokládá: *Zagisté, rce-li Pán we*

*) Kp. ad Confess. Rom. ut ad unit. redeant.

svém Ewangelium, že gest radost w nebi nad gednjm hrjšnjkem, pokánj činjcjm, přewelmi weliká: éjm wětáj býti musj radost i na zemi i na nebi nad wyznawači těmi, kteříž se sláwau a poctau nawrátili se do cjrkwie, a také giným cestu ukazujj k návratu příkladem swým, . . . Od té chwojle nedá se kdos tak snadno od šáleného a prostořekého odstěpence oklamati, aní se dokázalo, že klam a pronevěra cizj nemohly dobrých a slawných bogownjků Kristowých wně cjrkwie dlauho poudržeti. *)

Ginde dáwá těm samým, cjrkwí nawráceným wyznawačům, potřebné naučenj, řka: *Nechai na rolj cjrkwie trochu kawkole nalezáme, proto wjra a láska naše ztenčena nebud tak, abychom pozorujjce kawkol, proto se od cjrkwie odlaučili. Námí usilowati třeba, abychom byli pšenice čistá, a za práci i za pečliwost swau přigali mzdu, až se pšenice do stodoly Páně bude shromážděti. Apoštol w listu swém dj: „W domě welikém netoliko gsau nádoby zlaté a střjbrné, ale také dřewěnné a hliněné, a některé zagisté ke cti, některé pak ku potupě.“ Wynakládejme se na to, bratřj roznuh, a co nám možno pilni budme, abychom byli nádoby zlaté aneb střjbrné. Nádoby hliněné roztlauci, toí w moci samého Pána gest; gemužto také železný prut dán. Nikdoť sobě neosiwogug toho, co Otec gediné Synu dáwá: nikdo nemysli, žeby wzjli směl wěgečku, a třjbiti humno, aneb podlé lidského rozumu wšecken kawkol od pšenice oddělití. Hrdáť gest to urputnost, i opowážliwá*

*) Ep. respons. congrat. de illor. redit. ex schismate.

drzost, kterauž šálená horlivost sobě dovoluje. . . . Protož i my, patřjce na váhu Páně, i uvažujce milost a slitovánj Boha Otce, i držjce dráhně potuz pospolitj, měřidla náležitěho šetřili jsme w tom, což by činiti slušelo.)*

10. Cyprianowa stálost.

S rokem 252., prwé než cjsař Gallus oheň pronásledovánj rozdýchal, nastala biskupu Cyprianu tužj půtka s Nowatianskými, kterjz sobě wyhlédše gakéhosi Fortunata, haereticckému biskupu, Privatus nazwanému, wyswětiti dali, a našemu Cyprianu za protibiskupa w Karthagiě postawiti se osmělili.

Cyprian wida tolik blaw, zchyalými rozdwogenci pomatených, a gsa rozhodnutý saupeř wšeho w cjrkwí dwogenj a hašteřenj, nabjzel lid swůg a wedl k swornosti, trestal, prosil, žchral we wšj trpěliwosti. I stauulě neuchylný, gako skála wšem gečejho moře náwalům statně se spjragcej; a čjm wjce nepřátel mu pohrožowalo, tjm srdnatěgi a wraucněgi sobě počjnal. I náramně gsa stjjsněn, gewil wjru rekownau, kteréž člowěk nečerpá ze zkaženého přirozenj, ale z daru milosti Božj béře. Gednak mu maudře napadlo: „že odrzencowé s počátku wždy sice horlegj, a wšak s nepořjzenau tudjz w koncjch býwagj, a že k walnému zrůstu gim nepřigde, co nedowoleným započali způsobem: pak

*) Ep. ad Confess. de reditu ex schism. congrat.

že i s horlenjm lichým doděláwagj.“*) Gednak měl on za prawdiwé: „že netřeba sbjrati kusů hni-sowatých, gešto by se nimi nakaziti mohli kusowé w stádu dobrj a zdrawj: aniž prý, co lepšjho gest, hledj pastýř ten, kterýž prasiwé a nakazené owce mezi giné mjsj, dada tadyto gjzliwau nákazau zhu-biti celé stádo.“**)

Cyprian nekwapil wystražiti papeže Kornelia před schismatickým biskupem Fortunatem; djlem proto, že geho drzjm sobě počjuánjm pomjtal, djlem proto, že, gakž spokogowal se sám, tak i Kornelia spokogeného mjtí chtěl tjm wýznamem wšech prawých w Africe biskupů, kterýž byl prwé do Řjma papeži poslal, aby i ten, i ginj s njm biskupowé wěděli, kterým by w Africe biskupům listy swými se přiúčastniti, a kterýchž se co haeretiků aneb odpadljků warowati měli.

Zatjm co wyslancowé s poselstwjm od Fortunata, protibiskupa w Karthağině zřjzeného, k Řjmu se hrnuli, Cyprian, aby každičký o swém řádném na biskupstwj powýšenj omyl tjm spjše zamezil, poslal přánj papeži Korneliowi po Felicianu akolythu, anť se do Řjma zpátky bral. Posel ten strastmi na moři obmeškán, pozděgi do města dorazil, než poslowé Fortunatowi, kteřj ale u papežské stolice, kteréžto Fortunat s Felicissimem giž prwé byl znám, nedobře pochodili, t. s neporjzenau do Afriky se

*) Ep. ad Antonianum.

***) Ep. ad Cornel. de Fortunato et Felicissimo.

nawrátili. A o tomž Cyprian zprávu dostal od Kornelia po Saturu, akolythu Karthaginském, z Řjma přišedšjm.

Že pak teď zmjněnj poslowé w Řjmě přjliš řádili, hrozjce, nebudau-li wyslechnuti, že se spisy nařkliwými a utrhačnými, na Cypriana nastrogenými, se wytasj a weřegně ge přečtau; tuť papež, uslyšew to, i obáwage se pohoršenj, anož by wěřjcm tadyto pochoditi mohlo, pozarazil se, a newěda, na čem gest (ať dotčeného Feliciana tu geště nebylo), učinil psanj na Cypriana, w němž, tušjm, sobě nemálo potanzil, že mu o tom, co se w Karthagině dalo, mjstněgi nebylo oznámeno.

11. List o Fortunatu a Felicissimu.

Když tedy Fortunat, byw od Afrických biskupů skrze roztržky Nowatianské se swými wylaučen ze spolku cjrkewnjho, osmělil se k papeži se uteci, aby od něho cjrkewnj společenstwj obdržel; Cyprian rovně sobě posteskl w odpovědi swé na papeže, wzhledem rozdwogenců Fortunata a Felicissima, gakož to byl prwé wyznawač a mučedlnjk Kornel, na wyznawače a mučedlnjka Cypriana pjsč, učinil.

Tatam byla by sjla a wážnořt biskupstw, wece Cyprian, tatam wznešená a božská moc w spravowánj cjrke; ba netrwati bychom museli a nebyti křestany, mohlo-li by přjgti na to, a my pohrůžek a úkladů padaušských se obáwali. Pohané, židé, kacjři pohrožujj nám . . . aniž proto, že pohrožuj, ustaupiti slu-

šj. . . . *Wytrweyž u nás, bratře roznylý, nepohnutá, pevná wjrá, stálá, neohrožená i zmužilá mysl, kteráž by se opjrala wšem útokům a náwalům wlnobitj gečjeho, a genu statně co skála odolala. Odkad se koli s nebezpečenstwjm hrůza hrne, biskupowi wše gedno gest; onť gak žiw pohromám a nebezpečenstwěj wysazen, a wšak tadyto se rozeslawuge. . . . Zrazug a diwoč gsi, kdož chceš, . . . Bůhí dopaušť na ty, kteréž korunowati chce.*

Poslowé Fortunatowi w Řjmě, nemohauce od papeže Kornelia společenstwěj cjrkewnjho obdržeti, zahrozili našemu Cypriann instau kyge, kamenowánjm neb trestem krwawým. Na tu hrozbu gegich narážj sw. biskup, řka:

Nehanbať nám, že trpjme od bratřj, co sám Kristus trpěl, aniž čestno gim činili to po Jidůši. . . . I nenjť nám upauštěti od zdrženj kůzně cjrkewnj, ani od přjjsnosti biskupské proto, že nás obauzegj a lekajj.

Honosiliť se také, že se w Numidicku zná k Fortunatu gegich pětmečjtma biskupů, ač w skutku gen čtyři byli, genuž s njm drželi, gmenowitě: Felix, Maxim, Jowin a Repost, k njmžto se přidal pátý, gménem Priwat, býwalý biskup Lambesenský, giž od pěti let co kacjř z cjrkwě wylaučený.

Honosenj tomu klade Cyprian naproti řeč tato: *Kacjřstwa i odtržky odgmad nepowstáwajj, leč z neposlušnosti k biskupu Božjmu. . . . Mluwjmť, gsa wybjdnut, bolestně i bezděk: zřjzen-li biskup na mjsto zesnulěho, zwolen-li w čas mjru wyrokem weškerěho lidu; hágen-li w čas pronásledowánj Božj ochranau; spo-*

gen-li wěrně se všemi kollegy swými; schwālen-li ode čtyř let lidu swému, gakožto ten, co w čas pokoge o do-
brau kázeň bedlj, a w čas bauře (Deciem ztropené) wy-
powědjn, a to pod zřegmým biskupstwj geho pogme-
nowánjm wypowiedjn gest; požadowán-li po tolikkráte
ke hwām; uznán-li w závodu i w amftheatru za hodna,
swědčiti o Pánu co wyznawač (nebo práwě za dnů
těch, co tobě pjsi [t. Korneliowi], chtěla mne lůza
opět hwām předurci, při přjležitosti wyššjho rozkazu,
gjmž oběti se welely); obauzen-li utrhawě ten a takowj
od několika zausalců zmatených i z cjrkwě wyobcowan-
ců: tedy na gewě to gest, kdo sočj a newražj; nenj
to Kristus, ustanowitel a obhágce kněžstwa, alebrž Kri-
sta i cjrkwě geho sok a protivnj, kterýž cjrkwě předsta-
weného nepřátelsky hněte, aby, odklizen-li správce lodj,
geho zuriwěgšjm a násilněgšjm sršenjm cjrkwě tonula.

Co se nás týká, bratře rozmily, wedlé swětlomj
swěho, wynačlādeyme se na to, aby nikdo winau našj z
cjrkwě nezahynul. Chce-li zahynauti kdo dobrowolně,
wlastnj zlobau swau, a nebude-li káti se, a do cjrkwě se
nenawráj, my w čen saudnj z toho nebudeme odpowj-
dati. Newrtkeyme se pro zatrolence, nás obauzeycej, a-
bychom s cesty práwě a od bezpečného ředidla neušimuli;
neboť i apoštol učj, řka: „Kdybych se geště lidem lj-
bil, služebnjkem bych Kristowjm nebyl.“

Dále zehťeť on na odtržence, gešto se gak ge-
mu, tak i synodů cjrkwějch usuešenjm zpřjčili, a
nemagjce dosti na tom, že zhanbu na duše lidské
uwalili, geště sami sobě cjrkwě proti cjrkwě zara-
ziti chtěli.

Na to, dawše sobě od kacjřů nepravěho utvořiti biskupa, osmělili se po moři do Řjma doraziti k stolici Petrowě, k cjrkwí neypřednějšj, z kteréž kněžská gednota půwod wzala (navigare audent ad Petri cathedram atque ad ecclesiam principalem, unde unitas sacerdotulis exorta est); dopisy s sebou nesti od rozkolujků a wyobcowanců, nepamatujce, že u Řjmanů pronewěra nenagde přjstupu, o gegichžto wjře apoštol chwalnau činj zmjuku.

Potom wyprawuge Cyprian, že Fortunata všickni postaupenci geho opustili. On sám že u věci té bedliwě se má, i zkausj wracegjceho se (z odtržky do cjrkwě) lidu toho. Budto magj někteřj wýstupky do sebe tak mnohé, aneb bratřj ostatnj zpauzegj se na ně tak, že by onino (odtrženci) bez pohoršenj, a pro vznikagjej tudy lidu nebezpečenstw ani přigati býti nemohli. I že sám snažně se k tomu má, bratřjm mluwiti trpěliwost, protože někteřj z oněch prostopášnjků, gsa mimo wůli osady od něho do spolku přigat, horšjm se stal, než byl z prwu: žeť nikomu z kagjcjch cjrkwě se nezawjrá, i každému že biskup k sobě mluwiti dá. Žádát také, aby se z odpadu a roztržky wzehopili všickni, gakožto spolubogownjci w táboru Kristowu, a domáčj Boha Otce. Oněmno ale, kteřjž se do cjrkwě chtěgj wetřjti hrozbami swými, cjrkwě přjstupu nedá.

Biskup Božj, pilen gsa ewangelium a welenj Kristowých, usmrčen býti může, překonan však býti nemůže. . . . Námě všegedno, od koho a kdykoli býti usmrčenu: myš smrti swé mučedlnické přigmeme odplatu od Pána.

Na závěrek listu, poprosiw Kornelia, aby psaný přitomné i s zákowstwem i s lidem swým zdělil, wece takto: *Mezi wěrau a pronewěrau nemůžebýti spolku. Kdo nenj s Kristem, kdo se Kristu protivj, kdo gednotu geho a mjr nenáwidj, tenť s námi slawčen býti nemůžebýti. Přihrauli se onino s prošenjm, skraušenně činjce žadost, nebudtež oslyšáni: přigdauli ale se zlozagicnostj a pohrůžkami, ó pak nechť se pryč klidj!*

* * *

Od té doby, co Kornel a Cyprian sobě opět a opět o přjlišném Nowatianských řáděnj a různěnj dávali zpráwu, a ránu tělu cjrkwě, Felicissimem a Nowatianem způsobenau, hleděli uléčiti, začinatelé w cjrkwě různic s postaupenci swými, na nohy pewně se postawiti nemohše, po wynesenj na ně náležů synodálnjch w Asii, w Ewropě i w Africe, sami sebau zacházcli: ač nenj neznámo, že Nowatianštj geště w stoletj čtvrtém swé sbory mjwali.

Cyprian, genuž o šest téměř celých let († 258. dne 14ho zářj) déle než Korneliu na žiwě býti se dostalo, bylť i po úmrtj tohoto papežského wyznawače († 252. dne 14ho zářj) horliwý sw. kázně zastawatel proti těm, kdož sobě na škodu z lůna cjrkwě katolické se wychýlili.

4. Rozwedenj manželů od stolu a lože.

Od

Dominika Aloysia Špachty.

faráře w Kolči.

(Pokračovánj.)

Wjce práce to stogj, a walně prozřetcdlnosti pastýřské k tomu zapotřebj gest, shledá-li se, že uwedené přjčiny, n. p. žárliwost manželů, k rozwedenj nepostačugj. W té přjpadnosti třebať se rozwedenj wšj silau opřjti. —

3. W obogj ale přjpadnosti, totiž nechť po saukromné rozmluwě s oběma manželj rozwedenj za dobré se uzná neb ne, předwoleyž pastýř w odděleném pokogi očekáwagj stranu k udělenj oběma nagednau potřebných naučenj a napomenutj. Předewšjm hlediž sobě srdce obogj strany nakloniti a pro napomjnanj swá schopné učiniti. To se stane, pakli gim řekne, že ho žádný zisk časný při této důlezitosti newede, nýbrž časná i wěčná blaženost manželů; a pakli gim žiwě wyobrazj smutné následky a nebezpečnstwj, gakěž za sebau rozwedenj táhne. K tomu cjli třebať ponawrhnutí, že se snad w krátkém čase tauha w nich po wzágemné pomoci a užjwánj práv manželských ozywati počne, že se dáwagj w nebezpečnstwj, swé domácj hospodářstwj pokaziti, wychowánj dětj zanedbati, samých wšak sebe k mnohému zlému, zwláště k nezdrželiwosti a rozpásanosti přiwesti; že gest se právem co obáwati, by wywedenjm tohoto úmyslu sobě hanbu, přjbuzyjm žalost, obci pohoršenj nedali a t. d.

Pak rozkaž obogj straně přednášeti stjžnosti swé s tjm doloženjm, by se mluwjej wšeho neslušného dotjránj, poslauchagjej pak wšeho wytrhówanj chránil. Sám pak pozorně wyslechna obogj stranu, gak stjžnosti tak osprawedlněnj po gednotliwých částkách progdi, úsudek swúg dle prawdy a sprawedlnosti prones, a gednékaždé straně zwlášt, w čem dobře, w čem neprawě gednala, na mysl uwed. Neboť gestliže giž při saukromném rozmlauwánj, tjm méně při tomto společném byloby radno, žalugjej straně we wšem přiswědčiti, a gen obžalowanau kárati. — Přičiniž se, pohnauti chybugjej čili ubližugjej stranu k tomu, by uražené zadosti učinila, tuto pak, aby cit z urážky pošlý zmjrnila, od přehnaných žádostj upustila a učiněnanu sobě křiwdu mileráda odpustila. Pakliby se wina obogj strany stegna býti widěla, gakož obyčegně w manželských rozepřjch žádná strana wšj winy nebýwá prosta, zádeyž, by sobě wzágemně křiwdu prominuli. Uwediz gim na mysl krátkými slowy slib, při wstupowánj w staw manželský učiněný, že chtěgj w dobrých i zlých přjhodách pospolu žiwi býti; pak prostředky, při saukromném rozmlauwánj gim na ruku dané, kterýmiž by geden druhého chyby a poklesky, gakž tomu powinnost stawu manželského chce, odstraniti, napraviti, aneb aspoň snadněgi snesti mohl a měl.

Zwláště pak, ge-li

a. gakykoliw *nedostatek tělesný*, gako:

- α) *neschopnost k zástánj manželské powinnosti,*
- β) *nakažliwá, aneb*

*γ) gakakoli giná ošklivost neb zvláštnj objžnost pŭ-
sobcj nemoc*

přjčinau rozepře manželů a žádosti po rozwedenj: tudž, co se α) dotýče, třebať wyšetřiti, měla-li neschopnost giž před uzawřenjm spolku manželského mjsta, čili pozděgi teprw. powstala. Ačkoliw w přjpadnosti prwnj sám zákon (§. 60. Allg. B. G.) powoluge negen rozwedenj anobrž zoičenj zdánliwého toliko manželstwj tohoto žádati; nie však méně, nenj-li tu patrné nebezpečenstwj nezdrželiwosti, hlediz pastýř stžnost wedaucj stranu k tomu přiwesti, by od práwa swého upustila; a k tomu cji uwediž gj přjklady swatých manželů na mysl, genž w auplné zdrželiwosti pospolu žiwi byli. — Pakliže neschopnost pozděgi powstalá, pastýř stěžujc j sobe stranu pouč, že se nemůže (tamtěz) swazek manželský rozwázati, a naděgi snad zklamanau potěš; obzwláště ale napomeň, by se nehodau tauto k hřjchu smilstwa přiwesti nedala; ku kterémuž cji nazbyt nebude, i neschopnau stranu poučiti, coby činiti neb čeho se střjci měla.

β) W pádu nakažliwé nemoci ohledeyž pastýř, zdali by se mjsto rozwedenj žádný lewněgšj prostředek, n. p. domácí oddelenj, wyšetřiti nedal, a wyskytl-li se takowý, manžele k použitj ho nabjdni a přiměřeným napomenutjm přiwesti hlediz. Geli konečně

γ) nemoc takowá přjčinau rozdwogenj manželů, snjžto ani ustawičná neschopnost k činěnj manželské powinnosti, ani nebezpečenstwj gaké náказы spogenoj: upamatugž pastýř zdrawau stranu na powin-

nost, s stawem manželským na se wzatau, *snášeli zlé i dobré*, radiž gj mjrněgěj požjwánj práwa manželského, a k tomu gi tjm předloženjm přiwesti hlediž, že i manželé pečowanjm o zdrawj k této střjdmosti zawázáni gsau.

b. Geli gaký *nedostatek duchownj* přjčinau žádosti rozwedenj manželů, třebať ohled bráti, zdali

a) *bezprostředně*, čili gen

β) *prostředně* aučela, ku kterémuž manželstw zřjzeno gest, překážj.

Bezprostředně mu překážj: newrlost a mrzautstw, týránj, křiwé neb hanebné se chowánj k straně druhé, nepravosti takowé, kterýmiž se buď gměnj, buď dobrý mraw a náboženstw (t. g. odpadnutj od wjry) rodiny w nebezpečenstw dáwá, zlomyslné opuštěnj, odpjránj společné pomoci, n. p. wýžiwj w čas zdrawj, péče w čas nemoci, konečně cizoložstwj.

W gednékaždě z nadřečených přjpadnostj hlediž pastýř přede wšjm straně uražené nad neštěstjm, kteréž gi k osobě wjže, s njž tak zle žiwu býti gest, srdečnau autrpnost progewiti, gi všemocně potěšiti, k trpěliwému snášenj tohoto neštěstj zwláště tjm pohnutí, by sobě, kolikrátkoli by se gj to přjliš obtjzné neb dokonce nemožné zdálo, swé vlastnj chyby a poklesky na mysl uwedla; přičiniž se gi s prostředky, k polepšenj obžalované strany schopnými, seznámiti. — Strany obžalované chybnu powahu naproti tomu zlepšiti usilug.

Neywětsjch obtjžnostj působj pastýři žádost manželů o rozwedenj tehďáž, když k nj *cizoložstwj* ge-

dné strany přjčinu zawdalo. W této zvláštnej přjpadnosti předstawiž pastýř cizoložné straně hanebnost chowánj se gegjho, skrze kteréž ten neyswětějšj swazek ano i swátost porušila, newinnau stranu těžce urazila, pokog a domácj blaženost zkazila, ano snad skrz zplozenj neb porod djtěte, z cizoložstwj poslého, prawým dědicům škodu učinila. — Temi a podobnými řečmi w swědomj pohnutau hlediž k opravdowému pokánj a žiwota naprawenj, a potřebj-li toho, učiněné křiwdy nahrazenj přiwesti. K tomu ojli ukáziž gj způsob, kterýmž by spáchanau neprawost naprawiti, náhradu, gaku zákon žádá, učiniti, a gak by s uraženau stranau zacházeti měla: aby totiž mimo odprošenj uražené strany dobrotiwě, ponjženě a poslušně k nj se chowala, u wychowánj dětj rádných swědomita, u wedenj a spravowánj domácjho hospodářstwj a gměnj bedliwa, we wydánj zvláště pro swé wyraženj šetrna byla, a gměnj zvláštnej, má-li gaké, k tomu wynakládala, by způsobenau škodu co neylépe nahradila a t. d.

Straně pak uražené wštjpiž pohnůtky k smjřenj, zvláště co sw. Pawel w 1. Ep. ke Kor. 13. o lásce pjše, a kterak sám Spasitel gak slowy (Luk. 6, 37.) tak přjkladem swým (Mat. 11, 29. Luk. 23, 34.) nás nabjzj. Pak gi učiň pozornu, že snad skrze neprozřetedlné gednánj swé lásku druhé strany od sebe odwrtila, a tak sama přjčinu k newěrnosti gj zawdala. Přemluwiž gi k tomu, aby kagcjho nezapuzowala, a raděgi chybu swau naprawila; a aby se toto napomenutj tjm spjše podařilo,

hledíž skrze rodiče, gsau-li geště na žiwě, pakli ne, skrze giné neyblížšj přjbuzné, kterýchž si zvláště wáží, na ni působiti.

Shledá-li ale pastýř po náležitém obogj strany, a když toho třeba, i giných, zvláště swrchu gmenovaných osob, wyslechnutj, že nikoli cizoložstwj, nýbrž *pauhé podezřenj a žárliwost* přjčinau žádosti o rozwedenj gest, oznamiž manželům přjmo, že o rozwedenj řeč býti nemůže. — Straně žalugcjej pocho-pitelným způsobem ukaž nedůwodnost gegj důmněnek, dokaž gj, že se nesprawedliwě k druhé straně chowá, o njž bez přjčiny zle saudjc, aneb snad pro nepatrný čin, n. p. zasmánj se, ruky stisknutj a t. d., hned něco horšjho přičjtagjc. Pak gj popiš žiwě wnitřnj nepokog, ljtost, zlost a z toho pocházegcej zkázu zdrawj a ukrácenj žiwota, gakož i ostatnj truchliwé následky takowého podezřenj. A z toho wšeho učiň tu závěrku, gak rozumé a slušné to gest, by wšeku žárliwost z srdce wykořenila, a spolu způsob ukaž, gak by se to od ni státi mohlo; kterýžto způsob se wůbec udati nedá, a ze zvláštjnch okolič-nostj obogj strany plynauti musj.

Ale i stranu křiwě obžalowanau bez poučenj a potěšenj od sebe nepropauštěg; zvláště pak na to usilug, aby nad tauto slabostj druhé strany se nehoršila, tjm méně se gj snad wysmjwala; nýbrž magjc s nj autrpnost, we wšem gednánj swém tjm prozřetedlněgšj a opatrněgšj byla, a wyřčenj sw. Pawla k Gall. 6, 2. dobře uwázila. —

β. Týká-li se žaloba aučelu manželstwj *gen*

prostředně, t. g. uráží-li geden manžel druhého, n. p. špatnou povahou svou, zanedbáváním služeb Božích a t. d., ale jen tak, že z toho žádná nebezpečnost pro dobré mravy rodiny neb její vjru nevyplývá: nepodává též žaloba taková důstatečné k rozvedení příčiny. — A protož nebudeť w té případnosti ani potřeba, obžalovanou stranu zvláště k sobě powolati, nýbrž pastýř učinj povinnosti své zadost, když jí při dané příležitosti wzhledem panující chyby její na takový způsob poučj, kterýž poměru obžalovaného k pastýři přiměřen gest. — Co se pak strany žalující týče, tu pastýř za její horlivost wzhledem na blaženost chybnějšího pochwal; ale při tom též pouč, že by tato horlivost newčasna byla, kdyby neswornost mezi nimi udržowati měla; gelikož zachowánj pokoge mezi manželi důležitější povinností gest, nežli ona bratrská wýstraha. Ukaž jí spolu a na ruku deť mocnější prostředky, n. p. vlastní dobrý příklad, příležitostně jakoby náhodně a prostředně poučowánj a t. d., k napravení chybnějšího, nežli ustawičná neswornost gest. Konečně jí přiměřenau útěchu zvláště tím představením uděliti a příklady dokázati hlediz, že dokud člověk žije, nikdy nad jeho se polepšením zaufati nemáme.

Příklad 3tj k číslu 3. b. a.

F. Ačkoliw gsem již, mógj milj, sarkromé stýžnosti vaše wyslechl, nicméně dobrý rád toho žádá, by to, co mi každý z wás mezi čtyřmi oky swěřil, také w přítomnosti druhého wygwil. Jen tak

mi bude úplně možno, o vašj rozepři náležitý úsudek pronesti, a wám prospěšnou radau a dobrým napomenutjm posloužiti. Nemyslete sobě, že mne při wyřčenj úsudku mého powede nějaký časný zisk, neb zvláštj k gednomu z wás přjchyllost. *Můg bratr a sestra a matka gsau ti, genž plnj wůli Otce nebeskeho* (Mat. 12, 50.), a neznámť wětsjho zisku, nežli zjskati wšecky mně k spasenj swěřené owce pro žiwot wěčný (I. Petr. 3, 2.). Nemámť žádného giného ohledu při této krušné práci, leč bych gednau, *když se ukáže knjže pastýřů, (tamtéž) a vyhledáwati bude stádu swého z ruky mé* (Ezech. 34, 10.), před njm obstál. A protož nemohu wám tagiti, že mi při pomyšlenj na vaše rozdwogenj a rozwedenj anzko gest, gelikož předawjám, že to k zrušenj vašj časné, neli dokonce i wěčné blaženosti přjčinu zawdá. — Wyť gste owšem giž wyšli z onoho wěku, w kterémž se bagna tělesnost w člowěku ney-silněgi ozywá: nic méně nedá se ona, a byť by člowěk sebe wyššjho stáří dosáhl, zcela umořiti. Wy tedy uwyklj na manželské obcowánj pustjte se rozwedenjm n weliké nebezpečenstw, pokaušenu býti k smilstwu a tak pohoršenj dáti giným. A byť byste se dosti zdrženliwými býti cjtili, a náležitých prostředků k zachowánj čistoty swé užjwali, pohoršenj dáte předce, a sice giž samým rozwedenjm, a stane se tak přjčinau, že i ginj nespokogenj manželé w obci wasjm přjkladem k žádosti po rozwedenj lákáni budau. W každé přjpadnosti tedy máte se co obáwati strašné bēdy, kterauž Pán Jezjs nad po-

horšenj dáwagjcjmi wyrkual (Mat. 18, 7.). A co gestli koho z wás Pán Bůh nemocj nawštjwj, kdo wás bude ošetřowati? Waše domácj hospodářstwj gestli owšem skrowné : ale práwě tjm wjce wzágemné pomoci potřebj máte, nežli bohatj lidé, genž sobě tuto pomoc lehce zaopatřiti mohau. A co mám řjci o úsměšcjh a pomluwách, k gakým waše rozwedenj lidem podnět dá? Nebudau-li na wás prstem ukazowati; nebudau-li wám waše rozwedenj při dosti nepatrnych půtkách předstjрати, řkauce: „Kdybys byl neb byla co dobrého, byl bysi s ženau, neb byla bysi s mužem žiwa!“ Waši čest tedy, waše zdrawj, wáš skrowný stateček, waši ctnost, ano samu wěcnuu blaženost dáwáte w šanc. — Geště ale čas gest, tato nebezpečnstwj předegjti; a gá bych se za šťastného pokládal, kdybych zrušenau mezi wámi swornost obnowiti, a wás smjřiti mohl. Máli se mi to wšak podařiti, musjm geště gednau gak stjžnosti tak osprawedlněnj waše wyslechnauti. Mlawte pauhau prawdu, magjce na paměti slowa Spasitelowa (Mat. 12, 36.), že z každého prázdneho, tjm wjce křiwého, slowa, kteréž byste mluwili, wydate počet w den soudnj. Wytřjheyte se wšech hanliwých gmien a arážliwých slow, neskákeyte sobě do řeči a t. d.

(U. p. Žena wyprawuge s nepatrnyimi změnamy a přjdwky, což byla giž při prwnjm přjchodu wygewila. Muž očima k zemi sklopenýma poslauchá; chwjlkami se gaksi trpce usmjwage neb rukau pohnutj činně. Při geho osprawedlnowánj žena častěgi mu do řeči skočiti chce a napomenuta býti musj.)

Po wyslechnutj řečj wašich nemohu, moŕj milj, žádnému z wás auplně za prawdu dáti, aniž z cela koho wynlauwati. Wy, můg milý N., a t. d. (gako w příkladu druhém, mutatis mutandis. Pak :) Mne ale těšj a mohu wás za to pochwáliti, že gste upřjmně chyby swé uznal; a že hotow gste, ge napraviti a wše wynaložiti, což by k uwedenj mezi wámi zapuzené swornosti prospjwalo.

Nepochybugi, že i wás, moge milá, toto předsewzetj manžela wašeho potěšj, a k tomu přiwede, byste mu od srdce odpustila; zwláště když i z wašj strany, gak gsem tomu při srownánj obapólných wyřčenj wašich poznal, mnohý podnět k demácjm různicem se dal, a když i on wám wše upřjmně odpauštj.

Ž. Gá mu sice odpauštjm wše, ale déle s njm žiwa býti nechci, obzwláště w odděleném bytu od mé dcery; neboť bych se teprw obáwati musela, abych sama s njm přebýwagcej od něho dokonce zabita nebyla.

F. Zachoweyte se gen, m. m., gak gsem wám onehdy poukázal, totiž, a t. d. (gako w příkladu 1.)

Ž. Gá giž nemohu ginák učiniti.

F. Proč ne?

Ž. Gá gsem to Bohu zasljbila.

F. Slib wás gest ničjm, poněwadž přjmo proti onomu slibu čelj, kterýž gste při swém zasnaubenj před obličegem Neyswětěgsjho Boha učinila.

Ž. Tehdáž gsem, wel. P., newěděla, že od něho tak trýzněna budu a tak mnoho zkusjm.

F. Ale zdaliž pak gste mu tehďáz neslibowala: *Wás w ničemž neopauštěti, nýbrž s wámi wše, buďto dobré nebo zlé a protiwné, až do smrti mé snáseti a trpěti. Zdaliž gste neprosila Pána Boha: K tomu mně dopomákej Bůh Otec, Syn, a Duch swatý. A hle, pomohl wám Troggediný Bůh, uděliw wám k wywedenj slibu wašeho hognost milostj w swátosti stawu manželského. Kýž byste gen byla s tauto milostj spolu se přičinila! Zagisté nebylo by to s wámi tak daleko přišlo. Že však gste s nj spolu nepůsobila, důkazem gest mi nedbalost waše w přijmánj swátostj, nedbalé nawštěwowánj chrámu Páně a t. d.*

Ž. Přjčinau toho gest můg nuzný oděw, w kterémž se do chrámu Páně gti stydjm.

F. Pán Bůh nehledj na stkwostný oděw, nébrž na čistotu swědomj a upřjmnost srdce. A gestli že gste se styděla w oděwu swém do chrámu Páně gti w neděli a we swátek, proč gste nepřicházela we wšednj den? A však nemohu se přeswědčiti, že byste mimo swau wipnu na oděwě tak tuze byla sešla, neboť widjwám i žebračky w den swátečnj aspoň čistě ošaceny do kostela přicházeti. A protož radil bych wám upřjmně, byste počátek od naprawenj sebe samé učinila. Očisťte co neydrjwe swědomj swé swátostj pokánj a přistupte k stolu Páně, od kteréhož gste se po delšj čas z marných přjčin vzdalowala; nawštěwngte pilně služby Božj; neposlaucheyte proti swému manželi od žádného, ani od swé vlastnj dcery nic; neboť *opustj, prawj sám*

Bůh (Gen. 2, 24.); *člowěk otce i matku*, tedy tjm wjce syna i dceru, a *připogj se k manželce své*. Slo-wem, začněte nowý, Bohu milý žiwot: a uzřjte, že wám Bůh pomůže; neboť *kdo se Boha nespustj*, gak přjslowj staročeské dj, *toho Bůh neopustj*.

Wy však, můg milý N., zachoweyte též swě-domitě učiněné předsewzetj a dané wám na ruku prostředky. A kdyby neměla waše manželka w krát-ce úmysl swůg: změnitj, dne (udá se gim lhůta) mne s nj pospolu nawštjwte. Pokog Božj budiz s wámi!

Tato gsau tedy prawidla, dle kterýchž gak wů-bee, tak zwlášť duchownj pastýř gednánj a učenj swé zřjditj má, pakli se gen gedna strana o rozwe-denj hlásj.

Než stáwá se též někdy, a owšem řjdcęgi, že oba manželé společně k němu přicházegj, aumysl rozwedenj swého ma oznamugje.

B) W té přjpadnosti mu právem poctiwost úmyslu gegich podezřela bud, zwlášťe gestli sobě úkaz ten-to nigakž wyswětliti nemůže. Neboť gest se co obá-wati, by snad tjmto rozwedenjm negakého méně etné-ho aučelu, n. p. wěšj swobody k rozpásanému ži-wotu nabyti nechtěli. Protož pastýřská prozřetedl-nost žádá, by se gednoduchým wygádřenjm manželů, že gedon druhému protiwný gest a obtjáný, a t. d. nespokogil, nýbrž práwa zákonem sobě daného užj-wage, na bližšj udánj pohnútek, kteréž w nich ten úmysl wzbudily, tlačil. — Aby prawdě tjm spjše na stopu přišel, nebudeť nerádno, gednomu z nich za-tjm za wystaupenau dáti, a druhého, kterýž lepj

powahy býti se zdá, saukromj na pohnútky se tázati. Neyspjše sobě geho důwěrnost zjská, a tudjž geg k upřjmnému wyznánj přiwede tjm, když mu ponawrhne, aby se neostýchal, tagnosti swé gemu swěřiti, gelikož pastýř o všem, což se mu zgewj, mlčeti, a poznaw, že přjčina swolenj w lásce a dobrotě, kterauz neprawosti druhého krýti chce, ležj, takowé počjnánj za dobré uznati a schwáliti neopomine.

Ukáze-li se však, že žádost o rozwedenj skutečně neprawá a hřjšná gest, musj hlawnj přičiněnj pastýře k tomu směrowati, by přede všjm zlé náklonnosti, z kterýchž tato žádost půwod swůg wzala, wykořenil; a zwláště při žádosti po prostopášnějšjm žiwobyťj na mysl gim uwedl, že skwrna cizoložstwj přiwolenjm gednoho k hřjchu druhého se nesmazuge, gelikož wěčná prawda beze wšj wýmjunky dj: *Co Bůh spojil, člověk nerozlúčug* (Mat. 19, 6.); a že gako swobodný práwa nemá, vlastaj tělo wydáwati smilstwu (1. Kor. 6, 13.), tak ani ženatým a wdaným dowoleno nenj, by takowau neprawost sobě wzágemně dowolowali (1. Kor. 7, 11.). Ostatně platj ta samá, gak všeobecná, tak zwláštnej prawidla, gako když se gen gedna strana o rozwedenj hlásj.

* * *

Tato napomjuánj a poučenj má duchownj pastýř dle zřegmých slow zákona (Allg. B. G. §. 104.) rozwedenj žádagejm manželům we třech rozličných dobách dáti. Tjmtó ale se nezakazuge, gako by nic nad to učiniti se nesmělo. Uzná-li pastýř toho potřebu, gsau-li s tjm manželé spokogeni, uenj-li w

průtahu nebezpečnstwj, může wjcekráté aneb. aspoň we vzdálenějšich od sebe dobách předstawenj swá opakowati, zvláště znamená-li, že neswornost gest zastaralá, neb že naděgi k smjřenj z dalšjho wynašnaženj geho wyswjťá.

Namjťá se tu otázka: zdali se při každém z těchto třech společných shledánj ta samá napomenutj opakowati aneb se tak rozdělití magj, by se pokaždé cos nowého předneslo? — Uzná-li pastýř, že se z rozwedenj wětšj užitek nežli škoda očekáwati dá, tuť owšem nebude giného třeba, leč liteře zákona učimiti zadost. Naopak ale, neb podává-li rozepře sama hognějšj látku k wyučowánj a napomjňánj: také se obšjrněgi wypustiti, kromě hlawajch i giné pohnútky na srdce wložiti, giné a giné důwody uwesti, a tudjž pokaždé cos nowého pronesti může.

Postěstilo-li se pastýři nesworné manžele smjřiti, což buď z gegich wyřčenj a rukau podánj, obegmutj a t. d. aneb z toho wyswjťá, když se u něg žádný z nich wjce nedostawj: tudjž *w přjpadnosti prwnj* nad sgednocenjm gegich potěšenj swé wygew a spolu prostředky na ruku dey, kterýmž by učiněné předsewzetj w skutek uwesti mohli; ku kterýmž, kromě oněch w předešlých rozmluwách uwedených, náležj i ten, by se častěgi na přjtomné smjřenj a pohnútky k němu upamatowali; a kdyby časem nowý podnět k neswornosti mezi nimi se wyskytnauti měl, bez průtahu u pastýře prostředkowánj a pomoc hledati se neostýchali. *W obogj ale přjpadnosti* k nim a

gednánj gegich ono ztenj mæg, gakéz na hrjšnjky na smrtedlné posteli teprw obráčené po gegich uzdrawenj, na samowražedlnjky po gegich wyhogenj, na nowáky po gegich w lúno cjrkwě přigmatj pastýřská prozřetedlnost obrátiti radj.

Nepořjdl-li pak pastýř wynasnaženjm swým ničeho, nastává ma nowá powinnost, poučiti manžely o powinnostech, gakéz při rozwedenj a po rozwedenj zachowati musej; totiž: aby se s obdrženým wyswědčenjm k práwnjmu úřadu swému odebrali, tam gakož i na giných mjstech geděn druhého chyby, pokudž možná, neodkrýwali, *) žádnau zášť, nenáwist a nstiwost w srdci proti sobě neměli, slowem powinností lásky křesťanské k sobě zachowali; o wyžiwenj a wychowánj dětj náležitě se postarali; po rozwedenj pak počestně a příkladně žiwi gsauce, pohoršenj, kteréž rozwedenjm swým dali, pakli docela neodstranili, aspoň nezvětšili, swazek manželský nikoli za rozwázaný nepowažowali, a nikdy sobě toho nedowolowali, což by gim naděgi badaucjho se opět spogenj odegmanti mohlo; spjše wady, které k rozwedenj gegich přjčinu zawdaly, odložiti a tak sobě možné smjřenj ulehčiti hleděli. — Tak též gich třeba poučiti, že práwně rozwedeni bywše, potud za rozwedené powažování budau, pokud by u práwnjho úřadu úmysl swůg, že opět společně žiti chtěj,

*) Úřad bez toho nemá práwa, po přjčinách rozwedenj se tazati (Allg. B. G. §. 105.), což newědaucjm manželům powědjno budiž.

neohlásili (§. 110. Allg. B. G.), a že by samotné spogej gegich docela žádných změn w učiněném při rozvedenij usnešenj za sebou netáhlo. — Toto záwěrečné napomenutj se gim giž při třetjm se shledánj dáti, a taktěz patřicj wyswědčenj wyhotowiti může; a protož při druhé návštěwě gich napomenauti třeba, by sebou budaucně kolkowaný papjr za 30 kr. přinesli.

Co se tohoto wyswědčenj týče, nacházj se progeho wyhotowenij wzor we wšech o duchownjch listech gednagjcjch spisech s tjm rozdjlem, že některj spisowatelowé, a mezi těmi náš slowútný P. Prof. Helfert, na tom stogj, by se we wyswědčenj tom dnowé, w kterýchž se manželúm poučenj udělowalo, zegména udali; ginj pak (gako Šwerdliň a Baldauf) za nepotřebné to pokládajce, na to poukazugj, že práwnj úřadowé, gak wyššj tak nižšj, ona wyswědčenj i bez udánj tohoto za platné uznali i při-gali. — Prwnj mjněnj zdá se mji půwod w prozřetedlnosti, by se farář osprawedlnil, že powinnost swau řádně wykonal; druhé zbawugje farnj úřad kontroly auřadu swětského dodává mu wěšj wáznosti. Gelikož podnes auřadu farnjmu obogjho potřebj gest — neylepšj prostředek k dosaženj oběho bude tento: Gak mile se manželé o rozvedenij prohlásegj, wtáhne se gegich žádost do farnjho protokolu; a pod tjm samým čjslem založj se protokol, kterýž se při každé z oněch třj návštěw, s udánjm dne a krátkého obsahu uděleného napomenutj, od obau manželů podepsati dá. Ukončený uložj se

do farnj listowny, a wyswědčenj se bez udánj dnů wystawj. Měla-li by napotom z kterékoliw strany proti řádně a swědomitě wykonané powinnosti faráře pochybnost powstati, lehce se poukázánjm protokolu osprawedlnj.

I w tom se nesrownáwagj Pastoralisté, zdaliž se w tomto wyswědčenj zřegmě *pro* rozwedenj čili *proti* němu wygádfiti gest. Prwnj zdá se odporowati gak liteře tak duchu zákona; druhé nenj nic platné. Neylépe tedy bude, newygádfiti se ani *pro*, ani *contra*.

* * *

Aby pastýř aučelu swého dosáhl, hlediž tato napomenutj pohnatliwě, srdečně a na takowý způsob přednesti, kterýž by negen zvláštnej powaze a osobným manželů okoličnostem přiměřený byl: ale i prawau otcowskau péči o gegich blaženost gewil. Daleko badiž od gednoho každého z nás ten předsedek, že napomjnanjm swým u manželů nic newymůže, a tudž že dosti na tom, když literu zákona vyplnj, a gen tak pro gméno manžele k sobě powoláwá, gim nic giného neřekne, leč hubená slowa, kteréž §. 103. obecného zákona měštanského w sobě uzawjrá; na ně, co by geště horšj bylo, notně se obořj, aneb dokonce z pauhé pohodlnosti tuto důležitau práci swému duchownjmu pomocnjku swěřj *). Gak důležitá tato odwetew úřadu našeho

*) Ne bez přičiny užjwá §. §. 104. 107. Wšeob. Zák. M. názwu *Pfarrer* a ne, gako na mjstech giných, *Seelsorger*. Zdá se totíž

a spolu s gaku odpovědnostj spogena gest, dá se posauditi z toho, že zákon práwě naše aučinkovánj za ten neyšchnějšj prostředek považuge, rozmáhánj se těchto rozvedenj předegjti. Wažme sobě této od slavné vlády w nás složené důwery; a skutkem, že gj hodni gsme, dokázati hledme. — Neboť přčina, že zákon manžele, rozvedenj žádagcej, práwě na gegich faráře odkazuge, nenjž zagisté žádná giná, nežli dobré mjněj, gaké zákonodárce o nás má: že negen wážnostj, w gakéz nade wšecky swětské úřady státi, a důwěrau, gakéz u swých osadnjků požjwati máme, ale zwláště uměnjm powolánj našeho, totiž rozumnými, pochopitelnými a okoličnostem přiměřenými napomenutjmi nesworné manžele smjťme a od zbytečného rozvedenj odwedeme. A s gakým swědomjm bychom we wyswědčenj ta slowa: „*Dass es des Gefertigten Bemühung nicht gelungen sei,*“ neb „*dass die Partheien trotz aller Bemühung des Gefertigten* — “ psáti mohli, kdybychom skutečně wše, což w moci našj stogj, neučinili, a tudjž aumyslu zákona newyplnili? — A protož, gako při ostatnjch obtjžnjch, od swěta nepozorowaných, ano začasté zlowolně zneuznaných pracech našich: i při této nechť nám na mysli tanau slowa božského Mistra: *Tak gest králowstwj Božj, gako kdyby člověk wwrhl sjmě do země, a spal by a wstáwal by we dne i w noci, a semeno by wzešlo a wy-*

gakoby předpis zákona práci tuto ginému knězi, ano i řádnému pomocnjku duchownjmu odewzdati zapowjdal. Conf. de Gapij adnot. ad Rechbergers Kirchenrecht, 8. Aufl. II. Th. §. 218.

rostlo, když on newj. Nebo sama od sebe země plodj
 nejprw bylinu, potom klas, potom plně obilj w klasu.
 A když z sebe vydá úrodu, i hned přičinj srp; nebo
 nastala žeň. (Mark. 4, 26 — 29.)

5. Wyhlašowánj Swatých.

Od

Gottharda Holubáče.

kapitulára na Strahowě, administrátora u sw. Jana w Šárce.

Nepřátelé Cjrkwe i w tom progewili ohniwé
 zástj, těžce nesauce, že ona wytečné wzory křesťan-
 ské ctnosti za Swaté vyhlašujc, gegich oslawenj
 na zemi rozšřiti zameyslj. —

Aumysl nás zde gest cjrkew i wážnost gegj
 widitedlné hlavy wzjti w ochranu proti gakémusi
 nesprawedliwému a zlowolnému obwiněnj, kteréž
 nalezlo giž wjry negen u wšech zgewných nepřátel
 náboženstw, nýbrž také u mnohé prázdne hlavy a
 obmezeného ducha, genž sice co protiwnjk Cjrkwe
 nebauřj, předce wšak opowážliwými námjtkami a
 zdáuliwými důwody newěry zachwácen býwá. A práwě
 w tom gednoho důwodu wjce swatosti Cjrkwe na-
 lezti gest.

Náboženstwj nepůsobj gináče na člověka, leč
 že nad něg gsauc powýšeno k geho mdlobě se sklánj,
 aby ho wzhůru k sobě pogalo. Mezi wšeligakými
 úkazy geho, kteréž ono dotýkánjm se swěta uzpůso-
 bilo, nalezáme geště přjhodu gednu, která sice tem-
 nostj předsudků a zpozdilostj přjliš často stjhána,

ale z vyššjho hledišťe gešťe posud málo gešťe posauzena, mjnjme totiž „*Oslawenj Swatých na zemi.*“

Od gakžiwa protiwil se wysokomyslný rozum lidský oněm widitedlným skutkům všemocnosti božské, zázrakům totiž — gakožto wýmjkám od seznanych prawidel přjrody. Ani wypátrané zákony gegj, ani pauhý rozum, ani filosofické důwody nemohau člowěku w tom poskytnauti postačitedlného swětla. Tentýž odpor musjť u přjtomněm wěku, který se filosofickým nazwal, a wšeliké nadpřirozené úkazy před saudnau stolci obmezeného rozumu powolal, tjm swětlegi do oěj bjtí z ohledu diwů, na které spolehá cjrkw w onom pokračowánj, kteréž pod gménem kanonisacj aneb wyhlašowánj Swatých známo, to gest: ono weřegné cjrkwj sporřadané časné oslawenj wšech od Boha milostj wysoce obdařených dušj, které za swěho časného žiwota okázaly swětu obraz neposkwrněné ctnosti, což ohledem náboženstwj se gako nadpřirozené oswědčuge, gelikož dle náwodu a přeswědčenj geho wšeliká prawá dokónalost w člowěku gediné témuž saměmu přičtěna býti nemáže.

Zázraky giž, tyto podiwné a rozhodugcj důkazy, gichžto prozřetedlnost užjwá, aby swatost gistých dušj okázala swětu, a wnitřnj w skutku božský žiwot zewnitřnj též pečetj božstwj opatřila; zázraky, na které Cjrkw při každé kanonisacj co na základech stawj, urážegj přjliš maohé newěřej a ranhawé, mnohé přjliš malicherné duše, gimžto wšecker, co se tu děge, gest předmětem hany a po-

směchu. Odtud pošlo, že kanonisacj od nich genom za chytrau politiku a nábožný podwod ze strany Řjma vykřičěna býwá. Při tom dbagj málo na onen zázrak, který giných všech gest podiwněgšj, který bez ustánj před očima našima widěti gest, a k wýhodě nesčjslných Swatých se dčge, weliký a neobyčegný zázrak samé kanonisacj a gegjho aučin-ku, *zázrak nadlidské swatosti*, njzto se stkwj Swatj na zemi, a který u prostřed wšelikých proměn swěta trwá neustále. Že prwnj hlasatelé křestanstwj, apoštolowé, a ti, gešto z počátku cedili krew pro ewangeliu, a po nich ze též duše nadobyčegné welikosti, gakož Athanasius, Jeronymus, Basilius, Ambroz, Augustin, Řehoř, Cyrill, Tomáš, Bernard, atd. — že papežowé, mocnáři a knjzata, že dobroditele Cjrkwe a oblažitelé národů za swaté gsauc wyhlášení od lidu ctěni a welebeni byli, nechť si to newěřjczj za horlitelstwj a obdiw lidu, za wděchnau uznalost cjrkwe a papežů, a třeba za politiku ze strany řjmského dwora vykřičugj: — giž tedy wšecky učené hlawy a mudrce wyzýwám wyswětliti, gak že přicházj, aby tolik chudých, a za času swého swětu dočista neznámých paustewnjků, tolik swětem powržených, z neynižšjho rodu pošlých, a z saukromnosti swé ani newycházegjczjch panen, wdow, pastýřů, služebnjků a žebráků, slowem, abych se sw. Pawlem mluwil, že tolik powrbelů a smetj tohoto swěta (1. Kor. 4, 13.) dospělo k takowé cti a wážnosti, které swětu nigak sobě osobiti nelze; že národowé, prosjce o gich přjmluwu a stawjce gim

chrámy a oltáře, ge za prostřednjky mezi Bohem a člověkem považovali a ještě považuj: an na proti tomu wjtěznj podmanitelé celých zemj, zakladatelé světských mocnárstwj a zakonodárcowé národů giž dáwno w zapomenutj gsau pokřženi. — Neboť komu podnes na Likurģu, Solonu, Cjru, Alexandru a Césarů co záleženo? — Gména gegich semotam někdy úlohy w nižšjch školách ještě zwěstuj: gesto Genowefa, kteráž před dwanácti sty léty stádo hljdala; Kateřina, dcera chudého barwjře ze Sieny; kagicná a na pausťi bydljcej Marie Egyptská, a nesčjsluj Swatj, kterjž w očjch lidských nic znamenitého neměli a gegich pozornost nikterak na sebe neobraceli, až podnes na neywejš welebeni a s welikau důwěrau o přjmluwu prošeni býwagj. — Kterak děge se, že skormaucené matky s slzawým okem ge o přjmluwu k zachowánj žiwota milowané dcery snažně prosj; že knjžata řjše swé pod gich ochranu poraučj, stkwaucj koruny na gich hrobu skládagj, proslawená gména swého rodu zamlčuj, aby ge s nepatrným gménem Swatého změnili; a že u weškerém křesťanstwn otcowé djtky gménem Swatých rozeznáwagj? — Oprawdu, přjčinu takowéto neobyčegné, wšeobecné a stálé události musjme hledati ginde než w pauhé pošetilosti aneb zchytralosti lidské. A co ještě diwněgsjho a na cestě přirozené newyzpytatelného — ta gména prwnjch důwtipných wynalezatelů, gesto na wědy a průmysl lidský tak náramně působili a ještě působj, widjme takměř opowržena: — tamto wšak uprostřed wšelikých za-

tměných a pochybných příjmů, jakéžby vzdělaný svět všim právem na stupeň nevyšší úcty lidské měl pozdvihnouti, jakýto úkaz zcela jiného rázu ge-
 wj se tu pohledu křesťanstva? Nesmělé panny, zbož-
 ný, takřka v pustinách zbaudil paustewnjci, opowr-
 žený sprostáci a jiné osoby nepatrné zdají se ga-
 koby uměly nádhernost naši krotit, gelikož se wy-
 šinuly na wrch oné sláwy, nad kterau člověku ge-
 ště vyšší dogjti nelze; wěk po wěku gdaucj osla-
 wuge gegich gména; města a řjše wyhlašogj ge za
 swé patrony, a národové běžej gako o závod ne-
 ustáwaj jim wzdáwati úctu pobožnau myslj.

Tak ctj až po tu dobu Francauzsko gako před
 tisjci léty chudau pastýrskau djwku gako swau pa-
 tronku; Španielská hlawnj města wolá o přímlawu
 k sprostému sedláku Isidoru, kterýžto celý žiwot
 we službě gednoho slechtice ztráwil; téměř wešken
 křesťanský svět prosj žebráka sw. Rocha za od-
 wrácenj neyukrutnějšho neduhu; nábožný to též
 paustewnj, gehožto žiwot ledwa dokonale známe,
 a o němž gen powědomo, že byl biskopem Myreu-
 ským w Licii, stkwěgcej se co patron ruského cj-
 sařstw, dal gméno neymocnějšim z geho samowlád-
 ců, a tentýž národ buďsi od katolické Cjrkwe od-
 tržený, nepřestává geg ctjti, nedbage toho, že tato
 weřegná úcta a to gméno, kteréž s pýchau cárům
 swým dáwá, na muže w Řjmě za Swatého wy-
 hlášeného se wztahuge.

Tak prohlédnauce k té věci zřetelně sezná-
 me, co giž duch welikého Pawla Korintským známo

činj, an tento apoštol (I. Kor. 1, 27. 28.) píše:
„Což bláznivého gest u světa, wywolil Bůh, aby zahabil maudré: a mdlé věci světa wywolil Bůh, aby zahabil silné: a neurozené světa, a potupné wywolil Bůh.“

Ale budiž gakobychom ohledem na kanonisacj Swatých něco zchytalého ze strany Řjma připustili, kdož uzná asi za prawdu, že zwolili papežowé práwě tak neznámé a před swětem potupné lidi, by ge národům k uctěnj představili? Nikdo maudrý nemůže cosi takowého ani mysliti. Samiř pohané pečliwě hleděli k tomu, aby pro swé zbožněnj vybrali wždycky muže gen slowůtné, panownjky mocné a hrdiny neohrožené, aniž dowolowala peycha gegich, aby něco sprostého neboli potupného w službu modlářskou přišlo. Měla-li wšak tak řečená politika snad tu býti auskokem, gisté papežowé byli by u zwolenj a wyhlášenj Swatých prozřetedlněgi počjnali sobě. Neboť znalit gsau dobře lidská srdce, a widěti museli též, že peycha člověka dle swé powahy přirozené nepřipustj nikdy, by njzkost a potupnost stala se předmětem geho úcty a důwěry.

Kdyby wšak papežowé u wýboru Swatých nepowědomé, ba dočista zlopowěstné osoby (neboť některé dřjwe byly wrahy a laupežnjky) byli zwolili; a kdyby se gim to, gakož to widjme, bylo tak šťastně powedlo; ano kdyby gen na wůli Řjma bylo záleželo národy přinutiti k ustawičnému ctěnj chudých djwek, pastýřů, zebráků ano i zlosynů, kteřj sice prawým pokánjm před Bohem osprawedlněni byli,

ale w očjch swěta tjm geště wjce w posměch uběhli: — wěrať tenkrátě utwořili papežowé diw až k uzasnutj; diw, wětšj wšech těch, na kterých kanonisacj zakládaj; diw wěčný, kterýžto nepřetrženau poslaupnostj náměstků Kristowých od wěku do wěku se pořáde děge. — Wšemocnost papežská byla by tjm bez odporu potvrzena; ano nesměl by se dwůr řjmský gen honositi swau hlubokau maudrostj a newyrownanau umělostj.

Nastogte! an wše na zemi, národowé i gednotliwj lidé, w zapomenutj přicházj — měl-li by smrtedlnjk, a břemenem wěku sešlý stareček té moci, aby toliko paubým skutkem swé wůle ty neybjdnějšj bytosti swěta, neynižšj a w saukromnosti pochowané osoby wyswobodil od téhož nutného zákona přirozenosti? — Gaká to nemotornost!

K tomu, co činjwá vlastně wýpowědj kanonisacj? Ničeho dále nečinj, leč že wýsledky dlauhých, wážně a swědomitě ze strany cjrkwe wedených wyšetřowánj*) wzhledem oněch při uctěnj Swatých se

*) Nenj opatrnosti wětšj, prawj Daubenton w žiwotopisu sw. Františka z Regis, kteréby neužila stolice swatá, aby prawé od falešných rozeznala zázraků. Mezi sty zázraky, které swaté kongregacj k wymáhánj kanonisacj gednoho Swatého w stoletj předešlém byly předloženy, gediný toliko uznala stolice swatá za prawdiwý nade wšecku pochybnost, gakož i swatořečněnj přetrženo bylo, až se ljbilo Neywyššjmu na přjmlawu Swatého konati giné, tak sice, že giž se stalo přjslowjm: „Zázrak gest, pakli w Řjmě něgaký zázrak co dostatečně dokázaný přigat býwá.“ Tentýž Daubenton wyprawuge: „Gistý urozený protestant anřlický, pobywšj za přjčinau swého obchodu w Řjmě, dostal od gednoho přjbužného kardinála sepsanau roze při gednoho swatořečněnj, w kteréžto tištěné zpráwy o čtyřidceti zá-

obgewených zázraků známý činj. — Cjrkew, a gen cjrkew gestit, která skrze neyvyššj hlawu ty zázračné cesty prozřetedlnosti božské ukazuje; aneb co totěz gest, prozřetedlnost Božj sama užjwá cjrkew gakožto nástroge k zwelebnj sebe; a když křesťanstwu zřegino činj gak podiwný gest Bůh we swých

zracch byly obsaženy. An byl Angličan všeccky pilně přečetl, nawrátíl ge opěť k prelátu těmito slovy: „Kdyby všeccky zázraky, které cjrkew řjmská o Swatých wyprawuge, tak stručně a důwodně oswědčeny byly, gako tito, bez rozpaku chtěl bych ge téz podepsati.“ — „Wěztež tedy,“ odwece kardinál, „že gsme ze všech těchto čtyřidceti zázraků, které tak wýborně dokázání býti se zdagj, ani gedinky za platný nepřigali, poněwadž dle rozsudku kongregacj geště dokázání negsau.“ S podiwem neywětšjm Angličan nad tauto neočekáwanau odpovědj wyznal: „Nebyl bych nikdy myslil, že prozřetedlnost řjmské cjrkew we skaumánj diwů tak daleko krátj; milugeli kdo prawdu, giž ani zázraky, které tato uznáwá, ani swatořečněj w podezřenj a pochybnost bráti nemůže.“

Ta samé nás pamatuge, kterak po mnohém a dlanholetém wyšetřowánj konečně we třech konsistoriálnjch sezenjch a w úplném shromážděnj kardinálů swatě řjmské cjrkew, gakož i patriarchů, arcibiskupů a biskupů, kteřj ten čas w Řjmě se zdržowali, wygednáwal Benedikt XIII. s neywětšj swědomitostj a přjkladnau pobožnostj našeho Jana z Nepomuku za Swatého wyhlášenj. Z pětídwaceti oněch na důkaz swatosti Jana Nepomuckého Bohem wypůsobených zázraků wybral gen čtyry za základ Bully swatořečněj. (Wiz Slawná stoletá památka wyhlášenj za Swatého Blahoslaw. Jana Nepomuckého od Wáclawa Frant. Neumanna, kanownjka pražského. W Praze 1829. w knjžecj arcibiskupské knihtiskárně.)

Srowney w neynowěgšjch časech trwagjčj při wyhlášenj blahoslaweného Jana Sarkandra, kněze na Morawě, za Swatého.

Samo giž pokračowánj, kterého se při kanonisacj šetřj, wysáno gest obšjrně we wýborné knize učeného papeže Benedikta XIV., genž dokazuje, že k prawidlům bezpečného stanowenj zázraků nic wjce přidáno býti nemůže; že opatrnost lidská nic maudřegšjho ani wymyslití, ani w stawu gest co lepšjho wynaleznauti; že postatej vše na čemby i ta neytwrdžj — pokud gen wěřjčj — mysl přestati mohla.

Swatých, wystawuge hned cjrkw skrze swau neyvyššj hlawu Swaté k poznánj a uctěnj oněm všem, gešto wědj, gak nesmjrná gest mocnost božská a rámě Neyvyššjho že skráceno nenj; gešto wědj, že w. cjrkwí zázraků powždycky bude, gelikož u prostřed takowých bauřj a protiwenstwj, které po osmnácte set let na ni dorážj, práwě naproti zbauřenj se národů a klesánj pozemských trůnů, a naproti pomjegicnosti weškerých wěcj tohoto swěta — gegj pewné setrwánj gediné co neywěšj všech zázraků se zgewuge.

Můze-li tedy, gakož náboženstwj a swaté stolicy nepřátelé, i mnohé giné obmezené hlawy twrditi se osmělgj, — může-li tak vyhlašowánj Swatých býti djlo lidské, aneb od papežů wymyšlený prostředek, kterýmby oni na lid působili a moc swau rozšjřiti a upewniti hodlali? Nikterak; onoť lidské djlo nenj, a nemůže ani lidským okem měřeno býti. Neboť Swatj neywěšj, a gich drahněšj počet gsau ti, kteřj se před swětem a záležitostmi geho docela ukřýwali. Tjm méně může býti nástrog politický, čehož gen některý důwod postawen bud.

Muz w státu během třj stoletj skoro neywýtečněšj, řeholnj, biskup a kardinál, genž cjrkwí nemalé prokázal služby, papežům auplně poddán byl, gehožto weškerý žiwot netoliko že byl bez proskwrny, nýbrž neydokonalešj obraz ctnosti; přednj ministr gedné z neywěšjch monarchij nowěšjho času, který u prostřed weliké důstognosti, moci a sláwy

předce gen sličné prostoty mrawů, skrownosti, nábožnosti ano i přjsnosti řádu swého hledel, Ximenes, (z řehole sw. Františka, arcibiskup w Toledě, Primas celé Hispanie a přednj ministr za Ferdinanda Katolického, (narozen 1437. w Kastilii, umřel 1517. 18ho listop.) který, gak Fleschier biograf geho pjsē, u weliké části Španielska za Swatého ctěn byl, kde tedy sám giž lid swým geho-uctěnjm hlasu cjrkwē předcházel, tento Ximenes, ačkoliw se ozýwal hlas wěřejch a snažné prosby některých králů Španielských, kterjžto, zwlástě pak mocný Filip II. — tuto wěc wjce než gednau a to dosti horliwē podpjrali: nieméně za Swatého wyhlášen nebyl! Zde zagisté dosti zřetedlně papežowé s řjmským dworem okázali swau dokonalau neodwislost ode wšeho lidského aučinkowánj a politického ohledu. Od té wšak doby, co tento po wšem swětě proslawený Ximenes umřel, giž muozj chudobnj, giž swētu neznámj řeholneci, giž sprostj kněžj a pokorné klášternj panny za Swaté wyhlášenj byly, z kterých papežská politika dogista žádného užitku wyzjskati nemohla. — Tak gisto gest, že předsudky a smyslenky swěta o politice řjmské docela falešné gsau.

Gako Ximenes, taktěž ani Chlodewich, ba ani Konstantin kanonisacj nedosáhli. W prawdě bylo-li by swatořečnēnj toliko pauhý nález lidský; a kdyby ctizádost aneb zisk pohnútkau geho byly, tedyby zagisté zakladatel francké monarchie, genž negen sám, nýbrž i s weškerým swým wogskem a lidem křesťanstwj přigal; potom bez pochyby i onen weli-

ký mocnář, který celé vládařstwj římské a wešken tenkráté známý pohanský swět k onomu náboženstwj obrátil, gežto římského papeže za widitedlnau hlawu uznává, nechť i kralowánj geho poskwrny prázdno nebylo: bylby od papežů mezi Swaté byl počtěn.

Takowáto kanonisacj nebyla by ge stála wětšj obtjžnosti, gen as gako podwodné zbožněnj césarů ze strany římského senatu; a to spjše tjm, gelikož w žiwotě cjsaře Konstantina stáwalo i podiwných přjběhů.

Zkrátka, my w oslawenj Swatých na zemi nalezáme prawdu bez wywrácej potwrzenau, že to negsau lidé, ani předsudky gegich, které toto oslawenj rozhodugj: nýbrž že ono giného má půwodce než zpyšnělost lidskau; že gest odplatitel newiditedlný, který ge rozdává komu chce; který ge njzkým uděluje a pyšným béře; který k památce swých wywolených chrámy a oltáře zde stawěti nechává: an naproti tomu pochwaly, gakýmiž swět wynásj hrdiny swé, sotwa gednoho přečkagj dne, gich zpráchniwělé památjky na weřegných mjstech z wětšjho djlu pusté a osamělé strmj, a člowěk okolo třpytjch se nápisů bez pohnutj kráčj.

Aneb, nenj-li prawda to, která se před očima wšech gewj, že gsau milliony lidj k tak nazwané ciwilisacj giž patřjch, gežto gaktěžiwi o Cýru, Alexandru aneb Césara ani neslyšeli? Naproti tomu milliony gsau zase lidstwa a celé národy, kterjžto nežigj w temnosti aneb hrubé powěrečnosti

pohanské: nýbrž od té doby co se nevyšší maudrost snížila k nám, gsaucej uprostřed nevyšší vzdělanosti (což zagisté gest znamenité), gednoho Boha wzywagj, a ty samé Swaté welebj, gesto pošli z nejnižšjho stawu a z něho newystaupili nikdy; a předc Swatj ti požywagj dnes gako před tisjci léty nevyšší a neyswětěšj sláwy, totiž té, že gako přjmluwčj lidu u Boha platj.

Takowáto mimoporádná, před křesťanstwjm neslychaná, giž po osmácte set let bez přetrzenj twagjcej událost nemohla nižádným způsobem pauhau wůlj lidskau utworena býti; ona přewyšuge daleko lidskau mocnost; a chceme-li gi gen za aučinek papežské mocnosti a chytře sosnowanau politiku wydáwati, museli bychom naleznauti w nj práwě takowau politiku, která nepředloženě gen proti swému cjlj gedná, a kterau papežská moc přišla by u swěta neyspjše w posměch. Slowem, z přirozených přjčin filosofie děg takowýto wyswětliti w stawu nenj, ba ani se o to gesto nepokusila, nechť si giž o tom předmětu mnohe a utrhačně byla mluwila. Přjčinu u wěci takowé musjme kromě mezj přičinliwosti lidské pátrati; zde nám gest uznáwati nadlidského úkonu a zwláštňjho sem wkročenj ze strany božstw — tedy zázraku. Takowéhoto zázraku den co den swědkowé gsme, patřje ná to, gak náhrobky wládců pozemských opuštěny stogj, w zapomenutj přicházj a w prachu se rozpadáwagj, kdežto národy od dáwných stoletj a pořáde ze wšech swěta koncín ku hrobu chudého rybáře z Galileé putagj,

aby se modlili tu gisté w neykrásnějšim chrámu, který kdy wtip člověka postavil ke cti Neyvyššjho, ano putuj k onomu věčnému Řjmu, který se stal během wěků pohanského i křesťanského swěta hlawnjm městem, a w kterém hrdého kapitolium a Cesarowých paláců zřjceniny nynj gakž takž k spatřenj gsau.

Stoletj oswěty ať nám přirozeně otewře tyto skreyše!

6. Ginotagitelný wýklad widěnj popsaného u proroka Ezechiele.

Od

Jana Wičkovského,

kaplana u sw. Štěpána w Praze.

1. **E**zechiel prorok wypowieděl a popsal, které widěl, widěnj Božské a slawné a plné tagemstwj nepostizitelných. (Ez. 1, 1. a d. 10, 2. a d.) Neboť spatřil na poli wůz Cherubinů, čtvero zwjřat duchownjch, z nichžto každé mělo čtweran twář: gednu twář lwowan, gednu orličj, ginau wolčete, a ginau člověčj. A při každé twáři byla křjdra, tak že nebylo poznati ani přednj stranu, ani zadnj. A hřbety gich byli plny očj, prsa též; aniž bylo kterého mjsta, genž by nebylo naplněno očima. A bylo kol při každé twáři tré, gakoby gedno w druhém; a w kolech byl duch. A widělť gako podobenstwj člověka, a podnož gehu byla gako djlo z kamene safjru. A wůz ten wezl Cherubiny, a zwjřata gedaucjho Ho-

spodina. A kamzkoli chtěl gjti, bylo po twáři (po lji; zwjřata se neobracela, šla na kteraukoli stranu přímo; wiz Ezech. 1. 12.). A widěl pod Cherubiny gakoby ruku člověka, podnásegjčj a podpogjčj.

2. A to, což widěl prorok u wytrženj, opravdiwé bylo a gistotné. Znamenala se pak a wyobrazowala tudy wěc giná a Božská, tagemstwj w prawdě ukryté od wěků, zgewené wšak w poslednjch časjch při zgewenj Krista. Neboť widěl tagemstwj duše, kteráž měla přigjti Pána swého a státi se genu trůnem sláwy. Neboť duše, kteráž by duchem, sobě gi za sjdlo a bydlo domáčj připrawjejm, udústogena byla aučastnosti swětla a zagata krásau a newýmlywnau sláwau gehu, celá swětlem se stane, celá twářj, celá okem; a nenj při ni částky, genž by nebyla plná duchownjch wzhledů swětla, nic tu při nj nenj zatměného; nýbrž gsaučj skrz naskrz učiněna swětlem a duchem, a wšecká plna očj, nemá gaké přednj a zadnj stránky, nýbrž wšude bude obličegem, gěsto w ni staupila a gi osedla newyslowitelná krása a sláwa gasnosti Kristowy. A gako slunce ze wšad stegné gest, nemagjc částky zadnj aneb weymětné, nýbrž celé zhola stkwj se gasnostj, a celé gest swětlem gsaučj stegnočástné; aneb gako oheň, t. samo swětlo ohně, celé sobě gest rowné, aniž má w sobě cō přednjho neb poslednjho, wětšjho neb menšjho: takť i duše bywši prozářena úplně newyprawitelnau krásau a sláwau gasného obličege Kristowa, a dokonale zdjlna Ducha Swatého, i za přj-

bytek a trůn Boží hodnanu položena, všecká se stane okem, všecká twáfj, všecká sláwau a všecká duchem, ano gi takto Kristus pripravuge, spravuge, wodj, zwáfj, wznásj, šlechtj a ozdobuge duchownj spanilostj; gakož dj: *Ruka člověku byla pod Cherubimy*; protože on sám gest, genž w ni se nese a gi w cestě řjdj.

3. Ono pak čtvero zwjřat, nesaucjch wůz, gestíř podobenstwj čtyř hlawnjch mocnostj dušewnjch. Neboť gako orel gest král ptactwa, a lew zwěře diwoké, wolek zase dobyčtat krotkých, člověk potom panownjk zwjřat: tak gest i čtvero swrchowaněgsjch mohutnostj duše, prawjm wůle, swědomj, mysl a moc ta, kteranz milugeme. Neboť těmi se wůz duše lidské řjdj, a w nich odpočjwá Bůh. W giném pak smyslu se tjm i nebeský obor Swatých wyrozumjwati může. A gakož se prawj, že zwjřata byla welmi wznešená, pláá očj, a že nebylo komu lze postihañti počet očj aneb tu wznešenost, protože nenj dáno poznánj těch wěcj; a gako hwězdy nebeské spatřowati a obdiwowati propůgčeno sice všem lidem, ale wěděti gich počet, nenj dáno žádnému: na tentýž způsob do nebeské cjrkwě wstaupiti a zakušiti rozkoše gegj všem pokusiti se chtěgjejm wolno; ale poznati a pochopiti ličbu (počet), samogedinému to zůstaweno Bohu. Nese se tedy a weze on Wozowládný na woze a trůně zwjřat zračitých, totiž w každé duši, kteráž mu bude trůnem a sjdlem, gsauc zračitá a gasná, we kteranzto wstaupě a otežj ducha řjdně nawodj gi na cestu, gakž bude wíděti. Neboť

gako zwjřata duchownj, ne kamž sama chtěla, krá-
 čela, nýbrž kam se widělo a chtělo pánu a řediteli
 wozu: takť i zde on sám sprawuge gako otěžj, a na
 cestu nawodj duchem swým; takť i ne podle swé
 vlastnj wůle postupugj sobě w nebesjch, i sprawu-
 geť on a pohánj duši, když se od těla odwrhla, w
 nebesjch swým rozumem; a zase, když on chce,
 wstauj duše w tělo a w činnost lidskau, a když
 tak ráčj, i w končiny země, a ukážeť gj zgewenj
 tagemstwj swých. Ó, přewýborného toho a gedině
 prawého a mjrného ředitele! A takowau ctj osla-
 wena budau těla na zkřjšenj, gakužto giž unj po-
 ctěna ge napřed duše, přimjšená duchu.

4. Že pak nebeským swětlem budau duše spra-
 wedliwých, sám Pán apořtolům prawil: *Wy gste
 swětló swěta* (Mat. 5, 14.). Neboť on sám, učiniw
 ge swětlem, našjdil, aby skrže ně swět byl oswěco-
 wán, řka: *Aniž rozswěcuğj swjce a stawěğj gi pod
 kbelec, ale na swjcen; i swjtj wšechněm, kterjž gsau w
 domě. Tak swěť swětló waše před lidmi* (Mat. 5, 15.
 16.), gakoby řekl: Neukrýweyte daru, přigatého ode
 inne; nýbrž oň se zdělagte se všemi geho chtiwý-
 mi. A zase: *Swjce těla gestli oko. Protož gestliže by
 oko twé gasné bylo, wšecho tělo twé swětlé bude. Pak-
 liš by oko twé bylo špatné (neslechethné), wšecho tělo
 twé tmawé bude. Gestli že tedy swětló, kterěž gest w
 tobě, gest tma, i gaka to bude temnost?* (Mat. 6, 22.
 23. Luk. 11. 34.) Neboť gako oči swětló těla gsau,
 a když oči celé gestě a zdrawé, wšecho tělo se gi-
 mi oswěcuge; gestliže pak co do nich padne a za-

chmuřj se, celé tělo se zatmĵ: takĵ i apořtolowé za oči a swětlo celému swětu postaweni gsau; pročeř i Pán gich a přikazatel gim prawil: *Gestliže wy, gsauce swětlo swěta, setrwáte uniř se odwrhnete, ay celé tělo swěta oswjceno bude; pakli řeř, magjce býti swětlem, mrákotau obestřeni budete: gaka bude tma, a swět gakř zaslepenĵ bude?* (Respicit forte ad Mat. 6, 22.) Swětlem tedy učiňeni gsauce Apořtolé, swětlem posluhowali wěřjcĵm, oswěcngjce srdce gich nebeským swětlem ducha, gjmř i sami oswjceni byli.

5. A gsauce oni téř sůl, upravowali a osolowali kařďau duři wěřjcĵ solĵ Duchu Swatého. Neboř dj gim Pán: *Wyř gste sůl země* (Mat. 5, 13.), nazýwage zemĵ duře lidĵ uřlechtilyř; neboř přisluhowali duřĵm lidským nebeskau solĵ ducha, čiňjce ge chutné a od hniloty i zkazilosti ze zlého zápachu opatrugjce. Neboř gako maso, nebude-li nasolené, oslizne, a zlau hnilostĵ bude progato, až wřickni od prořluklého zápachu odwraceti se budau, a do hniliny čerwi se dagĵ, a tam se hnřditi budau a pásti: přigde-li wřak sůl, usmrtĵ se a wyhřnau čerwi, a přestane zlý a hnilý zápach; neboř ta gest vlastnost soly, že čerwy umořuge a zlý puch odnjmá: rowně tak kařďa duře, negsancĵ osolena Duchem Swatým, neaučastna soli nebeské, t. g. nezdĵlna konánĵ Bořĵho, zatauchá, hnige, a mnohau smrdtostĵ řeredných aumyslnořĵ naplňuge se; až se Bořĵ obličeĵ od hrozného zápachu marných a mřzkých myřlének a wářnj, w takowé duři bydĵjcĵh, odwracĵ; a řkodnĵ i strařliwĵ čerwi, genř gsau duchowé

zloby a mocnosti tmy, procházegj w nj, tam se pasau, hnzdj se a hmyzdagj, gi sezjragj a kazj, gakož se dj: *Zahnogily se a kyšj rány mé pro bláznowstwj moge* (Žalm 38, 6.). Uteče-li se wšak k Bohu, uwěrj-li a požádá za sůl žiwota, za dobrého a milolidského ducha: tedy přistaupiwši sůl nebeská umořj ožahowé čerwi, a zahladjc mrzutý zápach, očistj gi aučinnostj swé moci; a tak gsauc zase k zdrawj a k celosti přiwedena solj tau prawau, k požitku a poslužiteluosti nebeskému Pánu uprawena bude. Protož i w zákoně uzjwage Bůh podobenstwj, každau oběť osoliti kázal (Lew. 2, 13.).

6. Potřebj wšak, aby howádko obětné (zabitče) od kněze zabito bylo a umřelo, a potom teprw rozčástené gsauc, solj a klade se na oheň. Nebo lež by prwé kněz zabil brawě, nesolj se aniž se k zápalu (k celozertwě) před Hospodina stawj. Podobně gest potřebj, aby duše naše přistupugjcej k prawému arciknězi Kristu, od něho usmrcena byla, a duchem umřela neyhorsjmu žiwota tomu, genuž žiwa byla, t. hřjchu, a musj z nj gakoby wygjti žiwot gegj, přewrhlé wášně. Neboť gako tělo, když duše z něho wyšla, mrtwé gest, aniž wjce žiwotem žige, gimžto žilo prwé, aniž slyšj, ani chodj: podobně když abige a usmrtj swětu žiwot náš nebeský arcikněz Kristus milostiwan swau mocj, umřet duše naše žiwota přewrhlému, genuž žila, aniž wjce slyšj aniž mlawj aniž obcuge temnotám hřjcha; protože skrze milost wycházj z nj, gakoby duše gegj, šereda wášnj. Takž apoštol prokřikuge, dj: *Mněi swět ukřižo-*

wán gest a gá swětu (Gal. 6, 14.). Neboť duše, která posawad žiwa gest we swěte a we tmě hřjchu, negsauc genu odumřelá; magecj wždy gešče do sebe žiwot zloby, t. g. činnost mrákotných wášnj hřjcha w sobě pociťugcej a gimí se požiwigujcej; takowáť nenj z těla Kristowa, aniž z těla swětla, ale gest potud tělo temnosti a ze zdjluosti hřjcha. Gakož naproti, kterýž magj daši swětla, t. g. ausilnost Du-cha swatého, gsau ze zdjluosti swětla.

7. Ale, řekne kdos, gakž to prawjš, že by duše byla tělo temnostj, gešto nenj z nich porozena? Tomu přičině mysl dobře wyrozuměg. Gakož šat, w který se oblékáš a nosjš, giný zhotowil, ty pak se gjm odjwáš; a podobně zase dům giný zbudowal a wystawěl, ty pak w něm bydljš: na týž způsob i Adam přestaupiw prikázánj Božj a nposlechnuw nešlechetného hada, zawdal a zaprodal se ďáblu, a podešel nešlechetnjk duši geho, to stwořenj přeušlechtilé, kteréz byl stwořil sám Bůh k obrazu swému, gakož i apostol dj: *Oblaupiw knjžatstowu i moci, slawil nad nimi wjtězstowj na křjži* (týž smysl Kol. 2, 15.). Neboť i na to přišel Pán, aby ge wymjtal, a ugal zase swúg wlastnj přjbytek a chrám, t. člověka. A protož prawj se duše býti tělem temnostj, pokud w nj panuge temnost hřjcha; protože tudy žiwa gest w nešlechetném swěte mrákoty a tudy gata býwá; gakož i Pawel tělo hřjcha i tělem smrti nazýwage prawj, *aby umrtweno bylo tělo hřjcha* (Řjm. 6, 6.), a zase: *kdož mne wyswobodj z těla smrti této?* (Řjm. 7, 24.) Podobně zase weřjcej w Bohu du-

še a z hřjchu wyswobozená, a skrze umrtwenj z žiwota mrákot wyniklá, když obdržj gakožto žiwot prawý, swětlo Duchu Swatého, we swětle Božjm obcuge, a gjm progata gsaucej, tudž se žiwj. Neboť nenj duše přirozenj Božského, aniž zase má podstatu temnosti nešlechtné, ale gest gakýsi twor rozumný, dospěšný, wznešený a podiwu hodný, a uslechtilá podoba a obraz Božj; w nižto wšak pro přestaupenj wešla zloba mrákotných wášnj.

8. Ostatně, čjm se duše pomjsj a čemu obcuge, s tjm se také žádostmi zpřjzuj a spogj. Buď že tedy chowá swětlo Božj w sobě, a w něm u wšech ctnostech žige, i oplývá swětlem a útěchau: buď že chowá temnost a hřjch, i docházj prokletj. Na duši tedy, chtěgcej žiwu býti u Boha w odpočinutj a swětle wěčném, přjslušj, gakož bylo swrchu powědjno, aby přistaupjc k prawému neywyššjmu knězi Kristu, gemu se obětowala a umřela swětu, a předěslému žiwotu temnosti a nešlechtnosti, a aby přenešena byla w giný, w onen žiwot, a podala se nawedenj Božjmu, Rowně gako když kdo umře některému městu, ani hlasu tamnjho wjce slyšj, ani rozprávek ani zhoła gakého šustu; nýbrž naprosto gest tam wymřelý a gakoby se po něm země slehla; neboť přenešen gest w giný krag, kamž ani křiku ani hlasu městského neproniká: takť i duše, když co oběť umře obci zlostných wášnj, w kteréž obcowala a žila prwé; neslyšj wjce w sobě ani ozewu mrákotných myšlenj; neuslyšj se wjce howor a hluk prázdnych tlachů, ani wřawy a hurtasenj mrákotnych

duchů; nýbrž přestěhována gest w obec plnau šlechety a útěchy, w město swětla Bozjho. Tam slyšj a žige, tam obcege a rozprávj, tam rozumge a wykonáwá účinky duchownj a dostogné Boha.

9. Wzýweymež tedy i my Boha, abychom mocj geho obětowáni gsauce, umřeli swetu mrákotných zlostj; abychom, kdyžby duch hřjcha w nás wymřel, oblečeni byli a přigali na se žiwot ducha nebeského, a přehostili se z mrákot zloby w swětlo Kristowo k odpočinutj w žiwotě po vše wěky. Neboť gako když wozy na honech o záwod běžj, gedon druhému překážj, zadržuge a předstjhage bránj, aby neprospěl a výhru nepředchwátíl: tak i zawodagj w člověku myšlénky ducha a hřjcha. I přihodj li se, že myšlénka hřjšná předek obdržj, odwracj, překážj a zabraňuje duši, aby se nepřibljžila k Bohu, a wjtězstwj nad hřjchem neobdržela. Když zase Pán sám wstauj a gako wodidly duši řjdj, wjtězj všude, spravuge we všem přeuměle a na prawau cestu nawodě wůz duše, k nebeskému a božskému smýšlenj. Neboť ani gemu proti zlobě trudně bogowati přigde, an gsa wždy soběwolný wládař sám wjtězstwj zgednáwá. Nesau se tedy cherubowé, ne kamž by gjti chtěli, ale kam Pán wozowládný a ředitel nawodj; a kamž sám ge poháněti ráčj, tam gdau; neboť dj: *ruka člověka byla pod nimi* (wiz Ezech. 10, 21.). Nesau se tedy a nawozugj se duše swaté spravugcjm ge duchem Kristowým, gesto ge řjdj, kde ráčj; když tak ráčj, w nebeských myšlénkách, když ráčj, w těle; a gakž gen ráčj, posluhugj a propůgčugj se

gemu. Neboť gako nohy ptáčat gsau křjdra : tak přijmá swětlo ducha křjdra myšlenj duši přjslušných, a nawodj gi a wznášj, gakž se mu samému widj.

10. Ty tedy, kdož toto slyšš, ohledug sebe, nalézá-li se tak w skutku a w prawdě i w duši twé; neboť negsau toto galowá slowa; ale co se tu prawj, děge se w prawdiwé skutečnosti w duši. A gestlis toho nenabyl, a na takowéto duchownj zbožj chud gsi: slušně by toho měl zármutek a žalost a trud neustálý mjtj, gakož až potud odumřelý králowstwj Božjmu; ale gako raněný woley stále k Pánu, a žádey důwěrně, aby tebe sám prawého toho žiwota ndůstogiti ráčil. Neboť gako toto tělo, když ge Bůh učinil, nenadal ge tak, aby ze swého vlastnjho přirozenj a z tělesnosti swé mělo žiwot, pokrm, nápoj, oděw a obuw; ale tak to zřjdl, aby, gsau učiněno nahé, a bez těch mimotělných wěcj, t. bez gjdra, nápoje a oděwu uchowati se nemohauc, aby, řku, těmi wěcmi zewnitřnjmi chowalo žiwot swůg; a bude-li samo sobě zanecháno, ničeho nepřigjmagjc od zewnitřka, zhubj se a zhyne: nápodobně i duše, nemagecej swětla Božjho, učiněna wšak k obrazu Božjmu (takž gi Bůh zagisté žiwota wěčného pochopnau způsoboti ráčil) ne ze swého vlastnjho přirozenj, nýbrž z Božstwj geho samého, ze zwlášt-njho ducha, ze zwlášt-njho swětla, přigjmá i pokrm i nápoj duchownj i oděwy nebeské, kteréž wěci gsau prawdiwý žiwot duše.

11. Gakož tedy tělo, podlé řeči teď prawené, nemá požiwenj ze sebe, nýbrž odginud, t. od země,

a bez zewnitřnjch wěcj žiwo býti nemůže: takť i duše, neodrodj-li se z této nynějšj země na onu zemi žiwých, nepožiwj-li se tam duchowně, nebude-li Pánu prospjwajc duchowně růsti, a nepřiodj-li se z Božstwj tagemným oděwem nebeské krásy, bez takowého požiwenj sama ze sebe w rozkoši a utěšenj žiwa býti nemůže. Neboť i Božská powaha má chléb žiwota; gakož dj: *Gá gsem chléb žiwota* (Jan 6, 35.), a *wodu žiwau* (Jan 6, 10.), a *wjno obwe-selugjcej srdce* (Žalm 104, 15.), a *oley weselj* (Ž. 45, 8.), a mnohonásobnau potrawu nebeského ducha a nebeská raucha swětla, pocházegjcej od Boha. W těch záležj wěčný žiwot duše. Běda tělu, ustrne-li gen při swém vlastnjm přirozenj; neboť zrušj se a zemře; a běda duši, obmezj-li se gen na swau vlastnost, a důwěřj-li se gen swým vlastnjm skutkům, nemagjce aučastenstwj ducha Božjho; nebo negsanu udůstogněna wěčného a Božského žiwota, zahyne. Neboť gako se děge při nemocných, kdy giž wjce tělo potrawy nepřigjmá, pochybugj o nich a oplakáwagj ge všickni wěruj přáteló, přjbuznj a důwěrnj: takť ge Bohu a swatým angelům zel těch dušj, gešto nebeského pokrmu ducha nepožjwagjce, w porušenj žigj. Totoť pak, opět prawjm, negsan slowa galowá, nýbrž wěc skutečná, genž se opravdu děge w duši hodné a wěrné.

12. Stal-li se's tedy sjdlem Boha, a spravuge-li tebe On nebeský wozowládce; stala-li se celá duše twá okem duchownjm a celá swětlem; wychowáwáš-li se onjm pokrmem ducha, napágjš-li se wo-

dau žiwota; oblečen-lis w záwoge newyslovného
 swětla; ge-li twůg wnitřnj člověk w zkušenj a w
 hognosti wšech těchto wěcj postawen: ay tedy žiw
 gsi žiwotem práwě wěčným, a odpočjwá duše twá
 od té doby s Pánem; ay nabył gsi a obdržel těch
 wěcj ode Pána w prawdě, abys žiw byl žiwotem pra-
 wým. Negsi-li wšak sobě toho ničeho powědom, pla-
 čiz žalostj a wzdychey, že wěčného a duchownjho
 zbožj potud gsi nedosáhl a prawého žiwota potud ne-
 došel. Měg tedy pro tu swau chudobu starost, prose
 Pána dnem a nocj; neboť wězjs w hrozném ubožstwj
 hřjcha. Ó by každý pro tu a takau nuzotu swau byl
 ztrápen, a nebyli gsme gako nasyceni a wšeho hognost
 magcej žiwi w bezpečnosti! Neboť kdo toho starost
 má a hledage, Pána neustále prosj: brzyěko s wykau-
 penjm a s nebeským zbožjm se potká, gakož Pán
 weda řeč o nesprawedliwém saudci a wdowě, powě-
 děl: *A což by pak Bůh nepomstil wolených swých
 wolağjcejch k němu dnem i nocj? Prawjmí wám, že
 gich brzo pomstj (Luk. 18, 7.), genuž sláwa a wlá-
 dařstwj na wěky. Amen.*

7. Obrana proti smejšlenj ginowěrcůw z ohledu stkwostnostj w kostelch a z ohledu ceremonij katolických

*k přednešenj při prwnjch službách Božjch w obnoweném
chrámu Páně podána*

od

Jana Trnky.

kazatele w kostele sw. Ignácia w Gičjaě.

„Udělagj mi swatyni. a budu bydletí w prostřed nich.“

2. kn. Mogž. 25, 8.

Giz gsme opět, Neymilejšj křesťané, na tomto poswátném mjestě k uctěnj Božjmu a k prospěchu swé duše shromážděni! I budtež djky dobrotiwé Wrchnosti, že tak weliký náklad na tento přjbytek Swrchowanáho k vašemu potěšenj a nábožnému vzdělánj podnikla! Djky budte i ředitelskému auřadu, gehož přjmluwau, radau a pečowanjm prwnějšj spustlost této swatyně w nynějšj ozdobnost obrácena gest! Djky též i gednomu každému z wás, Neym. křesťané! kteřížkoliw gste buď gměnjm neb pracj k opravě tohoto stánku Páně přispěli! Wšakť gste dosti dlauho s bolestným srdcem na ten swůg prwé schátralý a takměř pobořený chrám Páně pohljželi; protož nynj auplné radosti pocitowati musjte, widauce geg zcela obnowený a wyslechtěný.

Giz nebudete mjtí přjčiny wjce, sobě steyskati, že rozličnj lidé na wáš rozdrchaný kostel s ausměškem okazugj. Což ale gestli wám nynj opět autržky činiti budau pro geho okrasj, a gestli se pozastawowati budau nad geho ozdobnostj? Toho wytykánj,

se mi zdá, lehčegi snesete, nežli předešlého; ale nenj wždycky dobře, utrhačům gen mlčeti, aby tau trpěliwostj našj posléz sami uslábnauti a přestati musili; nýbrž prospěšné býwá i spolu, důkladně gich ponaučiti, aby se po poznalé prawdě zastyděli.

Poněwadž pak skutečně mnoho ginowěrcůw gest, — k těm se ale bohužel časem i mnozj, owšem wlažnj, katoljci přiwtělugj, genž s námi, wšak ale gen powrchně, ta slowa Hospodinowa: „*Udělaj mi swatyni, a budu bydleti u prostřed nich,*“ zaroweň wěřj, a potřebuost chrámu Páně, gakož i scházenj se w něm k weřegnému uctěnj Božské welebnosti za dobré uznáwagj, — poněwadž tedy mnoho ginowěrcůw gest, kteřj náramně na každau našj neymenšj ozdoby chrámownj a na wšecky obyčege, obřady neb ceremonie, gichžto při službách Božjch užjwáme, žehragj, dokládagjce, že gen sprostnost Bohu ljbiti se může, a že wšacka stkwostnost pohanstwjm páclne: protož nám welice na tom záležj, bychom se proti podobnému smýšlenj prawým vlastnjm poznánjm ohradili, a na každau nám činěnau wýčtjku slušné ponaučenj dáti uměli. Ku kterémuž konci neypřjhodněgi se mi zdá, abychom, a zwláště dnes, oslawugjce prwnj zase služby Božj w tomto domě poswátném, pospolu rozgjmali: Že se dobře srownáwá s učenjm Ježjše Krista i

I. stkwostnost w našich kosteljch i

II. ceremonie při službách Božjch.

Zachraň wšak Bůh, abych s wámi w těch wě-

cech z toho ohledu gedual, byste pák proti gináče smeyslegcejm auštepačnými býti mohli! gen proto, skaumati s wámi nynj budu ty hlawněgšj námjtky, kteréž se nám proti stkwestnosti chrámownj a proti našim obradům, čili ceremonijm, činjwaj, abyste se sami w náboženstwj swém newiklávali, a ausměšnyky swé ponaučiti wěděli.

I.

Neysilněgšj námjtká od ginowěrcůw proti stkwestnosti chrámownj býwá ta, že prý Bůh žádnau od člowěka wymyšlenau okrasau zweleben býti nemůže. — Načěž odpowjdám. Owšemž ze ten, genž se swětlem odjwá, genž po sluncjch kráčj, a sám w sobě neywyššj sljčuost gest, nikoliw našjm bjdným zlatem, našimi na kruhu ohlazenými kameny, ani našimi ze země wypranými barwami wětšj důstognosti nenabýwá, a že wesměs žádných ozdob našjch nepotřebuge; zdaž pak ale k swé sláwě potřebuge našj chwaloreči a našich chwalozpěwůw? Zagi sté také ne; aniz potřebuge gakého zwláštjho mjsta, kdežbychom geg ctili. Onť i bez té rozkošné oblohy, bez těch milionůw hwězd, bez té kwjtjm a stromowjm krásně přistřené země, bez toho nescjslného druhu rozličné zwěře, ano on by i bez Angelůw i bez nás tjm samým welikým Bohem zůstáwal. Zbořme tedy chrámy, a přestaňme welebiti Swrchowaného gak na modlitbách, neprozpěwugme geho gménu, ponewadž ničehož toho nepotřebuge! Owšem, ale my toho potřebugeme, wolagj protiwnjci, abychom aspoň hlasem swým wděčnost a podrobenost swau Boha

okázali! Dobře; ale což gen hlasem? gen tjm ney-lacínějšjm způsobem? proč pak ne spolu i obětowá-njm gměnj swého na ozdobenj geho swatyně? — Kdyby wás mocnář nynj do wašj osady na něgaký čas přigjti měl, ó což byste wy mu w slavných prů-wodech wstřje šli, cestu byste mu kwjtjm stłali, celé sjdlo genu ke cti oswjtili, a zagisté neyau-hlednějšj přjbytek pro něho dle wšj možnosti wy-šlechtili; ne žeby toho ten wládař wás potřebowal, kterýž by i bez wšj oslawy wašj w neyšpatnějšj cha-trěi předce wašjm mocným pánem zůstal, ale abyste mu na gewo dali, gak sobě geho přjtomnosti wážjte.

Máte-liž ale pro člowěka, kterýž práwě gako wy před Bohem w prachu se kořj, wjce wážnosti mjti, nežli pro toho Nebewládce, genž powždycky bydliti chce u prostřed wás? aneb magj přjbytkowé waši ozdobnějšj býti, nežli stánek Božj? Chrám spustlý gest důkazem buď neywyššj chudoby, neb neywyššj nedbalosti o Boha.

Ale wždyť se w nowém zákoně nenařizuge, aby se slechtilo chrámů; tedy gest proti učenj Ježj-šowu, tak znj námjtka druhá. Owšemť se nenařizuge; ale také tam nemáme přikázáno, stawěti do-můw modlitebnjch; tedy i ty by musely býti proti učenj Ježšowu. Zdaliz ale Bůh, kterýž Mogžšowi přikázanj dal, nenj dosawáde Bohem našjm? Roze-wřete pak zákon, a čtěte w 2. kn. Mogž. od kap. 25. až do kap. 30., gakau stkwestnostj stánek a archu sobě wzdělati, a gak nákladný oděw kněžský a wšeccko nádobj k swé službě zřjdiť kázal; čtěte

i w 3tj kn. Král. kap. 5., 6. a 8mau, a užásnete nad tjm zlatem a nad těmi okrasami, gimíž se stkwěl chrám od Šalomanna w Jerusalémě wystawěný, w němžto Bůh swé přebýwánj s pochwalau oznámil. Stkwostnost naše gest gen stjn; a nemůžte býti proti zákonu, neboť Jezjš do toho samého chrámu přicházjwal, a ač z něho kupugjcejch a prodávagjcejch wymjtal, řka: *Dům můg dům modlitby gest* (Mat. 21. 12.), předce nikde nečteme, žeby byl ozdoby wyhazowati welel: Jezjš tedy, kterýž nic nepřawěho netrpěl, zcela gináče smejšlel o ozdobách, k účtě Božj určených, nežli ti, genž by ge rádi ze všech kostelůw wyrženy měli, magjce ge i za škodné pro nás, namjtagjce nám i to, že stkwostnost gen pro podiwanau gest, a w nábožnosti nás gen meylj.

Ale snad i ta podiwaná pro nás někdy užitečna býwá; snad i při té dnešnj podiwané někdo poučen neb pohnut býti může, a giž takowé přilákánj gest weliký zisk. Příklad máme na mnohých nepřáteljch stkwostnosti chrámownj, že přišedše gakožto posměwáčekowé do kostela sw. Petra w Řjmě, nad tau sláwau, s kterauž Papež služby Božj konal, tak užasli, že we weřegných spisech wyznati se nestyděli, že tehďáž poprwé a neyhlanběgi pocjtili njzkost swau, a že gako nechťjce na twáři swé w pokoře padli. Byli ti také w nábožnosti swé meyleni, kterjž pro všetečnost přišli, a nábožnými učiačni gsau? I gisto gest, že člověk negen rozumem, ale i smysly swými weden býti musj. Čjm ozdobněgšj

přjbytek, s tjm wětšj wážnostj do něho vstupugeme, a s tjm wětšj wraucnostj k tomu se máme, genž w něm sjdlj. Wy gste, rozm. přát., což s pochwalau wyznati musjm, nábožnými býwali w tomto chrámu Páně pobořeném; zdaž ale negste dnes w tom obnoweném k pobožnosti mnohem wjce powzbuzeni? I nemeylj nás stkwostnost nikdý w nábožnosti, ale spjše gi wždycky rozněcuge.

Posléze pak se nám i to namjtá, že tjm nákladem na ozdoby kostelnj obec chudue. I prosjmž wás, oč pak gste chudobněgšj, nežli waši stařj předkové byli, kteříž tolik na wyslechtěnj chrámůw Bozjch wynakládali? Co se Bohu obětuge, to nenj ztraceno, a co Gemu dáwáme, nebéřeme ze swého, nýbrž z Geho; tak wěřjme všickni. Spočjtey ale každý z nás, mnoho-li giž za swého žiwobyty ku kostelu obrátil? Zdaž to wšeccko gen tisjcátý djl toho wynásj, co prohejfil, w marném oděwu a w ohawnostech promarnil? Gakž tedy smj někdo řjci, že by pro okrášlenj kostela rodiny chudly! ó kěz by nechudly pro mrzkosti swé, kterýchž na bljzce kostela páchagj.

Slowem, gakož tyto čtyři hlawněgšj, tak i wšeccky ostatnj námjtky proti stkwostnosti chrámownj zcela nepodstatné gsau, a gen z bludu neb nedorozuměnj slowům Páně pocházegj. Wjmeť, že Bůh našich okras nepotřebuge, a že, byť by všickni mocnářowé swěta snesli klenoty swé, negsau s to Bohu učiniti stánek, podobný obloze Geho; wjme, že kniha zákona Páně tak dobře w holých dřewěn-

ných dskách gako w aksamitu wázaná stegně nám cestu k spasenj powjďá, a že kněz náš i bez zlata a drahého kamenj, byť i w obleku, w kterémž geg na mezjch widjwáme, u oltáře stál, předce služebnjkem Neyvyššjho zůstává; ale také wjme, že sobě Báh ozdoby při službách w starém zákoně nařjdl, a že gich Kristus nigak w nowém zákoně nezapowědel; wjme, že by to i našj hanbau bylo, kdybychom sami w nákladných stawenjch přebýwali, Boha pak swého zcela newděčně gen lecgakaus chatrěj odbýwali; i wjme, že horliwějšj býwáme w chráme tom, kdež nás gíž hned při prwnjm wkročenj wyslechťenost samau welebnostj zarázj, nežli w onom, kde placho, smutno a pusto gest; a že lépe činjme, když na chrám pro Boha, nežli když na tělo swé pro ďábla náklad wedeme.

Z čehož wšeho uzawjráme, že nám křiwdu činj, kdožkoliw stkwestnost našjch kostelůw za nepřjslušnau a proti učenj Ježjšowu udává; a gakož zde tak i chybugj ginowěrci, když se našjm obyčegům neb ceremonijm posmjwagj. O čemž w djlu druhém.

II.

Kteréz pak gsau to ty wěci, genž se našjm protiawjčkám při našjch ceremonijch neljbj? I zkrátka řjci, wšecky; neywjce pak gich mrzj užjwánj oltářůw, obrazůw, swjček, kadidla, swěcené wody, hudby a giných wěoj; ano i to naše při modlitbách sepnutj rukau a klečenj gich urázj. Slyšme, zdaž práwem.

Oltářowé, dle gegich zdánj, gen za starého zá-

kona k obětem potřebni byli; ale po té oběti, kterauž dokonal Kristus na kříži, přestalo prý všecko obětování: tedy gsau prý oltářové zbytečnj. I negsau, a nepřestalo zcela obětování. Kdezbychom konali tu oběť nekrwawau, tak nazwanau mši swatau, o nž našjzuce upřjmo Kristus při swé poslednj wečeři: *To číňte na mau památku?* Máme-liž to telo Syna Božjho gen na holau podlahu klásti? Wždyť i ti, kterýmž se to tagemstwj o přjtomauosti těla Kristowa w swátosti oltářnj přjliš vysoké být zdá, a kterjž se toho, newjm zdaž pochopitedlněšjho, tagemstwj držj, že ten požehnaný chléb Krista gen wyznamenáwá: všecku uctiwost pro ten chléb, gakožto znameuj Spasitele swého, gakožto pro chléb ne wjce obyčegný, nýbrž, gak sami řjkagj, poswátný mjtj, a geg na přjslušném mjstě ukládati magj. Kteréz pak přjslušněšj mjsto k tomu býti může, nežli oltář? Oltáře pak gíž hned Apoštolowé měli; takť pjše sw. Pawel: *Mámet i my oltář, z něhož nemagj práwa gjsti ti, kterjž (dosawáde) stánku slaužj* (k Žid. 13, 10.), a sw. Jan we swém zgewenj (6, 9.). prawj: *Widěl gsem pod oltářem duše zmordowaných pro slowo Božj.* Kohož my se tedy při službách Božjch držeti máme: zákona-li a obyčegůw Apoštolowských, čili lecgakéhos wykladače? —

Tak též obrazové naši, negsau proti zákonu, nýbrž w zákoně půwod swůg magj. Báh se okázal Daniewlowi w podobě starce, Duch Swatý se wznášel nad Kristem w podobě holubice; a co gest podoba, nežli obraz: proč bychom tedy tu podobu neb ten obraz

i my pro pohlédnutj swé nezachowali? Ať se gen žádný neobává, že bychom se až k modloslužebnictwju swésti dali; wjmeť, w koho wěřjme a gak dalece wěřiti máme. Obraz pak Krista na křjzi pně-gjeho koho giž swedl a komu kdy ubljzil? Mluwte, wy opuštěnj, kterjž gste giž tolikkráte pod křjzem útěchy nalezli; mluwte, wy chudobnj a churawj, kterjž gste při každém pohlédnutj na Umučeného nowě sjly k snášenj nabyli; mluwte wy, kagcej hrjšnjci, kterjž gste se při spatřenj křjže nad swými ohavnostmi ulekli a slzami duši swau obnýwali; mluwte wy všickni, máme křjž Páně wyhoditi, roztrjstiti a rozšlapati, že tomu tak chtj naši nepřátelé? Ach nikoliw! ay žádnému nic neškodj a nábožným k prospěchu gest. Wždyť i w mnohých modlitebnicjch ginowěrcůw na oltáři wystawený křjž Páně se uctjwá.

Ale což obrazowé swatých nepatřj k modlářstwju? Nepatřj; sice bychom řjci museli, že sám Bůh k tomu modlářstwju lid wedl; neboť On prwnj byl, kterýž na archu obrazy dwau Cherubinůw ze zlata učiniti kázal. A co gsau Cherubini? Bohowé? I gen přátelé Božj; a za koho máme Swaté naše? ne také za přátelý Božj? proč by tedy obrazowé i těchto gako Cherubinůw w chrámě býti nesměli? vždyť se my gim neklanjme, ani w tu malbu, řezbu neb litinu důwěrnosti swé neklademe; ale w uctiwosti ge máme, taužjce tak dokonalými přjdrženci Kristowými býti, gakož ti byli, gichž podobj tu widjme. Kdyby však někdo na tom stál, že k. p. obraz našeho welikého vlastence sw. Wácla-

wa nepřislušj do chrámu Páně: tedy bych se ho otázal, zdaž zasluge ten někdejšj mocnář náš pro swau lásku k národu, pro swau nábožnost, pro to stawěnj tolika chrámůw a škol, a pro to podstau- pené mučedlnictwj našj potupy, čili našj pochwaly: gestli že pochwaly — zdaž geg následowati nemá- me; — máme-li — zdaž geg nemusjme často na mysli mjti; — musjme-li — zdaž tedy obraz geho, a sice w chrámě, kde srdce naše k dobrým skut- kům neywolnějšj gest, mjsta hned po Bohu nezaslu- hude? — I gisté obrazowé swatých, wzbuzugjce nás k ctnosti, neodgjmagj, nýbrž doplňugj swatost chrá- můw katolických.

Co se týká našich swětel a kadidla, bych přj- liš obsjrným nebyl, odkazugi protiwnjky naše na Hospodina, Boha našeho; s tjm ať se hádagj, proč si obého při swých službách nařjdił. Proti hudbě se giž tolik křiku newede; neboť warhany, bubny a trauby i giné nástroje za dnůw našich. do chrámůw swých snášegj ti, co nedáwno gich auhlawnj nepřá- telé byli. Že naše swěcená woda znamenjm wnitřnj čistoty, sůl znamenjm neporušenosti, oleg znamenjm křesťanské statečnosti, křížmo znamenjm swaté přj- kladnosti, a bjlé raucho znamenjm newinnosti gest, a gakož pauhé znamenj našemu náboženstwj ugny nečinj: proč bychom těch krásných znamenj neza- chowali, a gich bez přjčiny zawrhli?

Táže-li pak se kdo, proč při modlenj rukau spjuáme: ten ať mi řekne, zdaž hanebné bylo to pozdwiženj rukau Mogžjšowých? a to pozdwiženj

rukau Ježšowých, nežli chleby žehnal? — Az ti nastane nebezpečestwj, i gisté nechtě rukama Boha hledati budeš! Mnohý, genž se styděl sepnauti ruce za žiwa, zdwihal ge při umjranj.

Na kolena padáme na důkaz pokory před Wšemohaucjm. Sw. Pawel skloňował kolena. (Efes. 3, 14.) Před wzácněgšjm smekáme, ukloňugeme se, i snad ruku ljbáme — toť gsau také gen zewnitřnosti! — Rozhlášený nekatolický učitel Reinhard krásně prawj: *Když nás prawá nábožnost podegme, rozněcuge nám obličey, sama nám ruce spjná, na kolena nás uwrhuye, oči nám slzami naplňuge a wzdychánj z prsau našich wyluzuge.* Kdyby všickni katoljci i nekatoljci gako tento protestant smeysleli: gisté by nebylo tolik hádek a utrhanj ani o ceremonijch ani o stkwostnosti katolických chrámů.

Ale, Neym. kř., stkwostnost i ceremonie patřegj toliko k zewnitřnjmu uctěnj Božjmu; Bůh pak ne tak na zewnitřnost, ale wjce na srdce hledj. Protož gako chrám obnowený máte, tak i srdce swá swatými ctnostmi obnowte, a nikdý nepravostmi zkáleni do této swatyně bez tauženj po prawém pokánj newstupugte; neboť gen tenkrát se nadjti můžete, že Hospodin wyslyšj wolánj waše, a mile přigme oběť waši, když w milosti geho státi budete.

Ty pak, Swrchowaný Nebeswládce, račiž nakloniti ucha swého k modlitbě mé: *Zachoweyž a šťastným panowanjm obdař milostiwau wrchnost zdegšj, kteráž sláwu twau a prawau blaženost poddaných swých*

vyhledává; požehnanj uděl slavnému auřadu, kterýž o uctěnj Twého gména tak pečliv gest; odplatiti rač všem, kteříž na vzdělánj swatyně Twé pracovali. Deyž, ó Pane, aby každá, w tomto chrámě přednesená modlitba přigata byla od Tebe; aby každý, kdož w těchto zdech nad swými nešlechtnostmi zpláče, osprawedlněn byl před Tebou; aby zde autočiště své našli všickni, kteříž se pod ochranu Twau utjkagj, a aby gedenkrátě twářj w twář před Tebou plésali všickni, kteříž Tě na tomto swatém mjstě wzywagj srdečně. Amen.

8. Něco o nawštěwowánj hospod od duchownjch.

Od

Antonjna Huberta Keila,

administrátora sary Kosohorské.

Ne zřjčka stává se, že zvláště mladý duchownj, přišedšj z žiwé společnosti swých spolustudugjejch bratrů na pustý a smutný wenek, sobě zastaskne. A gestli že w domě, genž gest nynj geho ustanoweným bytem, nenalezá wjdnosti a přjwětivosti, swornosti a spokogenosti, aneb giné pro něho cenu magcej zábawy; a gestli že gestě dokona nĕgaká nepřátelská nehody zloba, aneb obyčegná newděčnost lidská, takorĕka hned na práhu duchownjho účinkowánj geho, geg potká — ačkoli při tom na Božského mistra swého měl by pomnĕti, kterémuž se lépe nedařilo, a gemu to poraučege nad to

wše by se měl wznesti — : tu se ohlžj po něčem, čjmž by zarmačené srdce swé wyrazil, a trudnau mysl swau wygasuil: Tesknostj swau takto sewřen, a puzen swau nespokogenostj, klonj se buďto k návštěwě domů priwátnjch, aneb k návštěwě weřegných hospod, což obé pro něho zároweň nebezpečné, gako i pro čest a auřad geho záhubné gest.

Co se týká prwnjho: že tu swět wždy hůře saudj, nežli prawda gest, a že wjce wj, nežli se w skutku děge, komu medle bude nepowědomo? Kdyby hned duchownj ze žádného zlého ohledu takowýto priwátnj dům nenawštěwowal, ano kdyby i z toho neylepšjho úmyslu tam přicházel: řekne se předce, že ne *propter Lazarum*, nýbrž *propter Martham* tam chodj; gestliže genom dost málo co takowého se tam nacházj.

A gak škodnj toho následkowé, gak totiž celý staw duchownj na swé wážnosti tjm ngmu trpj, a gak duchownj ten, gehož se to přjmo týče, čest, důwěru a wšecku aučinnost pracj swých tratj, gakých tu řečj ze wšech stran powstává: tak na gewě ležj, že každému i beze wšj zkušenosti snadno lze uzawřjti. Protož swatoswatau powinnostj gest duchownjho, dle možnosti — ginak kdyby se chtěl člowěk celému swětu, i těm, genž pohoršenj sami hledagj, zachowati, musel by se ze swěta wystěhowati — wšemu stjnu pohoršenj a podezřenj se vyhýbati.

Tak též we wšem wšudy zhledu záhubna gest pro duchownjho návštěwa weřegných hospod; což také wlastnjm záměrem tohoto malého pogednánj gest.

Gest to arci welká oběť, kteráž se žádá od duchownjch! Oni negen wúbec co angelowé bezau-bonně magj býti žiwi, ale i wšech poněkud gen swě-tem zapáchagjejch wyraženj se magj zdržowati, kdež-to ostatnj swět skoro wšecko sobě dowoluge. Wšak kdo se odhodlal býti duchownjm, ať gest duchow-njm w celém smyslu toho slowa. Že by duchownj zcela žádných wyraženj na swětě pro sebe neměl, tomu nenj tak. Paterý gest neyméně ten pramen, z něhož něžné radosti gemu plynau. Totiž: Objránj a zanášenj se s Bohem na modlitbách a zbožných rozgjmánjch, blažené wědomj náležitě wykonaných powinnostj a zdařilého účinku gegich, lúno klidných radostj newinné přirozenosti, čjtánj důkladných a přjgemných knih, a konečně známost a přátelstwj sausednjch pánů bratrů, gestli že se gich sám ne-wzdaluge. — Že každé wyraženj dúchownjho we-skrz nezáwadné, šlechetné a geho stawu přiměřené býti má, to se nedá nikterak upřjti. Gest ale ná-wštěwa hospod takowé wyraženj? Ten neyobratněgšj práwnjk měl by nesnadnau úlohu, kdyby měl wy-mlawati giž gen ty duchownj, genž co audowé tak nazwané honetué společnosti hostinské domy na-wštěwugj, neřku, kdyby teprw měl zastáwati ty, genž w hrubých krémách nalezati se dáwagj.

To, co se skrz obecné zákony cjrkewnj, ga-ko skrze decret. reform. I. sněmu Trid., skrze důstognost stawu a powolánj, a skrze zdrawy smysl prawowěrněko lidu zapowjdá: to nižadným způso-bem nedá se osprawedlniti. Každý takowý duchownj

činj se winným přestaupenj zákazu cjrkewnjho, a zawádj daným pohoršenjm giné k neposlušnosti proti přikázaujm cjrkewnjm, poněwadž sljbiw swým wrch-njm poslušenstwj neposlušným w tomto způsobu se prokaznge. *Kdož pak se, dj geden slowútný muž, snažj vzdáliti se od poslušnosti, vzdaluge se od božské milosti.* (De imitatione Christi I. 3, 13.)

Zwláště pak ale auřad kněžský sám sebau to zapowjdá. Mnohonásobné gsau poswatné práce ty, ku kterýmž duchownj každé doby powolán býti mů-že, a ku kterýmž wždy alespoň gistá spořádanost ducha a srdce se žádá, gež přjprawnj modlitba má předcházeti, a kteréž se zachowánjm všech přede-psaných rubrik s důstognostj náležitau magj wyko-nány býti. Gest to ale přjslušné, když duchownj k takowéto službě z hospody powolán býti musj? Gak to wyhljzj asi potom s přjprawau? Na tu omrzely proto duchownj, že musj společnost swau na chwjl-ku opustiti, ani newzdechne. A nemůže wjno aneb piwo, gestli že ne k něčemu horšjmu, alespoň k negistým (wráworawým) krokům a k pochybenj w rubrikách přjčinu dáti?

Gak mnoho též drahého času zmařj onen du-chownj, geňž hospody nawštěwuge? A gest ztráta ta snad malá? *Ztráta času*, dj staré přjslowj, *gest ztráta žiwota*. Kdo čas ten, an wybývá mu od geho auřednjch pracj, užitečně newynakládá, a geg lec-gak zmařiti za nic pokládá, ten nedobře zprawen gest o tom, co se od kněze ze strany učenosti a nábožnosti žádá. Geli s uměnjm bohomluweckým, kte-

réz ze škol přinesl, a s *disciplinau* (neb morálkau), kterauž za krátký čas swého přebýwánj w semeništi konati započal, giž spokojen: ó, welice gest k politowánj! Tam gen položil základ, na němž napotom má stawěti. Zanedbá-li se to, i geště základnj kámen pomalu se ukřiwj a uhne, gako to bohužel! každodennj zkušenost doswědčuje: neboť práwě oni, genžto hospody milugj, stáwagj se wlažnými, ano i studenými u konánj duchownjch pracj swých; a we swé wzdělanosti a umělosti namjsto ku předu, krácej nazpět, tak že s podiwenjw vyplňugj se na nich slowa Páně: *Poněwadž zawrhujěš uměnj, zawrhnu gá tebe, by si mi nezastáwal auřadu kněžského.* (Oseáš 4, 6.)

A kde chtj duchownj, kteřjž gen swět a geho wýkwěty, gakož i rozkoše, kterýchž plodj, milugj, wzjti času k modlenj brewiáře, a k giným spasitelným rozgjmánjm? Co gest ale kněz, kterýž opomjg modlitbu? Gest průplaw bez wody, swětlo bez gasnosti, bylina bez šťáwy. Smj sobě také duchownj stěžowati, že si ho swětšj lidé newážegj? an sám sebe si newážj a se zahazuge, když totiž tak smýšlj, mluwj, gedná, gako ginj swětáci, aneb snad geště hůře, nežli tito? Ať se prawj, co chce, tolik gest předce gisto, že w takowýchto schůzkách, nechť se wznešenými nazwati obljbily, na pohoršugjejch zertech a záwadných řečech nescházj nikdy. *Mnohé mluwenj nebýwá bez hřjchu,* dj Šalomaun. (Prjsl. 10, 19.)

Nuže chce-li tu duchownj moralisowati, — čchož ale takowýto rozmařilý panáček sotwa učinj:

— gest buďto obtížným, aneb nezdvorilosti nabývá; mlčj-li ale, tak přisvědčuje na ten způsob takovýmto nectnostem; a zapomene-li se docela, že i sám také přizwukuje a napomáhá: tu giž weta gest po geho wážnosti, neb i swětšj lidé cjtj prawdu slow sw. Bernarda: že mezi swětskými žert žertem gest, w ústech ale kněze rauhánjm.*).

Nechť oni wždy tohoto způsobného, weselého a ostrowtipného welebnjčka, co podle mody času nynějšjho spořádaného wychwalugj: negde gim to od srdce, a neswěřili by se mu tak lehce w něgaké důležité záležitosti swědomj swého, ano i častěgi bez rozpaků se prohlašugj: „Tak gsau ti kněžj! ginák uěj, ginák činj!“

Ó, gak mnoho záhuby se tjm působj! Gak mnoho dobrého, kteréz skrze hodné a horliwé dělňjky na winici Páně bylo štěpowáno, se tjm zmařj! Neb co magj teprw swětomilowé, a to w takowémto čase, kterýz pohodlnosti, rozkošjm a wsemu požjwánj gest tak oddán, činiti, když widj, že kněžj, kteréz gim předce za wzor zdrželiwosti a zapjranj sebe samého, gakož i za pjklad střjdmosti slaužitj magj, také tak, gako oni, po marných rozkošjch bažj, a swé důležité powinnosti lehkowážně zanedbáwagj? Neslaužj to patrně k rozmnoženj nepřátel křjže Kristowa? — A co gest snadnějšjho, nežli w středu takových společnjků z mokré čtwrtě, zde onde se

*) Inter saeculares nngae nngae sunt, in ore sacerdotis blasphemiae.

zapomenauti a přebrati, t. mjru překročiti? Gednau učiněno, gest giž krok k nestřjdmosti, které člowěk pagednau nawykne. A gáký následek pro tělo a pro duši? Ach! gá gen poukazugi na čistotu, kteráž gen welmi často w hospodách a we wlnách nestřjdmosti swého nalezá hrobu. Když pak potom pryč gest wnitřnj pokog swědomj, pryč wěřegná wážnost, když kněz, tak řjkage, sebe samého poskwrnil: kterak, táži se, smj potom geště na kazatelnu wystaupiti, kterak k oltári se přibljžiti? A co bylo přjčinau geho hlubokého pádu? — Odpowěd: „Náwštwewa hospod.“ — A deymež i tomu, že by následkowé pro každého nebyli tak smutnj, a že každý duchownj k hrubým wýstupkům se nesklonil: nepřjgde-liž předce do welké rozpačitosti, do mnohé mrzutosti a nepřjgemnosti? Přiházj se to častěgi, že při takowých přjležitostech měšťan rolnjkowi přjliš oswjcený a maudrý: onomu pak tento hrubý, newzdělaný a opowážliwý přicházj, odkud — aneb z podobných přjčin mezi sobě rownými — rozepře a křiky powstáwagj; a gestli že přjtomný duchownj newinného prostřednjka mezi nimi chce dělati, býwá newljdně odbyt: „Wy mlčte, wel. p. co wám do toho;“ aneb docela něco utržj. Náhrada pak od giných za to obyčegná býwá potom zkrátka ta: „Tomu se dohře stalo, proč se mjchá mezi takowau společnost.“

A nechť duchownj bez auhony se chowá, a do žádných nesnážj nepřjgde — což ale tak snadno nenj, neb: *Kdo se dotýká smoly, zmaže se od ni*, prawj Eccl. 13, 1. — : předce spogenost s Bohem

genž gest neustálau úlobau duchownjho, se tjm přc-
trhage, a všem dobře smeyšlegjcjm pohoršenj se
dáwá, a nenj ani možná, aby tjm weřegná wáznost
téhož duchownjho neklesala, a aučinkowánj geho
moci swé netratiło. — K tomu konečně přigde ge-
ště k uwáženj, že takto mnohý zlatý se rozegde,
kterýž by na slušný oděw, na užitečnau knihu wyna-
ložen, potřebným přjbuzným aneb chudým obětowán
býti mohl; kterýmž by takto sám Spasitel byl podě-
len, za něž by wečné gednau zplatil auroky.

O těch pak duchownjch, kterýchž však k útěše
našj málo gest, genž ani na sebe nedbagj, ani knih
nekupugj, ani chudým nerozdáwagj, nýbrž vše pro-
hragj neb propigj, a k tomu geště dluby dělaj, u-
pomjnat se necháwagj a předce neplatj, a tak du-
chownjmu stawu wůbec, ano i vlastnjm osadnjkům
hanbu činj: o těch zde ani nechci mluwiti.

Nemjnjm však nikoliwěk se zde na stolicí uči-
telskau dráti, aneb snad pod zlau myslj poučowati
a napomjnat: nýbrž zůstawugi to gednomu každé-
mu, kohož by se to tkło, k vlastnjmu maudrému a
dospělému uwáženj, by každý sám usauditi mohl,
zdali gsem prawdu mluwil neb ne; a zdali chowánj
swé dle toho spořádati má. Přigde-li to někomu w
nehod, když totiž geg to snad z takowéhoto gizli-
wého náwyku: „hospody nawštěwowati,“ alespoň na
chwjlkú probudj: ať nezanewře w srdci swém proto
na mne, an z toho neyčistšjho úmyslu podal gsem
weřegnosti toto poskrowné připomeuntj mé k vše-
obecuému dobrému. Předce však si přegi ze srdce,
by každý tau neylepšj krácel drahou, aby nebyla
pohaněna služba naše.

9. Básně.

Od

Wácl. Jaromjra Picka.
 wrchajho a práwujho w Libljaň,

Myslénka.

Wznášeý se skřiwanu malý
 W blankyt, kde se *mračna* walj,
 Zpjwey tam swé něžné pjsně
 Bez wšj strasti, bez wšj tjsně.

Wzljitni, orle, *nad oblaky*,
 Bleskem slunce napog zraky,
 Zkaušeg peruč w smělém letu
 W dalné drahy nowých swětů.

Duch můg letj geště *wýše*,
 Letj tam, kde *wěčná říše*,
 Klekne k stolci *Tworce* swého
 A tam wzywá mocnost geho.

Praha.

Praha! Kýž gsem, bratře! Simeonem,
 Abych zesnul božskau slastj honem,
 Neb gsem widěl plod ten — Slowanů?
 Kam zrak blaudj, wšady diwy — plesy,
 Wěže — zkamenělých cedrů lesy,
 Hrady — Kapitóly Řjmanů!

Tisjcleté slasti — strasti žjdló,
 Tisjcleté Přemyslowců sjdló,
 Hwězd těch gasných nebe českého,
 Kolébko ty Karla, Otce Čechů,
 Kolébko ty Kmetů, Wládyk, Lechů,
 Trúne Otokara Welkého.

Spjš hor wě nec kráše Wlasti skráně,
 Spjše Krkonošské klesnau báně,
 W rummy Šumawa též obrowská;
 Labe — w oblauk s Wltawau se sklene,
 Slunce w blankyt wygjt zapomene,
 Než gá na tě — Wdowo králowská!

Králowský chrám Páné swat. Wjta.

Chrámu Koljnského krásný soku, *)
 Zřewšj deset stoletj w swém toku,
 Wěčný památnjku zlatých dob,
 Chráme křesťanského Swato-Wjta,
 Kde nás Přemyslowců duch uwjta,
 Ty gsi Čechoslawů — slawný Hrob!

Ó kýž mohu změnit w kámen sebe,
 A wšak s wšemi těmi city s nebe,
 By ge wěčně měl můg duch i tuk!
 K nebi tak mé šeptly hlasy gemné,
 Když gsem wstaužil do swatyně temné,
 Kde dlj Wáclaw, Wogtěch, Nepomuk.

Když gsme hrobky králů zuljballi,
 Klekli gsme a k prosbě ruce spiali
 Řkauce w slzách: Swatý Wáclawe,
 Wéwodo ty našj České země,
 Tys té wlasti dědic, my twé plémě,
 Pomylug ny — s wýše laskawé. — — —

*) W Rýně Koljně; který o 53,000 □ stř. wětšj Pražského.

10. Služby kněžské.

Od

Josefa Dobicera,kaplana w Sutomě blíž Lowesic.

Wyt lidj gste rybáři, kněži gsauce mogli,
 Heroldi prawdomluwnj, wěštci gasné sláwy!
 Zářj laskawosti náděgné stkwělé hlawy!
 Sluchu deyte slowům úst mých žiwému zdrogi!

Wyt we swatyně mé přisluhujce mi wždy,
 Wás gá réwy nazwal gsem; gá prawý keř winnj.
 Chraň Bůh, byste nebyli plani, prázdni mé mzdy,
 Kdož koliwěk z wás se mnau wěčně žjti mjnj.

Wyt žigtež co katolické wjry ochranci,
 Sůl země — swětlo tmy — oweček gste pastýři,
 Twrze domu Israel — zlych mrawů kazenci,
 Strážnj chrámu Božjho — národůw učenci.

Wjry-li základ by padnul, zřjtj se sama,
 Sůl-li wydauchne, i čjm soliti se bude?
 Wygde-li swětlo, cesta nenj nigak klamá;
 Nedržj-li stráž pastýř, owčinec zagde.

Wyt winici mau wzdělati gste se gali giž,
 Giť slowa mého strauhani zwlažowati pilte,
 Nepokalic se snahau, wás nehodnau přijliš;
 Kljče řjše nebeské máte, teď nekwjlte.

Málomluwni budte, by wás we hřjchy škodné
 Nepřiwedla žwastawost, kogna to wždy nemraw?
 Slowo, gak ho wyslowjte, buď z gádra stručné,
 Neb we žwastu marném kljžj pak přestupků daw.

Dobrosrdečni, opatrni i stjzliwi,
 Spráwnj, čisti, upřimni, zbožni, trpěnlivi,
 Hostinšti budtež, pokorně se měgte k swým,
 Potěšugte nebohých, kázeň uložte zlym.

Takli wy pastýřský úřad westi budete
 W skutku duchownjho žiwota nabudete,
 Gakž mile swléknete tji ducha zlau do hrobu,
 Dámť gasnau, nesmrtelnau čistau wám nádobu.

Obcowánj waše buď weskrz náboženské,
 Čisté waše swědomj, příkladný wáš žiwot,
 Řádný wáš oděw, a duch šlechetný ukaž rod,
 Žádné ať nenj na wás winy kde wenkowské.

Mé wšak učenj všechněm kázat wáš buď záměr ;
 Než, co — a komu — kterak — kde — kdy — z gakých příčin,
 Gest na wás, uwážiti pilně, gak sw. Auğustin,
 By nižádný netrestal wás z bjdných to powěr.

Žádných zásluh wrchol waši mysli nenadýmey
 Zewnitřnj oznam způsob, čeho srdce krýgj.
 Wyplenit musjte trnj, bodlák zcela z něg,
 Kořeny wjry aby rostli giž silněgi.

Cokoliw swětšj nemilé wám býti spatřj,
 Nedowoleno sobě že gest nahlédnau hned ;
 Cokoliw ale gim wy dáwáte na pohled,
 Že nenj hřjšné mjnj, aneb že se patřj.

Stádce mé wěrné na trogj se pase způsob ;
 Mým totiž swatým tělem, čjm spásy nabýwá
 Učenjm to slow mých, co se práwě užjwá,
 A potrawau tělesnau, aby netrpělo škod.

W bogowném pakli žiwotu obstáti hodláte,
 Mně a napomenatj mých se nespauštěgte.
 Swjtěziwšjm gen krásný gen wěnc se dáwá ;
 Daná gim bude gistá za gich činy sláwa.

(Dan. 12, 2, 3.)

O z n a m o w a t e l .

A) LITERATURA.

1. *Dr. Michaelis Permanederi, juris ecclesiastici, historiae sacrae nec non p. t. Patrologiae professoris in Lyceo regio Frisingensi Bibliotheca Patristica, Tomus primus, patrologia generalis. Landshuti 1841. n. 8. pag. 459.*

Katoljci gsme, držjme se celého učenj Pána naše-
ho Ježše Krista, u wjře ničehož nepřidáwagjce, ničehož
neugjmagjce. An ale nade wšecku pochybnost rozhod-
nuto gest, že swaté Pjsmo nenj gediným pramenem
swatého učenj Kristowa, aniž mělo býti gjm dle úmyslu
samých swatých spisowatelůw: samo sebau se rozumj,
že toho, čehož we swatém Pjsemě nenj, anebo wýkladu
wěcj nám nesrozumitelných, a konečně wěrohodnosti
swatých Pjsem ginde hledati musjme, gakož to činili
prawowěrnj křesťané hned od času swatých apoštolůw:
totiž w žiwém učenj swaté Cjrkwe, w ústném podánj
apoštolském, neboli we swaté Tradicj. *Ad fidem im-
plicitam* nenj owšem potřebj wykládati, zkad gest ten
onen článek wjry wážen, a gakými swědectwji geho
prawost gest potvrzena; dosti na tom, když člowěk ná-
božně wěří, a we wjře swé w žiwotě i smrti blahé útě-
chy docházj. Aby ale učitel swatého náboženstwj byl
způsoben, *fidem implicitam* do srdcj učednjkůw swých
s užitkem wštěpowati, sám musj býti důkladněgšjho a
gasněgšjho o wšech wěcech přesvědčenj, to gest; musj
njti *fidem explicitam*. Prawdat nenj ani gediné katoli-
cké dogmatiky, kteráž by pro prawost katolických člán-
kůw wjry newážila swých důwodůw zároveň i ze swaté-
ho Pjsma i z apoštolské Tradicj; ale to gestě nenj wše-
cko, čehož potřebuge *fides explicita*. Nemá-li nikde
nic zůstati zatemnělého, potřebuge swaté Pjsmo swého
wlastnjho biblického studium, aby gakožto kniha swatá,

obsahujc čisté slovo Božj prawé nabylo wáznosti; a swatá Tradicj, gegjzto prawosti, nezměněnosti a čistoty cjrkewnj swatj Otcowé, učitelowé a spisowatelowé swědky gsau, potřebuge pro sebe zwláštnjho studium, kteréž slowe *Patrologia*.

Od času nešťastné reformacj, gegjzto půwodcowé zawrhli swatau Tradicj, nastala pro studium Patristiky mezi katoljky smutná doba. Každý zpoléhal wjc na studium biblické, poněwadž ho rozepři s odpornau stranau wjce požadowaly, a méně si wšjmal studium patristického, poněwadž potřeba času s takowým úsiljm na ně netlačila. Tjm se ale stalo, že negednau i tam se přestáwalo na pauhé *fides implicita* wzhledem na články wážené z apoštolského podánj, kdež se prawem *fides explicita* pohledáwá. Djky ale Bohu, že za něgaký čas chybu swých předkůw poznáwáme, a opět dle příkladu starých theoloğů k studium patrologie se nawracjme, abychom w celém smyslu hodni byli gména theoloğůw katolických. An gsme ale we všech wěcech uwykli na pořádné systemy, nespokogili bychom se ani w patristickém studium pauhým čtenjm knih swatých Otcůw, na němž přestati bylo theoloğům starým; i při tomto studium náležitého systemu hledáme, ale posud se o ně geště nikdo dle potřebnosti wěku swého nepokusil, až učený p. spisowatel dotčeného djla.

Cjm potřebnějšj gest patristické studium každému katolickému knězi, daufám, že i milým pp. spolupracownikům na winici Páně w České vlasti našj wygitj téhož djla bude tjm wjtanějšj. W cizině wycházj owšem wzhledem na politické hranice; mám ale za to, že Pán Ježjś Kristus žádných hranic na swětě neustanowil, a že tedy w geho swaté wjře, w lůnu gedné swaté Cjrkwe katolické, ač rozdjlj národem a gazykem, předceť gsme wšickni wlastenci. Gedno tělo gsme, kteréž gednoho angelského chleba požíwáme.

Gak celé djlo wypadati bude, usaudj každý sám, když bude mjtj přehled prwnjho swazku, kterýž gedná o patrologii obecné, kteréž gest úwodem k celému studium. Prolegomena gednagj: *de divinae Traditionis existentia, ejusdem necessitate, ejusdemque testibus Sanctis Patribus*. Na to následuge rozwrh těchto wěrohodných swědkůw. Oddělenj prwnj gedná: *de scriptis patrum ecclesiae, eorum origine et propagatione*. Oddělenj druhé gedná: *de auctoritate sanctorum Patrum*;

et quidem de eorum in literis eruditione, de eorum sanctitate et approbatione ecclesiastica, et de gradibus auctoritatis. Oddělenj třetj gedná: de patristicorum operum lectione, et quidem de indole et qualitate lectoris, et de regulis in ipsa PP. lectione observandis.

Kdož se pomocj p. spisowatele do téhož studium wprawj, pozná na sobě sám, že netoliko u wjře nabude utěšenějšjho utwrzenj: něbrž že i s wětšjm užitekem hlásati bude slowo Božj prawowěrnému lidu. Neboť nadjti se lze, že p. spisowatel genom to podá z knih swatých Otcůw, což přjnsně k wjře náležj, anať geho saudnost patrně wyswjá ze systemu prwnjho djlu.

Fr. X. Hawráněk.

2. Čelednj Wúdce. *Knjžka krásná obsahujcý utěšená pravidla a laskawá napomjnánj, kterakby čeládka wzhledem swých hospodárů, tito pak zase wzhledem swých čeledjnů se chowati a wespolek s sebau nakládati měli; atd. W Táboře a w Gindřichowě Hradcy. Tiskem Aloyzya J. Landfrasa. 1834. str. 92.*

Giz po delšj čas s tau myšlěnkau se nosjm, abych na tuto knjžečku obrátil zřetel milownjků knih, kterj *prawau* oswětu a *prawě* wzdlánj rádi rozširugj: domýšleje se, že whod přigdu mnohému, kdož těch sladkých milowaněk, a oněch diwadelných nazwjce z prwu pokautných swadbiček nerád kupuge, za to wšak cos šfawnatého, cos k srdci gdaucjho a člowěka důrazným i milým poučenjm naprawugjcjho rád i sobě kaupj, i s mnohým ku potěšenj užitečnému zdjetj we zwyku má. Neměl gsem wšak hrubě chuti k tomu, dobře wěda, žeť ztěžka se wyhnu, abych nemusel powěděti, co že a gak w nj gest, i co že sám o nj saudjm. A toto nenj wěc tak lehaučká, abych k. př. gen přeběhl, gak se mi samému uzdá, a pak sedl a psal. Uznáwámť totiž welmi dobře, chci-li u weřegnosti cos řjci o knjžce které, že dwognásob musjm dáti pozor, abych w ničem se nepodřekl, a dokonce snad cos křiwého, cos lživého od sebe newydal: gešto bych potom weškerým prawem zase weřegně buď za pošetilce, buď za lháře mohl udán býti, a u wšech, kteréž bych tak oklamal, w oškliwost uběhnauti, ge skutečně šiditi a ke wšemu wšudy i nelehké od-

powjdanj na sebe uwaliti, že gsem na slowo wzaty we-regny spis za nástrog k rozšjřenj buď neumělosti buď lehkosti swé snjžil a potupil.

Než odhodlaw se předce ku práci té, chtěge wšak wšech gmenowaných neřestj swědomitě ugji: neyprw prawidla wyložjm, kterýmiž gsem se řjdl, konage gi.

Neyprw, ne toliko gednau knjžku tu gsem přeběhl a giž psal: leč na neymjň třikráte porozličně bedliwě čell gsem gi, t. g. i aumysl spisowatelůw, i důwody, i způsob řeči geho, i užitek wěci i pořadj a postup myšlének i rozwedenj předmětu od spisatele tu ustrogené dobře sobě upřjtomnil a wšeho gak tu ležj a běžj bedliwě powážil. Dále, gakožto nepřjtel wšeho protestantismu swatě gsem se chránil, abych několik slow gen tak na bůhzdař zesmyslu newytrhl a na ledagakýs smysl swůg nezkroutil: a zase abych třeba i s dobrým úmyslem nižádných w mém vlastnjm mozku zplozených náhledů p. spisateli nepřiljpal, kterýchž při něm na prasto nebylo. Čjmž mnjm se býti ohražena, abych ani gediného omylu p. spisateli nepřičel, kteréhož w celé geho knjžce nenj: a na druhé straně, abych ničeho při knjžce geho neschwalowal aneb dokonce gakožto wýborné na řad geho nekladl, nač on buď ani nezpómněl aneb leda gen tak z pozdálj k tomu přifukl. Za třetj. Pjše toto, knjžečku hezky gsem při ruce a před očima měl, a pěkně krok po kroku, ljstek za ljstkem obracel, abych gist byl, že do udáwaného obsahu ničeho nepřiletu, což by se se smyslem p. spisatele nesrownáwalo: aneb zase, abych as gako we snách nedomnjwal se, žeby byl p. spisowatel čehož vypustil, co k wěci patřj, a což on třeba pod ginými gměny aneb snad i opisem wěci gměno neznámé nesaucj uwedl a gá nepoznal aneb zapómněl. Za čwrté, dobře gsem sobě předložil, že schwalowati wěc mizernau prawě gest šidařstwj a klam: zase wšak, doléhá-li která kniha sepsaná až na kořen žiwota, žeť nesmj se gen tak ledagaks odbyti, nýbrž pod hřchem i wěc dobrau lubjcjm, i spisatele urážegjcjm že tjm wjce třeba gj alespoň té potřebné pozornosti wěnowati, aby snad kriwým mým a byť gen gediným slowem zlehčena nebyla u mnohých, kterjž rádi sice knihu dobrau kupugj, ale nerádi penjze dáwagj za spisy, gegichž spisatelům se w nich omyly a sem tam nedokonalé wěcj dorozuměnj — nechat prawě neb klamně, gen kdy weřegně wytykagj. Konečně i toho gsem powážil, gak

mi slušj na mysli mjti, žeť spisatel knjžky předce gen z mnoha stran wjce a mnohem gasněgi wěci swé powažowati musil, než gá na spis gehu dopadna lned tak nagednau učiniti mohl: protož že gemu pro mé mnohem kratšj powažowánj předce gen poněkud ustaupiti musjm, a nic z čista gasna, dle gakéhos mého překwapenj aneb snad i z nadmutj, nýbrž gen tenkrátě některé oprawy předpisowati snjm, kdy mne k tomu podstatné, tu skutečně podané přjčiny donucugj. Čehož wšeho pakli bych bedliwě nešetřil, uznávám, gak sprawedliwau bych mu přjčinu proti sobě podal, sám sebe u těch, kdož si také dowšjmnu, w posměch a w lehkost wydal, ano ke wšemu i nástrog špinil a zlehčowal, kterýmž takowé mé nešetřné s knihau gednánj do weřegnosti přicházj.

Že ne z bůhdarma, gen pro nic a za nic prawidla tato swá rozkládám, než k wěci přistupugi, okazugi přjpadky následugj, kteréz mne opatrnosti takowé wyučily.

Tu několikrátě giž kaupil gsem německau, ale i také českau knihu na pauhé slowo p. recensenta: a důwěřuge se w slowo to gehu a wychwálenj, po kaupi ramednama hodně gsem se nakrčil, a geště dnes mrzutosti se ubrániti nemohu, když mi před oči přjgdau. — Tam zase z péra gistého p. spisowatele wěru welmi wzáčného mnoho a welmi pěkných spisů zwláštj pro mládež wyšlo, a zůstaneť on tušjm geště hežky dlahu sám gediným w způsobu tom. Než, událo se mu také gedenu wzhledu na okoličnosti a na úmysl gehu ne nedokonalý, ale méně toliko dokonalý u weřegnost podati: a hlediž, an nagednau odsauzen a wyřknuto o něm, wšecky gehu spisy na nic že se nehodj. Nad takowým úsudkem i gá sám welice gsem se rozmrzel, gakkoli se týkalo muže docela cizjho, gehož wšak cenu gsem seznał, a ačkoli i sudj wšecku mau wážnost dijwe sobě byl zjskał, a gen tuto gakausi zbrklostj překwapiti se nechal. — A tu zase nedáwno četl gsem posauzenj knjžky, kteréz se mne bližje týká, a protož i mnohem bedliwěgšj opatrnosti mne wyučilo we wěcech těchto. W posauzenj totiž „*Wystrahy od pitj páleného*“ neyprw welmi chwalně se připomjná, kterak že *text*: Jan VI. 15., w gednom úwodu welmi pěkně použit byl, přecházege od děkowánj lidu od Pána nasyceného na naše děkowánj za dary Božj ožjránm se kořalkau. Gá pak

hledage, gak žeby to wychwálené djlo wywedeno bylo, nalezl gsem, an spisatel z toho textu byl přešel na něco dočista giného, ač k věci dobře patřícjho i důležitau příčinu magjcjho. Dále četl gsem, že prý na str. 24. připisuge se škodný účinek kořalky tak řečené pljsni měďowé, což se za omyl wyčjtá, gegž sice pan posuzowatel dosti šetrně nechce připsati na řad spisowatelůw, leč buď pramenu buď rádcí na potaz wzatému mjnj přiděliti geg. Gá chtěge nahlédnauti, gak že by se byl spisatel s takowým potkal omylem, kterýž by wěru nižádnau »maličkostj« nebyl, gak se p. posuzowateli zdálo, nýbrž až do kořene celého toho poučowanj by zajtnal, — chtěge, prawjm, o diwném takowém omylu se přesvědčiti: wezmu opět knjzku k ruce, a o celičkém tom bludném škodných účinků kořalky připisowanj samogediná tu slowa čtu tato: »Že člowěk dary Božj *do nástrogů* dáwá, kteréž negsauli dokonale pocjnowané, nedržj-li se nad mjru čistě, i bez wšeho giného ged prudký — tak řečená pljseň ráda se usazuje na nich. Po tom dary ty mocj ohně nutj, aby *ony nezdržiwné částky* co páru ze sebe wywrhly atd. Tolik tu o oné pljsni aneb měďené rzi, a w celé potom knjzce asi 100 str. obnásegjcj ni slowa, ni pjsmeny wjce o tom, žeby se ged kořalkowý některakým toliko způsobem gj připisowal. Že pak na wytknuté té 24 str. ne o kořalce ale o nástrogjch toliko se mluwj: nad mjru gsem se nadiwil, kterak p. posuzowateli gen o čem tom zazdátí se mohlo, aby komus ginému omyl wyčjtal, kteréhož nenj k nalezenj, leda gen w zdánj geho vlastnjm. Boge se pak, abych gá sám časem také snad až tak daleko nezakulhal: i hned gsem sobě prawidla, kteráž z dřjwěgšj zkušenosti na mysli se mi snášela, na papjr sestawil, abych mohl ge po ruce mjti, kdykoli by mi napadlo, na stolec posuzowatelský si zasednauti. A gakož giž od přirozenj takořka gsem trochu sám k sobě nedůwěrný, následugjcjm geště wjce w tom potvrzen gsem. Dáwát dále p. posuzowatel — genž i nad to se chystá, kořen wšeho zlého, z kořalky pochodjcjho, gednjm kážaujm, a tak gednjm rázem přeseknauti, — dáwá prawjm, spisateli knjžky té hodně na rozum, a tohoto teprw učj, co že vlastně ged kořalkowý gest; as gakoby tento po wšj swé o té věci práci potud we tmách gen tapal, a od p. posuzowatele teprw swětla a náležitě zpráwy nabýti měl. Gá newěře wjce slowům gednoho, k dru-

hému gsem se obrátil, a geště pozorněgi knjzku pro-
šed, skutečně welmi málo gsem ze wšech těch oprawo-
wacjch poučowanj pohřešil. Slowa »ljh,« kteréž má wěc
oprawiti, gsem w té knjzce nenašel, snad proto, že
potud málo gich, kdo mu w plném geho smyslu roz-
umj: nalezl gsem wšak, »posilněnj, kteréž usmrúti s to
gest — látku, genž se w člowěku zapálj i hořj — krew
plašj — kazj — ku požiwenj a rozmnoženj těla našeho
na wěky přigjtj nemůže.« — O ostatnjm, co djlem i na
té 24 str. a wjce i sem tam na mjstech tuze přjhodných
dle wúle a přjlezitosti o tětěž wěci geště rázněgi polo-
ženo, netřeba šjriti slow. Dostit mi bylo k utwrzenj se
w mēm; a čjm wjce gich, genž uznawagj, na této strán-
ce, že práce, že sekery, že hrázj třeba: tjm silněgi
gsem sobě usmyslil, warowati se, zwlášt kde o takowau
wěc se gedná, abych nižádnému spisateli omylů nepřj-
lepował, tjm na ugmu wěci až tolik důležitě pracj kri-
wě nelehcil, o nichž se mi geště ani nezazdálo, gak že
mohly krušné býti a čeho wšeho že k nim i z giných
stran bylo třeba; a spolu také abych podiwným gakým-
si sebe samého nadsazowanjm i samý tež organ mých
úsudku w lehkost newydáwal, gakž to wše zegmena zna-
menáno w prawidlech těch mých.

A teď pak dosti se wykázaw, gak že zameyšljm, u
weřegném posuzowanj knjzky z předu gmenowaně přj-
sně a obezřetně ku poctiwosti hleděti, k wěci přikročjm.

Mám za to, kniha ta »Čelednj Wúdice« — z tisku
p. Landfrasowa, do rukau mi přišla, wygma některá wy-
gádřenj, že gest prawý drahý kámen w ołowu zasazený.
Prwnj wydánj gegj klade se tu w »připomenutj« mezi
rok 1580—1599, w kterémž čase proslulý Daniel Ad. z
Weleslawjna lidu našemu tiskem podal gj. Druhé wy-
dánj milý náš Hýbl přjprawil. Slowa, gež ona nese na
štju swém: »Knjzka krásná, obsahugcej utěšená praw-
idla a laskawá napomjnánj,« — žádného nemagj podjlu
s wolawkami mnohotwárnými, genž čtenáře lákati a na-
palowati we zwyku magj.

Poučenj tu předestřená rozwržena gsau na gedná-
nj osmero.

W prwnjm řádně tepe se lenošiwost wúbec, a po-
tlaukánj se beze služby zwlášt. Bůh totiž člowěka ku
práci stwořil, kterakauž se i w rági zabýwati mē; což
owšem, dokud bez winy byl, přjgemno mu, wděčno, ne
obtjžno bylo, as »gakož i nynj geště obzwláštj w tom

kratochwjl a rozkož lidé magj, když se w krásné zabradě, w gasný a weselý den kutj a přemilostné bylinky a wonné kwjtečko přesazugj, opatrugj a sprawugj.« Dále podobenstw milostného Pána našeho »o hříwnách,« zřegmý to rozkaz a záwazek ku pracowitosti, pěkně tu položeno: škoda pak na duši i w časném ohledu člowěku z lenosti plynaucej, s použitjm pjem swatých, a powěděnjm sw. Jaroljma a Augüstina gádrně welmi a rázně tu naznačena, gakož i oškliwost, w niž lenost člowěka uwodj. Pro kteréž přjčiny welmi se ze všech stran na pracowitost dotjrati a zahálčiwosti překážeti má. Tu na str. 12. položená námjtka ze žalmu 126. (tu vlastně stogj 127.): »Nebude-li Hospodin atd. mělaťby lépe pro snadněgšj rozum takto začata býti: Prawjť sice Dawid ž. 126.: Nebudete-li atd. — a potom se zawrjti: Tjm ale wjce nás napomjná atd. Tak též na str. 16. kde řeč o konánj pracj ku powolánj nenáležegjcejch, srozumitelněgi by se připogilo: »As gako by bylo, kdyby pán neb panj dala se w kydánj atd. Pogednánj toto řasné s nepatrnuu proměnuu nic nezpěčowal bych se za kázanj použití. — Gednánj druhé wolenj služby na zřeteli magje, čeládku ku pobožným a dobrým pánům odkazuge. Tu pak powyloženo napřed, proč že čeládka raděgi u lehkowázných pánů se zamlawáwa: z čehož tresce se strašnýmj z towaryšstwa zlého výsledky, tu pjsmy sw. — přjběhem z cjrk. historie Euseb. lib. 3. c. 23., o mládenci Janem sw. biskupowi na zwláštj péči daném — swědectwjm pohanů — i zkušenosťj dotwrzenými; kteréžto tak stwrzené nebezpečj čeládce na srdce se klade, i wesměs všechněm, gichž bljže se dotýká. I toto pogednánj obrať, aby k obecenstwu hledělo, a newjm, budeš-li užitečněgi a důrazněgi mluwit, kdyby o působenj zlého towaryšstwa kázanj sám uprawil. Gen na str. 19. raděgi šetl bych »milé stowaryšenj s lidmi, kterj často weselj býwagj.« mjsto onoho, co tam stogj. Takéť ono »pouskočenj s druhem w kaut« na téže stránce, a lined na 20té ono towaryšenj pacholjka s děwečkau a naopak, a geště wjce wypsánj neřádů při schůzkách, až trochu hrubě do žiwa gdaucj a autlý cit urážegjcej, přál bych, aby od slowa »při poswjcenj a tancjch« atd. až »A protož náležj dobré wrchnosti atd.« docela wywrženo bylo. — Třetj kratinké poučenj gedná o nedostawenj se do služby, což gakožto škodná a obawná lžiwost zatracuge se. — Čtwrté o nedodrženj we

službě — vyloživši předmět, toto co držau zpupnost kára, za přiležitostj tau w námjce zadržowánj mzdy důrazně tresce, a potom obyčegným w té přjčině pokrytským praktikám přjbehem o swat. Epiphaniowi a dwau žebrawých lotřjkách, gak tu znamenáno z Nicephora l. 12. c. 46. wzatým, wylrožuge. — W pátém dále oddělenj, neyobšjrnějšjm to, powinnosti čeledjnům na srdce se wkládagj i chyby proti nim, až do neymenšjch podrobnostj, dosti pěkně, welmi důrazně, uluwau populárnj tak se wystawugj, že newjm, aby se mohl nakreslitu toho způsobu skutečnosti obraz žiwějšj. Wyčjtá se tu: *a*) aby čeládka swé pány a panj znala býti swau wrchnostj; dle toho spravugjc i skutky swé i řeči; *b*) aby poslušna byla, konagjc co se káže na wlas a gako by Pánu; *c*) aby konala službu swau wolně, i krom očj a dokonce bedliwě, co k vlastnjmu dobru gegjmu se welj; *d*) aby i djtky pánů swých milowala; *e*) aby we všem wěrnost přjsně zachowáwala. Tu všelicj možnj způsobowé newěrnosti i sedmero pomahačů k tomu zegmena se uwáděgj a slušně trescj; gakož i hospodářům se wykazuje, co patřj; *f*) aby kážen a trestánj pánůw mile přjgjmala — od dobrých i zlých: kdežto šestero wad podrobně, žiwě a rázně tak se wtyká, že welmi bych se mýlitu musil, kdyby sobě čeledjn i neysprostějšjho wzdělánj swůg djl odtud wzjtü neměl; *g*) aby prostoreké žwawosti — i do očj i krom očj bedliwě se šjtjla; *h*) tak též i všelikého sočenj se chránila; *i*) aby na prostřednj strawě přestáwala. Tu zase hospodářům na rozum dáno, což oni čeledi swé powinni gsau: čeledi pak se předstawuge obraz giž w pohanstwu obyčegný a vlastnosti čeledjna wyznačugjcj, kterýž pro podiwné sestawenj swé tjm důrazněgi působj. Ku konci pak se wyběračným legenda čte, ale trochu až tuze perně, skoro do hruba; protož dobře by bylo, některá wygádřenj maličko zmjrniti a od slowa, »když býwagj swogj« atd. až »k zkáze přiwedla na str. 73. wypustiti; *k*) aby snášeliwosti a swornosti šetřila i mezi sebau i s ginými; *l*) aby i o zdrawj a bezpečj pánů swých pjčila. Mnjmť zagisté, že skutečná domácnost z tohoto obzoru tak gest tu wyobrazena, že látky tu hognost, kdy třeba buď pastýři buď zpowědojku čeledjna na lepšj cestu uwáděti, aneb tomu, což powinen gest, učiti geg. Ušjm nedůtkliwým nebudeť as lahoditi pro mnohé tu slowo perně: a však hanebný to gest obyčeg, neprawosti plá-

štjčkem gemněgšjch názwisek zakrýwati, a co bezbožného gest, takto as gako méně hanebně zastjratí. Gen kde widj se, že „Caveamus“ ono platj, odňato bud, co wadj. — W šestém dále oddjtku o častém sluzby mēnēnj, — a w sedmém o šeredném prwnēgšjm pánům na cti utrhanj čeho třeba se wykládá. — Osmé konečně oddělenj as co zawnjčka pohnůtky předstjrá, kterýmž čeládka má se přiwēsti k tomu, aby i wadám wyčteným se wyhýbala i ctnostj schwálených přidržela. Dán tu na powáženj zřegmý rozkaz Hospodinůw — přjklad samého Krista Pána — přjklad milých angelůw — odplata Páně — i pánů, kdežto na str. 89. lépe by stálo, »nemohau-li gim sami pomoci,« mjsto »k stawu manžel-skému dopomoci,« — konečně pokuta, kterauž hrozj Pán i stjhá sluzebnjky nešlechetné. Poslěz powzbuzenj ku modlitbě o potřebnau milost a prawě srdečné nawedenj, gak žeby se modliti měli w přjčině takowé.

Takto pak gsauc uprawena knjžka tato, widj se mi; žeby skutečným prawem měla mjti mjstečko swé mezi knihami duchownjho pastýře, genuž gak se nabjzj slaužití, nawrhl gsem a zwlášt řjci musjm, chtěl-liby on do skutečného žiwota při čeledi a při pánech gegich nahlédnauti, škodné wady i ctnosti tu potřebné gako w gednom celku před oči si postawiti, a welmi užitečnau zásobku látky druhu toho při ruce mjti: w nj wše nagede snešeno, co k wěci patřj. Pánům a panjm dobře a neobšjrně na ruku dáwá, čeho gim při čeledi šetřiti třeba, a gakby měli gednati, chtēgjce dobru, spráwnau čeled' bud' wzdělati bud' zachowati sobě, a i gegich k nj powinnosti připomene gim. Že wšak čeled' obyčegně k mladému lidu se čjtá: na powýšenj ceny knjžky té a pro rozesáhlegšj upotřebenj gegj přál bych, aby ta některá wyznamenaná wygádřenj se wywrhla; po čemž zagisté prawým bude zrcadlem tēm, gimž gest odhodlána. Ano pak i dětem bude ona milým welmi a prospěšným nad mjru čtenjm: gelikož wěc swau lehkou srozumitelně a wše přjběhy půwabnými dokládajc pronášj. Neywjce wšak w nj wyložených wěcj takowého způsobu gsau, žeť i kdokoli giný, a bud' si i wzdělanēgšj, bez pouđenj na mnohých obcowánj lidského stránkách gi tak lehkou neodložj, a nemá-li se swědomitě k předstaweným swým, newjm zdali i silně sám nad sebau se nepozarazj.

Wydanj knjžky té a zewnitrnost gegj na tento čas

náš špatnáuďké gest. Geť ubohá u wzhledu na raucho swé až do řady Meluziny a čaroděgnice Mäğery a t. p. snjžena. Mluwa vsak wýborná: geť z časů Weleslawjnowých. Protož i do knihowny každého Čecha gazyka milowného patřj: gelikož každému takowému po knihách z wěku gegjho pachtiti slušj, a tuto za malý penjz dostati lze.

Jos. Wotýpka.

B) ROZLIČNOSTI.

O r a t i o

sub solemni Pedilavii ceremonia. *)

In coena Domini die 24. Martii 1842. in Sacra Metropolitana Ecclesia Pragensi ad S. Vitum dicta

Josepho Adalberto Rauch,

S. S. Theologiae Candidato, S. M. E. et Reverendissimi ac Amplissimi semperque fidelis Capituli Metropolitani Praelato Scholastico et Cancellario, Reverendissimi, Illustrissimi ac Amplissimi Archiepiscopalis Consistorii actuali Consiliario, scholarum nationalium per Archidioecesim Pragensem supremo Inspectore et Oeconomiae Normalis pro libris Directore etc. etc.

Avitam et religioni Jesu Christi coevam celebramus hodie actus sacri memoriam, cujus instaurandae et conservandae causa in omni orbe catholico, summi principes, illustres Sacrorum praesules, viri et dignitate et auctoritate conspicui, sese ad pedes infimorum abluendos maxima sui demissione prosternunt, simulque testantur: Exemplum Divini Salvatoris ac insignis hujus exempli memoriam apud veros religionis sacerrimae cultores tantum valere, ut quae Jesum Christum egisse norunt, et ipsi exequi summo sibi ducant honori atque ornamento.

Ad veram hujus rei cognitionem proxime accessuri sumus, si omnia in memoriam revocemus, quae gloriosissimus Servator pridie, quam pro salute nostra deterrimum crucis supplicium subivisset, dixit fecitque, quae cuncta singulari pietate recoli ac peculiari cultu observari justissime merentur.

Ecce coenaculum magnum et amplum, in quo Christus — Deus homo — asserente, qui rei interfuit, S. Joanne, discipulos suos amicissima excepit coena, demonstraturus eis amorem, quo illos in finem usque prosecutus est! — (cap. 13.)

Ad huncce amorem contestandum divinus Salvator, de-

*) Notum sit lectoribus, Capitulum Metropolitanum Pragense privilegio, gaudere quolibet anno in Coena Domini, post Pedilavium, per turnum, lingua latina pro concione dicendi.

positis vestimentis, praecinctus linteo, sese ad pedes discipulorum demisit, aqua in pelviam missa, eosdem lavit, linteo, quo se praecinxerat, extersit, atque ut id, quod Magistrum fecisse viderunt, aequali animi demissione exequerentur, et voce et exemplo excitavit et corroboravit. En praesagium insignis mysterii, cujus divinus Magister discipulos suos non tantum participes, sed etiam ministros esse cupivit! — Peracta pedum lotione coelestis Servator e terra surgit, mensae denno accumbit, et sanctissimum Eucharistiae Sacramentum instituit, in quo se discipulis suis sub panis viniq; speciebus in cibum et potum offert, ut per id discipuli cum illo, et ille cum discipulis arctissimo charitatis vinculo jungantur; addito mandato: *Haec quotiescunque feceritis, in mei memoriam facietis!* —

Istud est, Auditores Spectatissimi! illud notatu dignissimum temporis momentum, quo Jesus Christus utat Sacerdos in aeternum, secundum ordinem Melchisedech, discipulos, sui sacerdotii participes fecit, et per hos successione nunquam interrupta, nec unquam interrumpenda, alios innumeros, translata in eos sui sacerdotii potestate, ad summum honoris gradum evexit et exaltavit.

Quod si attento animo consideretur, quis est qui potestatem sacerdotum novi testamenti divinam, summam et infinitam non dicat?

Quodsi sacerdotes novi testamenti institutione et potestate vere divina gaudeant, quis praerogativam et eminentiam dignitatis sacerdotalis in dubium vocaturus est?

Profecto! Quaecunque ad diminuendam sacerdotii dignitatem afferri solent, prorsus cassa et inania esse, cognoscent, me hodie verba facientem placide auditori! —

Dicam de dignitate Sacerdotis Novi Testamenti.

Hoc primae partis —

Quae aulem dignitas sacerdotalis exposcit et exigit — Secundae partis orationis meae est argumentum.

Sistite mecum Auditores Spectatissimi! et de utroque pauca disserenti Vestram quaeso praebete benevolentiam! —

Pars prima.

Si dignitas ex potestatis magnitudine et auctoritatis excellentia jure ac merito deducenda, necesse est, ut dignitatem sacerdotio novi testamenti a Christo collatam summam esse fateamur. Ad effatum Pauli, gentium doctoris, provocho, qui sacerdotes ministros Christi, et dispensatores mysteriorum Dei nuncupat.

Jam, quodsi sacerdotes novae legis munere ministri Christi et dispensatoris Dei decorantur, et funguntur, an non in sortem et potestatem Christi vocati et acciti sunt? Facti sacerdotes novi testamenti consortes potestatis Christi, quae divina et summa et infinita est, an non eminentem et summam dignitate ceteris mortalium antecellunt, eosque superant?

Quod ut clarius pateat, consideremus sacerdotem saceris ad aram operantem! — En panis! en vinum! quae sacerdos summo Numini offert! — et ecce! eo momento, quo sacerdos panem et vinum benedicens — eadem verba, quibus Christus sanctissimum Eucharistiae Sacramentum instituit, supra utrumque pie profert, et attente pronunciat, — ecce! inquam, terrena panis et vini substantia in gloriosam Christi carnem non corrumpendam et sanguinem verum convertitur, tota panis viniue substantia desinit, et solae de pane et vino species abaque sui diminutione supersunt.

Audiamus *S. Ambrosium* de his ita loquentem: „*Ibi est vera Dominici corporis et sanguinis substantia sed absque sua visibili specie: et est vera visibilis species panis et vini, sed absque sua Substantia.* (p. 1. libr. de Sacr. Altaris.)

Jam quid porro sacerdote aris operante agitur? — Christus coaeternus Dei filius ad ipsa sacrificantis sacerdotis verba e solio suae gloriae, quin coelestem Regiam deserat, descendit, sese manibus sacerdotis ingerit, eidemque potestatem, idem sacrificium, quod ipse olim in ara crucis cruentum pro salute hominum obtulit, et consummavit, super nostrum altare modo incruento immolandi, largissime imperitur, qua quidem re Dei filius mortalis hominis imperio quodammodo paret.

Mysterium sane augustissimum, quod non nisi fide, divini luminis radiis adjuta, edocemur! Quae quidem potestas sacerdotis novi foederis, si tanta est, ut ei nihil in coelo, nihil in terra comparari valeat, ea videlicet: quam in corpore Christi consecrando exercet; — quis nostram non in eam cogitationem veniat: dignitatem sacerdotis novi testamenti vere insiguem, eminentem et summam esse? „*Supra potestate vestra,*“ alloquitur *S. Bernardus* sui temporis Clericos: *et super tam singulari dignitatis vestrae privilegio, stupet coelum, miratur terra, contremiscit homo et plurimum reveretur angelica celsitudo.* —

His bene perpensis, satemini et edicite Auditores Spectatissimi! an quid illustrius et sublimius de dignitate sacerdotii novae legis dici possit? —

Nec ea sola est sacerdotibus novi foederis concessae a Deo homine potestatis magnitudo et auctoritatis excellentia; sed aliam illis adhuc concessit divinus generis humani Reperator. Quae et quanta sit sacerdotii hujus dignitas et sublimitas, sole clarius demonstrat et comprobat Christus discipulis sacerdotio jam initiatis post resurrectionem dicens: „*Accipite Spiritum Sanctum: quorum remiseritis peccata, remittuntur eis: et quorum retinueritis, retenta sunt.*“ — (Joan. 20, 22.)

Nullus est sexus, nulla aetas, nulla conditio, nullumque hominum genus, quod huic potestati non subsit. Hanc dum sacerdotes Novi foederis exercent, pro tribunali non humano sed divino sedent, quorum sententia et imperio omne genus vinculorum, quibus nos commissa peccata ac scelera diu noctuque premunt, gratia divina indignos reddunt, et spe consequendae aeternae felicitatis orbant, illico rumpitur, relaxatur, penitusque dissolvitur, nos vero (e jugo immanis servitutis erepti — libertati filiorum Dei denuo adisciscimus et adjungimur.

Minime vereor, ne quis nostrum Auditores Spectatissimi! tantam sacerdotii novi testamenti potestatem atque ex ea manantem dignitatem cuicumque terrestri aut postponat aut aequiparet! —

Scitote, omnem terrenam potestatem solvere solum vincula corporum, potestatem vero sacri judicis usque ad relaxandos ipsarum animarum compedes sese extendere. Illa unius saepe regni finibus concluditur, ista nullis terrarum limitibus circumscribitur. Illa subtus siderum orbes omnem suam vim exerit: — ista omnia astra supergressa, ad ipsum Divinitatis tribunal penetrat; ita, ut sententia sacerdotis novi foederis praecedat sententiam coeli, eaque suo decretorio judicio rata habeat divinus iudex in coelis, quae sacerdotis auctoritas confecit in terris.

Fateamur non solum, sed et profiteamur cum S. Chrysostomo: „*Quanto coelum terra pretiosius est, quanto animae immortales corporibus praestant: tanto judicaria Dei sacerdotum potestas omnibus terrenis praestat, et quam maxime excellit; etenim divina est.*“ (S. Chrysost. libr. 3. de Sacerdotio.)

Nullus igitur mortalium potest dimittere peccata, nisi solus Deus, qui eandem potestatem dedit filio suo, et filius sacerdotibus novi testamenti; ut quidquid judicaverint in terrarum sit ab Eo in coelo. (Marc. 2, 7. Luc. 5, 21. Joan 5, 22.)

Quae cum perpendat S. Chrysostomus, adductus veri-

tate, sequentia expromit verba: *Quaenam quaeso potestas hac una major esse queat? — Pater omnifariam potestatem dedit filio, et ipsam eandem multifariam potestatem video a filio sacerdotibus novi testamenti traditam.*“

Si pro mensura dignitatis, qua quis eminet, potestatis magnitudo, et auctoritatis excellentia statuenda est, sique ea est potestatis sacerdotalis eminentia, ut non solum nulla par ei reperiri, sed nequidem comparari possit; dispicite Auditores Spectatissimi! dijudicate et in lucem proferte, an non sublime, eminens, imo summum potestatis fastigium assecuta sit ea dignitas, qua sacerdotes novi testamenti, ministri Christi et dispensatores viventis Dei pollent et gaudent? —

Quae vero sacerdotalis dignitas exposcit atque exigit: de his benevolentiae Vestrae plurimum confisus, altera orationis parte disseram, Favete!

Pars secunda.

Tanta igitur est sacerdotalis dignitatis magnitudo et eminentia; sed caveamus ideo superbire et susceptae benedictionis beneficium vertere in ambitionis argumentum, volentes alta sapere. Serio enim monet nos S. Gregorius: (hom. 9.) „*Ne nos, qui plus caeteris in hoc mundo accepisse cernimur ab auctore mundi, gravius inde iudicemur. Cum enim auferuntur dona, rationes etiam crescunt donorum, et idcirco tanto humiliores, et ad servendum promptiores esse debemus ex munere, quanto nos obligatiores conspiciamus in reddenda ratione.*“ — Longe absit igitur a nobis gloriari, nisi in infirmitatibus, ut inhabitet in nobis virtus Christi, humilitas! maximum Sacerdotii decus — (2. Cor. 12, 9.) testibus enim Apostolis Jacobo et Petro: *Deus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam!* — (Jacob. 4, 6. Petr. 1. 55.) Jesus ad pedes discipulorum prostratus vivum nobis praebet sacrae humilitatis exemplum.

Minime igitur licet hoc sublime ecclesiasticum munus sine coelesti mentis incitatione et Dei afflatu ambire et appetere. Audiamus Paulum ad Hebraeos scribentem. *Nemo sibi sumit honorem:* (ad Hebr. 5, v. 4.) id est: dignitatem sacerdotalem; *sed qui vocatur a Deo tanquam Aaron.* Sic et Christus non semet ipsam clarificavit, ut pontifex fieret: sed qui locutus est ad eum: *filius meus es tu, ego hodie genui te.*“

Nolim quis existimet, miraculo aut prodigio vocandos esse ad sacros altarium gradus, quemadmodum Aaroni virga minime his opus est; adsunt aliae divinae potentiae viae,

praeter naturae leges florente sacerdotium assertum est; quibus mentem eorum, quos ad sacerrimum officium applicari vult, ad sese trahit et vocat. —

Ast! quot quaeso sunt hisce praesertim temporibus nostris, qui de statu vitae eligendo Deum consulant, vocemque Dei intus loquentem vere audiant, et eam in silentio animae diligenter explorent? —!

Minime inficiabor dicturus: multos profecto, si non plurimos hodie inveniri, qui non vocati a coelesti Numine, sed ut vitae tolerandae praesidia nanciscantur, infelici prorsus consilio, coeco gressu in ministerium ecclesiae sese intrudant! — Sunt, qui parentibus statum ecclesiasticum aut ob opes aut honores consequendos svadentibus aures paratissimas praebent! — Sunt, qui ad sacros ordines aspirant, non ut Dominus pars eorum sit, sed ut de Parte Domini laute vivant, et de patrimonio Christi splendoris ac superbiae nutrimenta consequantur; non saluti ovium vacare, sed de lana concreditarum commode victitare studentes! —

Auditores Spectatissimi! Vos arbitros postulo, a quonam hoc hominum genus ad Sacerdotium vocatur? Nonne a carne et sanguine? — Nam qui secundum carnem sunt, loquor verbis S. Pauli, (ad Rom. 8. 1.) quae carnis sunt, sapiant, haec optant, quaerunt, et faciunt. An non caro adversus spiritum concupiscit? (ad Gal. 5, 17.) An sacerdotes a Deo non vocati spiritu ambulabunt, vel ad implenda sacerrima officia omni studio incumbent, et *suam vocationem per bona opera certam facient?* — (2. Petr. 1. 10.)

Quae dignitas sacerdotalis praeter veram Dei vocationem adhuc exposcit, clare et aperte innuit Christus apostolis praecipiens: „*Euntes docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti: Docentes eos, servare omnia, quaecunque mandavi vobis.*“ (Math. 28, 19—20.) Et iterum: „Ego vos elegi et posui, ut eatis, et fructum afferatis, et fructus vester maneat.“ (Joan. 15, 16.) Qualem quaeso fructum afferent, quo fructu in vinea Domini desudabunt sacerdotes salutis doctrina destituti? —

Quae autem sit haec scientia, quam sacerdotum novi foederis deposcit, docet ipsum gravissimum munus, quo sacerdotes funguntur. —

Noscant sacras litteras, epistolam Dei ad homines haud superficialia cognitione; noscant traditiones patrum; noscant arduam saepe artem: cum gravitate et mansuetudine populum christianum docendi, prudenter arguendi, sapienter corripiendi et erudiendi in justitia, adultos et parvos.

Non me latet, saeculum nostrum litterarum studiis et bonis artibus florentissimum dici: ast! unde tam fenestra scientiae Salutis inscitia? — Multi ignorant fidei dogmata; plurimi veram religionem a spurii discernere nesciunt; non pauci virtutem absque fide nosse volunt. Plurimi tenebras, quibus involvuntur, noscunt, lucem vero, qua illustrentur, nosse recusant.

Hae, quibus tot mortales tenentur, tenebrae, quid quaeso innant, quam, non ea hodie splendere doctrinae ac scientiae lumina, quibus gloriantur multi: sed ignorantiam potius, quae vitiorum faecunda mater haud immerito nuncupatur? —

Et quorum nam interest, ignorantiae tenebras dissipare? Sacerdotum novi testamenti, quos Christus lucem mundi appellat. (Math. 5. 14.) Haec ut omnibus luceat, necesse est, ut qui anhelant dignitatem sacerdotii, ipsi prius scientia excolantur; scientia inquam non quaecumque sed eximia, eminente et plane insigni; quom non modo ignorantia, verum perversa quoque multorum doctrina labore sacerdotali extirpanda sit. Idcirco caveat sacerdos: sunt verba *S. Augustini*, „caveat sacerdos: *Sicut non commisit crimen nequitiae, ita non careat munere scientiae.*“

O fortunatos mortalium coetus, quibus nonnisi insignes doctrina donati sunt coelesti munere pastores! —

Haud raro Oratores sacri experti sunt: semen verbi divini cecidisse super petram et natum aruisse, quia defuit humor; aut inter spinas scelerum inveteratorum suffocatum evanuisse; aut a volucris vani saeculi consumtum fuisse. Saepius ex ambona sacra intonuerunt, sed rariori fructu?! — Principiis obstare oportet, ne sero medicina paretur. Seminandum igitur super bonam terram, super corda adhuc innocentia, incorrupta; et Semen orietur, faciet fructum centuplum, et quod seminatum in humilitate, in exultatione metetur.

Docete ergo Svavissimi in Christo fratres! sedulo in scholis, frangite panem parvulis et lactate eos rore disciplinae; isti prae caeteris sunt Deo chari et dilecti. *Sinite parvulos venire ad me*, ait Christus, *talium est enim regnum Coelorum!* — (Math. 19, 14.)

Semen pietatis et sancti timoris missum in corda infantium frequenti rore exhortationis rigatum germinans germinabit et dabit fructum in tempore suo. — Mollia sunt sicut cera infantium corda; formam, quam volueritis, facile suscipient. Impressa ergo illis prima Sanctimoniae forma manebit. Non vos pudeat esse sicut parvulos in medio eo-

rum, non enim puduit Deum hominem esse inter homines ut nos redimeret. Non puduit Paulum fieri infirmis infirmum. „*Omnibus omnia factus est, ut omnes faceret salvos.*“ (1. Kor. 9, 22.) Docete ergo parvulos, et catechizate frequenter! Ne alta, ne plura dixeritis — sed pauca, sed obvia, sed ad captum accommodata, sed lucida, sed saepius et varie repetita. — Ne dominanter nimis, sed suaviter et amanter, ne nimis familiariter, sed paterne ne jocose, sed modeste et religiose. Venerentur vos, timeant vos, vos audire gaudeant, sic verba vestra, mollita super oleum, fient jacula, quae cordi semel infixae indelebili characterere manebunt.

Quodsi sacerdotes novi foederis ut lux mundi aliis prae-lucere debeant, non immerito eminens dignitas sacerdotalis singularem vitae sanctitatem exposcit ac exigit.

Vitae Sanctitas jam jam a sacerdotibus antiquae legis severe exigebatur, dictum enim est eis a Domino per Moysen: *Sacerdotes Deo sancti erunt, et non polluent nomen ejus.* (Levit. 21, 6.) Quodsi a magistris suis lex vetus deponit, quanto magis lex nova exigit a suis, qui divinitatis sanctuarium, id est: corpus Christi quotidie manibus sacratis tractant, et Sanctum Sanctorum intra peccatoris sui recessus condunt? —

Ipsam vitae Sanctitatem praecipit sacerdotibus novae legis Paulus ad Titum scribens: *Oportet Episcopum, addo ego: et presbyterum sine crimine sanctum, benignum, sobrium, justum et continentem esse.* (Tit. 1, 7.) Idem repetit in epistola ad Timotheum dicens: *Nemo adolescentiam tuam contemnat; sed exemplum esto fidelium in verbo, in conversatione, in charitate in fide et castitate.* (1. Tim. 4, 12.)

Minime mirandum, quamquam acerbe dolendum est, multos sacerdotes nostri aevi nullam prorsus eorum, quae gentium apostolus saluberrime monet, habere rationem, eo minus virtutum exemplis aliis praelucere, quod quidem haud alio e fonte originem ducit, quam quod sacri ministerii alumni saepe minime a Deo vocentur, rerum sacerrimarum scientia destituantur, aut saeculi naevos jam in domo paterna combiberint. *Quo enim semel imbuta recens, servabit odorem testa diu.*—Liberorum vero educandorum ratio, qualis hodie viget, longe nonnumquam abest a virtute et pietate, quod clara voce eloquantur aevi hodierni impietas, perversi mores, effroenata libido atque luxuria. His sane praeclaris, si superis placet, ornamentis imbuti, si opinione

saepe citius aris admoveantur, num quaeso a perversis moribus, qui consuetudine in naturam abiere, ab inveterata vivendi agendique ratione, ab inolito fermento facile aut penitus discedent? — O utinam discederent memores verborum Aaroni per Moysen a Deo dictorum: *qui habuerit maculam, non accedet ad ministerium.* (Lev. 21, 17.) O utinam inquam discederent, semper memores verborum S. Gregorii: *Perversa vita, ait ille: et pravum exemplum sacerdotis terribilis est concio, quae aedificata destruit, lapsos non erigit, stantes prosternit, sanos inficit, et nulveratos plane trucidat.* —

Haec omnia, proh dolor! Sacerdotum peccatis aguntur, qui duces populi ad vitam esse debent; interim pereunti populo auctores mortis existunt! — E contrario: O beata tellus! cui Dominus dedit pastores juxta cor suum! Sub ipsorum regimine fiunt prava in directa, aspera in vias planas, videt omnis caro Salutare Dei. — Quanta sit sancti sacerdotis vis, energia et efficacia, discite ex apostolis: *Eu duodecim fuere: et in omnem terram exivit sonus eorum et in fines terrae verba eorum!* Cum fuissent agni, mundum lupis plenum vicerunt. Cum fuissent piscatores simplices, mundum tenebris opertum doctrina illustrarunt. Cum fuissent sine baculo et sine armis, idola subverterunt, cum fuissent ignobiles, a mundo ipso honorati sunt! Sed erant sancti, immaculati, casti, in oratione assidui, ministerio dediti, imitatores Christi, spiritu ejus zeloque repleti.

Beatae urbes, quae Carolum Boromaeum, Salesium, Xavierium, Nepomucenum apostolos habuere! — Sed memenote, quantum fuerit in ipsis odium vitii, quanta virtutis aemulatio? vadite et facite similiter!! (Luc. 10. 37.)

Epilogus.

Ne vero diutius Tua, Princeps et Archipraesul Celsissime! vestraque, auditores Spectatissimi! abutar patientia, orationi meae finem facio, spe fretus: omnes tam de dignitatis sacerdotalis eminentia, quam de gravitate hujus muneris dudum esse convictos.

Veneremur itaque summam a Christo sacerdotibus novi foederis collatam dignitatem, eamque nec anhelemus nec affectemus, nisi a Deo vocati, scientiis imbuti, vitaeque honestae, sanctae et piae amore et studio flagrantes. Intuemini quaeso Sacerdotes novi testamenti! tot praeclara exempla, quae Majorum memoria et nostra etiam tempora manifestant in egregiis sacrorum altarium ministris, qui

virtutem cum scientia, pietatem cum salutis promovendae studio et zelo strenue conjunxerunt, et hucusque conjungunt.

Vos vero, qui ad eminentem dignitatem sacerdotii elucetari cupitis, saepissime in mentem vestram revocate, diligentissime recogitate et pensitate, quam grande sit opus, quod suscepturi estis, a quo pendet Ecclesiae catholicae incrementum, utriusque reipublicae Salus, Commune bonum, christiani populi virtus, vestra denique tum terrena, tum quam maxime coelestis nunquam finienda felicitas. Dixi.

O r a t i o

qua

Excellentissimi et Illustrissimi Domini

Domini

**Caroli comitis de Chotek, Chotkowa et
Wognin,**

*incliti regni Bohemiae Gubernatoris Supremi, S. C. R. A. Majestatis
Consiliiarii intimi actualis, Aurci Velleris Equitis, Magna Cruce Caesareo-Austriaci Ordinis Alexandri de Neva Insigniti, Regii Ordinis
Sardinensis S. Mauritii et Lazari Equitis A. C. H. C. etc. etc. etc.*

tutelae

c. r. almaam et antiquissimam Carolo-Ferdinaudeam Universitatem
Pragenam

commendavit

Nicolaus Tomek,

*s. s. Theologiae Doctor, Reverendissimi ac Amplissimi semperque fidelis
Capituli Metrop. ad S. Vitum Canonici regiae Cantor, Reverendissimi, Il-
lustrissimi ac Amplissimi Archiepis. Consistorii actualis Consiliarius et Can-
cellariae Director — die 2. October 1842. ejusdem Universitatis Rector in
Basilica Teynensi solempni ritu inauguratus.*

***Illustrissime atque Excellentissime Comes!
Bohemiae Gubernator vigilantissime!***

Quantum et auctoritatis et ornamenti huic, quam hodie peragimus, academicae solennitati jam a primis almae nostrae literarum Universitatis initiis tributum fuerit, non solum loci hujus, in quo celebrari consuevit, sanctitate, virorumque, qui interesse ei majorum more jubentur, gravitate, sed ritus ipsius avita consuetudine praescripti religione, spectatissimaque audientium corona atque frequentia satis superque manifestatur. Quae cum tanta sint, quam

gravia sanctaque, quaecunque ad Matris nostrae venerandae decus pertineant, summa utriusque civitatis Potestas habeat omnia, jam per se commonere videantur, ultroque adpareat, quam severam ineat rationem, cuicumque magistratus quidam academicus contigerit: haesitarem ego profecto muneris ad me delati quum dignitate tum officiorum cum eo conjunctorum gravitate percussus, nisi erigerent haec, quae inimus. Supremi Numinis Divini auspicia, nunquam non a me efflagitanda, nisi adesset Tua, Comes Excellentissime singularis quaedam et pene infinita benevolentia, terraeque patriae studium, quo quidquid vel aliquam sive utilitatem sive dignitatem perdidit Cechiae nostrae adferre videtur, pro excelsi muneris Tui auctoritate adjuvare, omnique et gratia et voluntate excitare consuevisti. Ad hanc ergo, ubi adverto animum, clementiam, huncque respicio admirandum Tuum in patriam nostram amorem, patere, quaeso, ut quae ipsa loquuntur, tacendo, pauca tantum eaque non fucato dicendi genere in medium proferam, quae homini, popularium salutis non mediocriter studioso, ejusque unius causa de hac dignitate sibi congratulanti, ad munus rite, acriterque administrandum animos stimulosque addere possint.

Tuo itaque ingenio, Excellentissime Gubernator, Tua maxime cura atque constantia hilariorem Cechia nostra induit faciem, majorem indies peregrinorum copiam in sui admirationem allicit, diutius tenet, neque nisi et rerum novitate et ingeniosa incolarum industria laetos dimmittit. Vires enim suas patria nostra, latentes prius et ignotas, Tua ingenii alacritate excitatas cognovit, atque juvenili eas exercendo fervore, geminato passu majora etiam atque inaudita adgreditur, leonis regii, quem pro insigni habet fortitudinem, aquilae imperatricis, cujus sub umbra altissima fruitur securitate, summos imitata nisus. Quae tot tantaque cum Tibi, Excellentissime Gubernator vel auctori vel adjutori debeantur omnia, totum unius vitae spatium sibi deponere et quasi haerere videntur, neque quispiam, aliud quidquam a Te peragi posse putaverit. At tantum abest, ut una sint ista, quantaecunque sunt, ut potius multo plura exsistent mirae alacritatis Tuae monumenta, multoque praestantiora, ea puto, quae Pietas Tua, Excellentissime Comes, quum in Deum tum in homines singularis, Solis instar in infinitos circumcirca radios dispersa, in popularium Tuorum salutem procreavit.

Illa ergo, quam dico, pietas, jure summo in Deum Optimum, Maximum prae caeteris tota conversa, non solum

assiduo palam ita fulget studio, ut omnes in eandem secum auferat rerum coelestium venerationem, sed eadem reserat templa temporis injuria quam fidelium precibus tam Dei gloriae diu negata, instaurat alia usu annisque attrita, ditat suppellectili alia, alia restituit ornatque magnifice; neque dum basilicarum turres ad sidera subvehit, minora negligit, sed quidquid artis operisque ad sacras pertinet religiones, vetustate quamvis squalidum locisque dispersum, conquirendum curat, instaurandum, reficiendum; subvertit saxa, compita munit, ad Crucis salutem iter facientibus vias sternit, picturis ornat Domini nostri ultimos referentibus cruciatus, nullus ne locus sacro careat decore, piaque memoria.

Quae autem Tua sit, Excellentissime Gubernator, in homines voluntas, quis ignorat? Quorum singulos ita complecteris, ut omnibus succurrere, omnium labores egestatemque sublevare velis. Quanta in egenos inexhausta liberalitas, quanta in inveniendis subsidiis sagacitas, quanta in exequendis consiliis constantia atque impigritas! Hac Tua pietate, hoc Tuo Ingenii acumine factum est, ut, multis quamvis urbs nostra adflueret inopiae levandae institutis, privatorum hominum munificentia sustentatis, Tu quidem tot aperires novos beneficiorum fontes, unde jam publice jam privatim egenis stipendia, senio confectis vitae necessaria, aegrotantibus receptacula remediaque scaturiant. Quid de scholis dicam, quas Tua pietate quotidie institui, augeri, ornari videmus? Quid abundantius praedicem, nullam esse artem, nullum literarum genus, quod non aut ipso colas, aut coli jubeas, quum vel parvulis, parentum cura aegre fruentibus perfugia patefeceris Indosque, ne a bona ratione prius, quam eam norint, deflectant, quum vel iis, qui jam aberrarunt, nolis deesse ubi corrigantur et ad meliora reducantur? Est, est hoc pietatis Tuae, omnium indigentias Tuas putare, arcere a Te neminem, neminem non auditum, non aliquanto sublevatum dimittere. Quis vera dicentem audit clementius? Quis recusanda negat suavius? Quis largitur properantius? Tantum demi beneficio, quantum morae ei adjiciatur, quis Te, Excellentissime Comes, melius norit?

Non sunt haec talia, quae oculos feriant, ut pontes quidem illi mirifici, ferreis laminis aëre suspensi, quibus fluminum ripas conjungi vidimus; non mulcent gulam, ut quae e rapis vulgaribus nostrae procreant facricae, non ita percellunt, ut navis vaporeis agitata remis, at sunt monumenta probissimo cuique Patriae cultori carissima, sunt

monimenta, quibus animos Čechorum Tibi divinxisti, sunt monimenta quum gente Chotekia tum Patre Tuo excellentissimo, de patria praeprimis merito, dignissima, sunt denique monimenta, quibus Te Excell. Comes haud indignum praebes Austriae Imperatorum vicarium, optimi cujusque secutus consilium, Caroli IV. patriae amorem, Maximilianorum magnanimitatem et prudentiam, quinti Caroli alacritatem, Ferdinandorum clementiam, justitiam, pietatem, Rudolphi constantiam, Mathiae comitatem, Leopoldi consilium et industriam, Mariae Theresiae humanitatem, Josephi II. moderatam liberalitatem, Francisci justitiam, modo regnantis pervulgatum illud et saluberrimum recta tuendi consilium.

Quibus virtutibus Čechia laeta exultat, nihil aliud exoptans, quam ut Te Deus longo annorum ordine salvum servet atque incolumem, quod quidem votum, nostra quoque literarum Universitas, Carolo Ferdinanda, quum semper alit, tum hodie me nuncio, pleno pandit ore, quodque huic coetui interesse voluisti, summas eadem et infinitas agit gratias. Suscipe eas, precamur, pro Tua humanitate omnibus spectata, remque nostram literariam eadem, qua consuevisti, prosequere gratia, quo felicis Tuis auspiciis viros omni et literarum et virtutum laude ornatos edere possit. Et quoniam haec alma mater inde a saeculo 15to Čechica maximam partem florebat sobole, tanto commendatiorem Tibi, Excell. Gub., eam fore speramus, quo firmiter amoris momenta suppeditare possunt incolarum hujus terrae vel fides atque religio, vel ingenii sagacitas, vel ad artes et literas dexteritas et industria, vel in Regem patriamque fides et pietas, vel gratus probissimi cujusque animus, et ad boni genus quodcumque semper promptissimus.

Quae ut felicis eveniant, jam ad Vos, Perillustres inclityi regni Gubernii Consiliarii, conversa oratione, precor, ut quemadmodum hodie praesentia Vestra, quae totius Excelsi Gubernii partes explet, non mediocre nostrae literarum Universitati attulistis solatium, et ut pote Coadjutores et Organa Excellentissimi Praesidis, omnium eorum, quae in utilitatem et gloriam Patriae nostrae redundarunt, cum integro inclityo gremio Vos participes effecistis, rem nostram literariam eodem quo hactenus favore in posterum quoque tueamini, et quidquid ei prodesse aut decori esse possit, pro viribus adjuvare velitis, cujus rei jam hodie gratias excipite nostras, easque infinitas. Dixi.

Popsánj vatikánského chrámu Páně sw. Petra w Řjmě.

Od

Josefa Landy,
kněze cirkewnjho.

Nenj zagisté ani gednoho o Řjmu mlawiti slyšejeho člowěka na swětě, w gehožo srdce newlaudila by se taužebná žádost, alespoň gednau w celém swém žiwotě spatřiti toto, w každém způsobu tak znamenité a paměti hodné mjsto, s kterýmžto žádné giné se tak lehce měřiti, kterému se žádné giné wyrownati s to nenj. Neypatrnějšjím důkazem této geho wýtečné znamenitosti gest zagisté ono nesčjslné množstwj cizinců každěko národu a náboženstwj. genžto každoročnuš nawštěwugj Řjm, tak sice, že gediné o swátejch welikonočnjch roku předešlého dle policegnjho udánj, počet cizinců k slawnosti welikonočnj do Řjma přichozjch wjce než 35,000 osob obnášel.

Nenj ale každěmu, genž toho sobě žádá, štěstjím popřáno, osobně spatřiti toto tak znamenité a slawné, a zvláště katoljku, poněwadž w něm neywyššj widitedlná hlawa geho drahé matky, cjrkwě swaté sjdlj, tak ctihodné a drahé města. Dausám tedy, že swým spolubratřjm nepřigdu w newděk, mlawě k nim o městě tomtu, w kterémž gsem od 5. ledna až do 5. kwětna 1841, a tedy práwě w tom čase přebýwal, genž w Řjmě cizince co neywjce zagjmá; při tom také i času i přjležitosti dosti měl, že zewrubněgi seznati. Přjliš w tlustau knihu ale wzrůsti by muselo mé pagednánj, kdybych gen w neystručnějšj krátkosti podotknauti měl wše, co se w tomto 4 německé mjle w okolku obsahujcjm městě znamenitého a paměti hodného nacházj; a protož neočekáwey žádný ode mne geho historii od času, když Romulus brázdau wyměřil meze budaucjho města až do časů našjch; neočekáwey žádný žiwotopisy geho vládařů, popsánj geho rozhlášeného forum, wedlejšjho *Capitolium* a bljzkých i mlownjku starobylostj i křesťanu dobře známých *žďlařů Mamertinských*,*) wyznačenj geho wodowodů u wět-

*) Žalářowé tito, genž giž wjce než 2000 let stogj, čtwtřtým králem řjmským Ancus Martius zwaným, wystaweni byli, w nichž Jugurta zemřel hladem, a Catilinowí společnjci byli uškrceni; w nichž též wjce než 9-měsječů uwěznění byli swatj Apoštolowé Petr a Pawel. W žaláři tomtu, genž hluboko pod zemj gest, stogj posawáde bjly mramorowý slaup, při kterémž tito sw. Apoštolowé přikowáni

Šjho djlu posawáde welmi dobře zachowaných a i také použjwaných, geho cirkusů a diwadel zřjcein geho ohromných cjsařských paláců na Palatinu, geho náramně prostranných kaupelj, a kolosálnjch wjtězoslawných bran; nehledey zde též nikdo wypočítánj knih. a rnkopisů watikánské, dominikánské, barberiúské a g. knihowen znamenitých; aniž popsánj nesčjslných obrazů a soch od neyznamenitěgšjch umělců zhotowených, a djlem w musenu watikánském *) djlem w kapitolském, djlem w privatnjch**) se nacházegjjejch. Nenj také móg úmysl popisowati Colosenm, tuto smutnau památku diwokosti a ukrutnosti lidské, w němžto potokowé krwe sw. mučedlnjků Páně tékávali; tento časům wzdorugjej památnjk slawného wjtězstwj sw. náboženstwj křesťanského, w gehožto poswěcených zděch nynj každý pátek se káže a křjžowá cesta se koná, aniž náhrobek Hadrianůw, nyněgšj twrz Swatoangelskau, aniž z ohledu swé stawby a starožit-

byli; zde i též posawáde widěti gest zřjdllo, až po dnes žiwé, kteréž na modlitbu sw. Petra se wyprýštilo, by pokřtiti mohl swé strážnjky Processa a Marsiniana. Nad žalářem stogj kostel sw. Petra a Pawla pod gménem swatého Josefa. Před samým žalářem gest ustawěně otewřená, hogně nawštěwowaná a rozličnjmi wotivnjmi wěcmi naplněná kaple, w kteréž se následugjej nápis čte:

D. O. M. Carcerem hunc Mamertinum universo terrarum orbe celeberrimum, in quo Sanctissimi Apostoli Petrus et Paulus Neronis ferocitate novem et ultra mensibus detenti Processum et Martianum custodes acatios 47. deinde martyres prodigiosa subito exorti fontis aqua ad haec usque tempora perenne pullulantis, nec ex frequenti haustu unquam decrescentis asperserunt, Divus Silvester Papa Constantini Magni precibus iisdem in ecclesiam dicavit, et sub inde Gregorius XIII. Calendis Augusti plena piaculorum omnium expiatione perpetuo insignivit ad carceris itaque celebritatem augendam interiorem aram reperatam Benedictus XIII. P. M. ordinis praedicatorum Idibus Novembris 1726. pari solennitate consecravit Gubernator et officiales Archifraternitatis s. Josephi Carpentariorum aeternum tantorum operum monumentum apponi curaverunt.

Nel anno del Signore 69. del Pontificato die Pietro 25. e dell' imperio di Nerone 13. in questo celebre carcere Mamertino i S. S. Apostoli Pietro e Paolo furono tenuti per 9 mesi fino al giorno del loro martirio T. g. leta Páně 69, papežstwj Petrowa 25. a panowáuj Neronowa 13. byli w tomto wyhlášeném žaláři Mamertinském S. S. Apoštolé Petr a Pawel držáni 9 měsjců až do dne gegich mučedlnictwj.

*) Gediné w musenu watikánském nalezá se wjce než 1700 z wěšjho djlu mramorowých soch, mimo několik tisje hrobowých kamenů s nápisy pohanskými a křesťanskými.

**) Gediné w obrazárně knjžete Borghese nalezá se wjce než 800 obrazů, a nenj ani gediného paláce w Rjmě, w němžto wjce neh méně gich se nenacházj.

nosti znamenitý Pantheon, nynějšj *Rotundu*, kostel *Wšech Swatých* aneb *Maria ad Martyres* nazwaný, auž wypočjsti zde mjnjm a popisowati říjmských 400 hogně nawštěwowaných kostelů a kaplj, w nichžto zbožný Řjman každodenně přítomen gest nekrwawé oběti nowozákonnj, w nichžto i častěgi w roce přjgmá neyswětějšj tělo a krew swého božského Spasitele.*) Nechci, atkoli wše toto přjliš znamenité a paměti hodné gest, o tom žádně zmjny učiniti: nýbrž gen o tom mjnjm promluwiti, co swau stawbau, uspořádánjm, nádhernostj, krásau a bohatstwjm wše toto tak daleko přewyšge, že ničehož netoliko sobě rovného, ale ani cos podobného na swětě nemá: — o *chrámu* totižto *sw. Petra we Vatikáně*. — Ale i zde neočekáwey ode mně nikdo důkladné a wšech i těch neymenších částek se týkagjej a ge náležitě wypodobňgjej popsánj tohoto podiwu hodného chrámu: — neb k takowému wyobrazenj geho netoliko přjliš nepostažitelné gsau schopnosti mé, ale i žádně giné péro ho náležitě popsati, žádný štětec wyobraziti w stawu nenj, — nýbrž mjnjm o něm gen mlqwati, gak gsem ho při častém nawštěwowánj shledal.

Historie stawby téhož chrámu.

K wystawenj neyhlawnějšjho, neywětšjho, neystkwostnějšjho a neyslawnějšjho chrámu celého zwěta, nemohlo zagiaté tak lehce nad *Vatikán* přjhodnějšjho mjsta zwoleno býti. Každému předobře známo gest, že na tomto mjstě byly zahrady a circus Neronůw, mjsto, kdežto křesťané těmi ueystrašliwějšjmi a neybolestnějšjmi mukami trýzněni byli, kteréž gen neyljtějšj a neyukrutnějšj šelma w podobě lidské wymysliti mohla. Těla na tomto mjstě utrápených mučednjků od nábožných křesťanů pohřbena byla, na zwlášt-njm mjstě hned podlé cirku. Na totož mjsto pohřehnj přinešeno bylo též i tělo Apoštola sw. Petra brzy po geho mučednické smrti na nawršj ianikulském, nynj *Monte Montorio* nazwaném. Nad geho hrobem zde wystawěl čtvrtý papež po sw. Petru, sw. Anaklet, genž od roku 83—96. spravowal cirkew sw., skrownau kapli k oslawenj tohoto Knižete apoštolského. Když ale vládu nastaupil Konstantin Weliký, w roce po Kristowě narozenj 306, a křesťanem se stal, wystawěl na mjstě kaple, na prosbu papeže swat.

*) W kostele sw. Jakuba, kde gsem každodenně mši sw. slaužwal, málo kdy se událo, že bych nebyl měl žádných komunikantů

Silvestra roku 323 stkwostný chrám, sestáwagjej z pěti lodj, kteréž 93 welkých mramorowych slaupů dělilo. Chrám tento byl 380 střewjců dlouhý a 195 střewjců široký, a atkoli wždy, kdy to potřeba welela, náležitě byl pooprawen, přede po 1100 letech zbořenjm brozil, tak že konečně papež Mikuláš V. za newyhnutelnau potřebu uznal w roce 1450 z nowu ho wystawěti. K tomu cji powolal znamenité stawitele Bernardina Roselini a Leona Křtitele Alberti. W tomto podniknutj geg ale překwapila smrt, když započaté zdi geště sotwa 3 lokte zwýšj dosahowaly. Teprw papež Pawel II. kterýž roku 1464. na stolici sw. Petra dosedl, w započaté práci pokračowal, a k tomu aučelu 10,000 zlatých na střj-bře wynaložil. Než rozličné překážky wzdorowaly geště wywedenj započatého djla. Konečně ale, w roce 1503 za papeže zwolen gsa Julius II., položil dne 18. dubna 1506. základnj kámen k tomuto kolosálnjmu stawenj; a žádných wýloh nešetřiw, a žádnými překážkami se nedaw odstrašiti, wšemožně usilowal, by stawba wjce newázla. Aby chrám co gen možná neykrásněgi wypadl, wyžádal si od ueywyhlášeněgšjch stawitelů plány, z nichžto wšech, onomu Bramanta Lazzari dal přednost; gehožto úmysl byl, u prostřed nad chrámem welkau kupli wystawěti. I byla mu stawba swěřena, a on k tomu konci wyhnal do wýšky 4 piljře, genžby kupli podporowali. Po smrti Julia a Bramanta papež Leo X. r. 1513. za stawitele zwolil Juliana di s. Gallo, Jucunda kužze z řádu dominikánského, a Raffaele z Urbino; kterýž neyprwe silněgšj učinili piljře, přeswědčiwše se, že giž wystawenj dostatečni negsau k podporowánj a udrženj tak náramuě tje. Po nich přewzal stawbu Baltazar Peruzzi ze Sieny, kterýž beze wšeho pokaženj a beze wšj proměny toho, což giž stálo, chrám stawěl na způsob křjže latinského a ne dle prwnjho úmyslu Bramantowa, kterýž ho stawěti chtěl na způsob křjže řeckého, což Peruzzi učinil z toho ohledu, by wýloh uspořil. Po Peruzzi swěřena byla stawba Antonjnu Sangallowi, kterýž stawěl dle náwrhu Bramantowa. Konečně ale powolán byl wůdce wšech stawitelů Michael Angelo, kterýž opět zwolil způsob křjže řeckého, a i kupli dle swého vlastnjho wynálezu pořal stawěti; kteráž také konečně dle geho náwrhu dohotowena byla. Za času Papeže Pia V. od roku 1566 řjdili stawbu Vignola a Petr Ligorio, gimžto přikázáno bylo, držeti se náwrhu Michala Angela. Vignola wystawěl 2 malé kuple po stranách, Jakub della Porta ale dostawěl kupli welkau. Geho wedenjm okrášlil papež Kljment VIII. od roku 1592 welkau kupli

pracemi mosaickými, strop pracj z malty (stucco - stuchi) na způsob obrazů w tlustých rámečch zhotowenau a dobře pozlacenau, podlahu ale wyložil krásným mramorem rozličně barweným. Konečně dokončil toto obromné djlo Papež Pawel V. r. 1612 wedenjm Karla Maderny, kterýž opět odlaučil se od náwrhu Michala Angela a zwolil podobu kříže latinského, kterau také nynj w skutku má chrám tento. Tento samý stawitel wystawěl též průčelnj zed' a kobku (*sinec, porticus tremia, atrium.*)

Za času Papeže Alexandra VII. wystawěl Bernini tak zwané slaupořadj sw. Petra. Slaupořadj toto počjnagje od obou stran průčelnj zdi chrámowé táhne se k západu, uzwjragje w sobě prostranstwj vatikánské, k západu otewřeně, genužto oblau způsobu dáwá; započato bylo dne 25. srpna 1661. Složeno gest ze 284 náramně vysokých a tlustých slaupů dorického slohu we 4 řadách, a ze 88 pilastrů. Na slaupořadj gest pawlan, na gehožto zábradlj na prostranstwj vatikánské hledjcm 140 welkých soch rozličných Swatých stogj. Ten samý Bernini wystawěl též po straně průčelnj zdi chrámowé 120 stěwjců vysokau wěž, kteráž ale pozděgi snešena byla pod galowau záminkau, žeby welmi možným sesutjm, docela roztroskotala průčelnj zed'; vlastně ale stalo se to ze záwisti, kterauž proti Bernini rozhořčení byli sokowé geho, záwidjce genu sláwy, giž wywedenjm k něbesům se wypjnagjcy. důkladné a mistrowské práce sobě dohly. Ačkoli ale chrám nynj giž docela dohotowen byl, přede posawáde nedostáwalo se gedné, při chrámu welmi potřebné věci, totižto sakristie. Nedostatku tomuto odpomohl papež Pius VI., genž od r. 1775—1799 řjdl ejrkew, wystawiw nadhernau sakristii podlé náwrhu Karla Machioni. Mimo to postawil papež tento na každé straně zdi průčelnj gedny hodiny, z nichžto gedny ukuzagj dle způsobu wlašského: druhé dle způsobu u nás užjwaného; konečně dal obnowiti pozlacenj celého wnitřnjho klenutj chrámowého.

Celé toto stawenj stálo 91 milionů zlatých na stějbrě, nepočjtage wýlohy, genž wynaloženy byly na rozličné oprawy, pozlacenj a práce mosaické, nepočjtage též toho, co do chrámu bylo darowáno, aneb co ze starých chrámů pohanských wzato a zde upotřebeno; gako n. p. množstwj kowu (bronce). Náramně to zagisté wýlohy, ale proto také chrám tento gest tak nádherný, stkwostný a magestátný, že kdyby se Řim ničjmž jiným wykázati a honositi nemohl: pohled na tento chrám tolik by dokázal, že by nikdy žádný nelitowal daleké cesty, kterau konati musel, by chrám

tento spatřiti mohl, w kterémž i po tisjcerém nawštjwenj nowé, dřjwe přehljdnuté krásy a stkwostnosti by nalezl.

Prostranstwj vatikánské.

Dřjwe než se přigde k chrámu sw. Petra widěti gest u prostřed. *prostranstwj vatikánské*, gehožto neymenšj průměr 558, neywětšj ale 738 střewjců obnášj, kdež ne sice w Řjmě neywyššj, ale proto znamenitý obelisk, že to ze všech, w Řjmě se nalezagjjejch ten gediuý gest, genž posawáde bez pohromy w celku se zachowal. Gest ze žuly, a obnášj bez křjže, genž na něm gest postawen, a bez podstawku, 7 $\frac{1}{2}$ střewjců výšky; neywětšj pak šjřka geho gest 8 střewjců a 4 palce. Prawj se, že pocházj z Heliopole, kdež ho postawil Pheron, syn Sosistrůw; odtud ale že Calligulau byl přewežen do Řjma, kterýž gjm swůg circus na Vatikáně ozdobil. Papež Mikoláš V. od r. 1448—1455 chtěl ho přesaditi na prostranstwj vatikánské, zemřel ale než toho mohl dokázati. Papež Pawel III. (1534—1549.) powolal za tjm samým úmyslem Michala Angela Buonarotti; tento ale se zdráhal podrobiti se této tak obtjžné a k wywedenj tak těžké práce. Papež Sixtus V. (1585—1590.) konečně z 500 k tomu podniknutj od rozličných wlašských i řeckých w takowé wěci dobře zhěhlých mužů, sobě podaných náwrhů, wywolil náwrh Dominika Fontany, gemužto i také práci tuto swěřil. Dle geho udánj wážj tento obelisk 963,537 řjmských liber. *) Dne 15. dubna 1586 byl obelisk asi na 2 prsty pozdwižen, 7. kwětna s podstawku swého složen, a pak na ustanowené mjsto přenešen, k čemuž 4 měsíce se potřebowali, ačkoli toto mjsto gen málo vzdáleno bylo od předšlého. Teprwé dne 10. prosince opět pozdwižen byl obelisk, k čemuž 44 strogů, 800 lidj a 150 konj zapotřebj bylo. Huřenj děl s twrze Swatoangelské a hláhol zwonů zwěstowal městu podařenj podnikuté práce. Wyprawoge se, že při události té Fontana chybil u wypočjtáuj potřebné délky prowazů, kterými wzhůru táhl obelisk; což znamenage geden z přjtomných rybářů, gménem Bresca ze San Remo, wykřikl, ačkoli wšeliké mlownej zakázáno bylo: *acqua alle funi* (wodn na prowazy), kterauž radu dobrau, když uposlechl Fontana, powytáhli se prowazy a práce se zdařila.

Opatrnému rybáři za geho přjhodnau dobrau radu dána gest wšada, že on a geho potomci budoucně gediné prá-

*) Řjmská libra obnášj gen 24 lotů.

wo mjti magj na kwětnau neděli wěcky kostely řjmské zásobili potřebnými ratolestmi; a w skutku také posawáde, alespoň při kostele sw. Petra, každoročně gen gedna a ta samá rodina wždy obstarává potřebné palmové a oliwové ratolesti. Událost ta wyobrazena gest též we vatikánské knihowně malovaná na obmjtee (fresco). Dne 27. prosince posvěcen byl obelisk a křížem okrášlen. Obelisk tento nemá žádné hieroglyfy. Na obelisku gsau následugjej nápisové od Sixta V.

Sanctissimae cruci sacravit Sixtus V. Pont. Max. a priori sede avulsum et Caesaribus Augusto et Tiberio ablatum.

Na podstavku k východu stojj:

Ecce crux Domini: Fugite partes adversae: Vicit Leo de tribu Juda.

K západu:

Christus vincit, Christus regnat, Christus imperat, Christus ab omni malo plebem suam defendat.

K půlnoci:

Sixtus V. Pont. Max. cruci invictae obeliscum Vaticanum, ab impura superstitione expiatum, justius et felicius consecravit Anno MDLXXXVI. Pont. II.

K giha:

Sixtus V. Pont. Max. obeliscum Vaticanum ad Apostolorum limina operoso labore transtulit Anno MDLXXXVI. Pont. II.

Docela dole na podstavku:

Dominicus Fontanu ex pago Mili agri novo-Comitensis transtulit et erexit.

Na pravé i lewé straně obelisku, ale powzdálj, gsau 2 krásné welké kašny s wodomety, genž ustawičně náramný proud vody metagj.

Wyprawuge se, že když Christina králowna Šwědská wodomety tyto nesmjrnau sjlu vody skrze delšj čas giž chrleti spařila, a domnjwagje se, že k úctě gegj se to stává: podiwenj swé wygáďřila, tázagje se, kterak možno, by tyto wodomety takowau náramnau sjlu vody a giž takowau dobu metaly; načež za odpověď dostala, že se to giž wjce než 100 let ustawičně tak děge; čemož owšem tjm wjce se podiwiti musela. Woda metaná dosahuge výšku 25 pjďj, proud metaný lehce mohl by huáti mlyň; každá pak kašna obnášj w okolku 126 pjďj.

Wyše na prostranstwj vatikánském, bljže chrámu, stojj na gedné straně socha sw. Petra, na druhé sw. Pawla. Až

do samého chrámu Páně přichází se po 27 schodech zde i tam wjce neb méně od sebe vzdálených.

Průčelí chrámové.

Celé průčelí chrámové wystawěno gest z welkých kostkowných kusů tříjeho kamene (opuky, travertino). Složeno gest z 8 ohromných slaupů a 4 pilastrů korintských, z pěti bran, 7 pawláček, z nichžto s prostředuj papež při zvláštnjch slawnostech žehná městu a světu (*turbi et orbi*); konečně z 6 výklenků a vysokého záhradlj na swršku, na kterémž stogj kolosálnj sochy Krista Pána, sw. Jana Křtitele a sw. Apoštolů s swými znaky, obsahujc j každá 25 a půl pjdě. Výška průčelnj zdi obnášj 240 pjdj, šířka 540. Každý z těch 8 slaupů má w průměru 12 pjdj, výšky ale i s podstawkem i s hlawau 128. Mimo tyto slaupy má geště prostřednj brána 4, druhé ale 2 menšj slaupy mramorowé. Po obau stranách této zdi gsau hodiny, u nichž z každé strany kolosálnj sedcej angel, nad nimi erb papežský. Na průčelj čte se nápis: *In honorem principis Apostolorum. Paulus V. Borghesius Romanus Pont. Max. Anno MDCXII. Pont. VII.*

Pod prostřednj pawláčkau předstawen gest Kristus mělkowypuklau pracj, podáwage sw. Petru kljče králowswj nebeského, od Ambrože Buonvicino.

Kobka (Atrium).

Do této wcházj se pěti branami, z nichžto každá po straně má 2 mramorowé slaupy, kromě prostřednj, genž má 4. Kobka ta gest 62 střewců vysoká, 47 široká, a 439 dlauhá, z čehož patrno gest, žeby giž sama pro sebe welkým chrámem byla, a to tjm spjše, poněwadž i překrásně gest ozdobena. Neb podlaha pokryta gest lesknaucjm se bjlym mramorem, strop klenutý pozlacenau mělkowypuklau pracj z malty překrásně ozdoben, předstawujc j djlem některé papeže, djlem umělecky zhotowené podobizny některých etnostj; djlem něgakau historii z písma swatého. Klenutj spočjwá na mramorowých pilastřjch. Nad branau hlawnjho wchodu do kobky, a sice we wnitřnjm gegjm djtu, gest widěti paměti hodnau a wýtečnau práci mosaičnj Giotta a geho žáka Petra Cavallini, nazwanau loďka sw. Petra, předstawujc j Krista Pána na břehu; ku kterémužto na wodě kráče přicházj sw. Petr, za njm pluge loďka, a w nj estatnjch 11 sw. Apoštolů. Tato welká a krásná práce byla giž ozdobau staré basiliky od Konstantina prvotně wystawěné. Na lewém konci kobky gest obrowská socha sw. Karla

Welkého na koni, djlem z bjlého, djlem z barewného zvláště ale krásně žlutého mramoru, pracj Comacchinowan. Nad njm gest následujcej nápis: *Carlo Magno, Romanae Ecclesiae Vindici Anno Jub. 1725*. Na pravém konci kobky gest opět obrowská socha cjsaře Konstantina na koni též z mramaru od Bernini. Konstantin zde představen gest, an hledj na kříž na nebi se mu ukazujcej, zde vypodobněn w okně, bjlý mezi žlutými paprsky.

Z kobky wcházj se do chrámu též pěti welkými wchody, genž gsau právě naproti branám do kobky wedaucjm. Wchod k pravici poslednj sluge brána swatá. Ta gest zazděna a otewře se toliko každých 25 let, když se slawj Božj léto; což se stalo ponejprw w roce 1500. Když zazděna gest, ležj přes nj mosazný kříž.

Hlawnj dvěře, genž z kowu gsau wyhotoweny a krásnými mělkowypuklými pracemi ozdoheny, za času papeže Eugena IV. (1431 — 1447.) pracj Antonjna Filarete, bratra slowútného Donata započaty a dokonány byly, a starau gestě basiliku překrásně zdobily. Práce mělkowypuklé, genž na nich kwiděnj gsau, předstawuj mučednickau smrt sw. Petra a Pawla, korunowánj cjsaře Sigmunda, papežem Eugenem IV., a audiencj, kterau papež tenio dává wyslancům rozličných východných národů. Na dologšjm djle těchto dvěřj krásnau mělkowypuklau pracj představen gest od Bernini Kristus, swěřujcej swé stádce pěti Petrowě. Na dvěřjch stogj zaznamenáno: *Paulus V. Pont. Max. Restauravit. A. Pont. XV.*, tedy w roce 1620.

Wnitřek chrámůw.

Máť do seba chrám tento to podiwné, že žádný, kdo ponejprw do něho wstauj, wěřiti nechce, že tak prostranný a nesmjrný gest, gak se wůbec udává. A w skutku také zdál se mně (což i giným také se stalo) chrám sw. Karla Boromeyského w Miláně býti prostrannějšim, ano i florentinský hlawnj chrám Panny Marie del Fiore, zdál se mně delšjm býti. To samé udawajj též ti, genž přjležitost měli widěti chrám sw. Pawla w Londýně, o chrámu tomto.

Přjčina toho gest, že wše, co se we watikánském chrámu nacházj, ačkoli obrowské a nesmjrné, předu k celku směruje, krásné sauměřj působj a tjm oko mýlj, ne ale duši, kteráž dobře zde cjtj, že, kdyby možné bylo, Bohu na swětě wystawěti přjhytek geho hodný, toliko chrám watikánský že by gin býti mohl. W tom gistě smyslu napsal také Šiller o tomto chrámu:

W chrámě-li tomto hledáš nesmjrné, gisté se mýlíš ;

Zvětšiti má velikost gisté samého tebe. *)

Stoj ale tito 4 chrámové w následugjcjm poměru :

Řjms. Floren. Londýns. Miláns.

Délka 575. 514. 499. 418.) střewjců.

Šjřka 417. 257. 251. 312.)

Chrám sw. Petra má podobu latinského křjže a uza-
wjrá w sobě 3 lodi. W prwnj polowici křjže gsau 4 wel-
ké oblauky k toliku též kapličkám wedaucj. Mezi každým
sklepenjm wypjuagj se korintské pilastry z bjlého mramoru,
112 pjdj dlouhé, podporugjce římsu kolem celého chrámu
se táhnaucj. Mezi těmito dvěma pilastry gsau vždy 2 kap-
ličky čili výklenkové, gedna wyzděná nad druhau, z nichž-
to w dolegšj gest asi 14 pjdj vysoká, obyčegně z bjlého
mramoru wytesaná a zakladatele některého duchownjho řádu
předstawugjcj socha postawená. Na přednj straně piljře, na
kterémžto sklepenj spočjwá, gest vždy na swršku holubice
z bjlého mramoru, pod holubicj 2 angeljčkové, držjcj po-
dobiznu některého papeže, pod nimi 2 ginj angelé nesaucj
tiaru, mitru a kljče sw. Petra, pod nimi opět giný 2 angelé
držjcj též podobiznu některého papeže a konečně pod těmi-
to opět holubice. Wše toto gest zhotoweno z krásného bj-
lého mramoru a zasazeno do mramoru temně zazloutlého,
njmžto pokryta gest stěna. Wše též zhotoweno gest pracj
mělkowypuklau Berninym, na rozkaz papeže Innocencia X.
od r. 1644 — 1655, což též wyznačeno má býti onau holu-
bicj, kterau papež tento měl we swém znaku.

Na prwnjm piljři prawé i lewé strany gest kropenka
w piljři tak zasazená, že gedna k druhé gest obrácena.
Kropenky tyto zhotoweny gsau pracj Josefa Lironi a Fran-
tiška Moderati ze žlutého mramoru na způsob mušle (lastury),
každá držána gest dvěma angely z bjlého mramoru li střewjců
wysokými. Nad každau kropenkau gest krásně pozlacená
palmová ratolest; wše ale toto stoj na koberci umělecky
wytesaném s krásnými záhyby z přimodralého mramoru.

Nad prawau kropenkau se čte: *Benedictus XIV.*
Pont. Max. ad augendam rei divinae religionem ad
ornandam Principis Apostolorum memoriam ex aris
hujus sacrosanctae basilicae unam et viginti solenni
ritu dedicavit.

Nad nájisem tjm a sice w dolegšjm výklenku čili kap-
ličce gest socha sw. Terezie, z bjlého mramoru, pracj Fi-
lippa Valle, a na protěgšjm piljři též w dolegšjm výklenku

*) Werše tyto byli bychom w půwodnjm gazyku tu přáli. Red.

socha sw. Petra Alkantárského od Španiele Františka Vergary. Na druhém piljři strany prawé we wýklenku dolejšim stogj socha sw. Vincencia z Pauli od Petra Bracci; a na piljři lewém protějšim socha sw. Camilla Lelského od Petra Pacilli. Na třetjím piljři strany prawé gest socha sw. Filippa Nerského od Jana Křtit. Maini; a na piljři lewém protějšim socha sw. Ignácia od Josefa Rusoni.

Klenutý strop celého chrámu, gak giž řečeno gest, ozdoben gest dobře pozlacenau pracj z malty na způsob obrazů w tlustých pozlacených rámcjch, we swém středu welkau pozlacenau růži magjčjch. Hned z krage čte se na stropě: *Pius VI. Pont. Max. ornavit Anno P. V., tedy w roce 1780.*

Prwuj, co přjchozjmu do chrámu do oka padá, gest oltář nad hrobem sw. Apoštolů Petra a Pawla, *Confessio* nazwaném, genž w středu chrámowém, co se šjřky dotýče, stogj; z ohledu délky ale tak gest postawen, že prostranstwj za oltářem třetj djl celé délky chrámowé zauzjmá. Prwé ale než se k oltáři přigde, widěti gest na třetjím piljři prawé strany, ne vysoko od země, we wýklenku kowowau sochu sw. Petra sedjčjho na stolici mramorowé, w lewici držjčjho kljče králowstwj nebeského, prawicj lidu Zehnagjčjho. Socha tato držána gest we welké uctiwosti, tak sice, že prawá noha, ačkoli z kowu, od ljbánj giž celá gest wylazena. Prawj se, že na rozkaz papeže sw. Leona welkého (440 — 461) zhotowena byla z kowu Jowiše kapitolského, na památku zachráněnj Řjma od wpádu Attilowa. Prwň stála w chrámě sw. Martina, papežem Pawlem V. ale byla sem přenešena.

Hrob sw. Petra, wůbec *Confessio s. Petri* nazwán.

Hrob tento oswjcen gest we dne w noci 112 lampičkami, kteréž w mosazných dobře pozlacených, třjramenných rozjch nastrkány gsau. Lampičky ty zhasnau se toliko na weliký pátek, a rozžhau se opět na bjlaú sobotu nowým ohněm. Rohowé tito upewněni gsau w mramorowé mřjžce, genž od oltáře k předu okolo hrobu půl kola činj; ze středu mřjžky wedau dwoge schody do hrobu. Po schodech segde se na malé prostranstwj, na kterémž před hrobowými dweřmi gest z bjlého mramoru socha, předstawugjčj papeže Pia VI. w plawialu s sepiatýma rukama na kolenách klečjčjho. Socha ta gest wýtečné djlo nesmrtelného Canowy, zhotowena r. 1822. Hrob, mřjžka a schody okrášleny byly pap. Pawlem V. wedenjm Karla Moderny, krásným mramorowým wyládá-

njm, swau krásau, rozmanitostj a zdařilým wywedenjm oku welmi lahodjejm; tak gako i angely, kwětinami a zvláště malými soškami sw. Apoštoldů Petra a Pawla, genž na koncích schodů do hrobu wedaucjch na malých temně žlutých alabastrowých slaupejch stogj. Odtud wedau dvěře do podlahlé kapličky, vlastně *Confessio* nazwané, w njž se chowá welmi staré wyobrazenj Krista Pána tak gako i sw. Petra a Pawla z mosaiku. W kapličce té, genž na tom samém mjstě stogj, kdež někdy stála kaple (oratorium) od sw. Anakleta wystawěná, nalezá se podlahlá dška z pozlaceného kowu, pod kteraužto se chowá půl těla sw. Petra a půl sw. Pawla. Drahé polowičky gsau w chrámě sw. Pawla hodinu cesty za Řjmem: hlavy ale w kostele sw. Jana w Lateráně. Do kaple této wedau dwoge dřewěné krásně pozlacené dvěře.

Okolo nadgmenowané mřjžky, na které oněch 112 lampiček ustawičně hořj, zawěšeny gsau dsky, na nichžto se čte:

In honorem sancti Petri, Apostolorum Principis:

Responsorium.

*Si vis Patronum quaerere,
Si vis potentem Vindicem,
Quid jam moraris? invoca
Apostolorum Vindicem:*

*O Sancte Coeli Claviger!
Tu nos precando sublewa,
Tu redde nobis pervia
Aulae supernae limina.*

*Ut ipse, multis poenitens,
Culpam rigasti lacrimis:
Sic nostra tolli poscimus
Fletu perenni crimina.*

O Sancte Coeli Claviger! etc.

*Sicut fuisti ab Angelo
Tuis solutus vinculis:
Tu nos iniquis exue
Tot implicatos nexibus*

O Sancte Coeli Claviger! etc.

*O firma Petra Ecclesiae,
Columna flecti nescia,
Da robur et constantiam,
Error fidem ne subruat!*

O Sancte Coeli Claviger! etc.

*Romam Tuo qui sanguine
Olim sacraſti — protege,*

*In Teque confidentibus
Praesta salutem gentibus.*

O Sancte Coeli Claviger ! etc.

*Tu rem tuere publicam,
Qui Te colunt fidelium,
Ne laesa sit contagiis,
Ne scissa sit discordiis.*

O Sancte Coeli Claviger ! etc.

*Quos hostis antiquus dolos
Instruxit in nos, destrue
Truces et iras comprime
Ne clade nostra saeviat.*

O Sancte Coeli Claviger ! etc.

*Contra furentis impetus
In morte vires suffice,
Ut et supremo vincere
Possimus in certamine.*

O Sancte Coeli Claviger ! etc.

*Gloria Patri et Filio et Spiritu Sancto Sicut erat
in principio et nunc et semper, et in saecula saeculorum.*

O Sancte Coeli Claviger ! etc.

*Antiph. Tu es Pastor ovium, Princeps Apostolorum,
Tibi traditae sunt claves Regni Coelorum.*

V. Tu es Petrus.

*R. Et super hanc Petram aedificabo Ecclesiam
meam.*

O r e m u s.

Apostolicis nos Domine quaesumus Beati Petri Apostoli Tui attole praesidiis ; ut quanto fragiliores sumus, tanto ejus intercessione validioribus auxiliis foveamur, et jugiter Apostolica defensione muniti, nec succumbamus vitiis, nec opprimamur adversis. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

Papež Pawel VI. udělil všem těm, kteříž tuto pobožnost k sw. Petru každodenně vykonávají, 100 dnj plnomocných odpustků; tak gako i také všem těm, kteří swátosti pokánj a oltárnj přigawše dne 18. ledna a 1. srpna něgaký kostel aneb alespoň oltář sw. Petru zasvěcený pobožně nawštěwugj.

(Pokračowánj.)

S l a w n o s t

dosednutj na stolec biskupstwj Brněnského
neydůstogněgšjho a wysoce urozeného Pána
Pana

Antonjna Arnošta hraběte z Schaafgotschü,

swobodného pána na Künastu a Greifenšteinu, doktora bohoslawj
a kanownjka wysoce důstogně arcikapitoly Olomucké atd.

Na den na nebewstaupenj Páně 1842.

Od

Jana Bjlého,

biskupského alumna w IV. roku.

„Dnes Pán a Spasitel náš před očima učednjků swých, ani naň hleděli, wstaupil na nebesa; kdežto sedj na prawici Božj!“ Ó proč tam wstaupil, proč nezůstal na wždy mezi námi tento milý knjže pokoge? — Tak se wtjral rozum we srdce welebuými city swátečnjho dne nadšené. — Muselť on odegti, proto že on ne pro sebe, ale pro pokolenj naše zásluhy zde wydobył, protož po wykonaném djle opět se tam nawrátíl; odkud byl přišel. Na to i on sám zarmauceným milencům odpowědel: *Užitečné gest wám, abych gá odešel; neboť neodegdu-liť, Utěšitel nepřigde k wám: pakliť odegdu, pošli ho k wám.* (Jan 16, 7.) Neb dřjwe Duch sw. nemohl býti dán, proto že Kristus gešťe nebył oslawen.

Gak se ale tedy djlo geho, kteréž lidstwu zgednal, udržj a gednomu každému přiwlustnj? Gest on sice mezi námi, gakož připowědel, po všechny dny, ale ne takowým způsobem, by na nás tak účinkowal, gako když w těle obcowal. O to se ale ten dobrý Spasitel milostiwě a dobře postaral, aby byl geden owčinec a geden pastjř, On, dokawad způsobu služebnjka na sobě měl, dwanácte sobě wywolil a negenom učednjky swými ge učinil (gakož on sám paubým učitelem nebył), nýbrž gako on, aby člowěčenstwo wykaupil, *Učitelem, knězem a krđlem* býti musel a gest, tak w toto trogziwoť wywolené swé wtáhnul a nežli odtud se odebral, těmiže auřady gich powýšil a ozdobil. „*To čiňte na mau památku!*“ těmi slowy oběť nowozákonnj, w ruce gegich sloziw, za *Welekněze* gich ustanowil; po slawném z mrtwých wstánj nadechnuw ge, řekl: *Gako mne poslal Otec i gá posjlám wás. Cokoliw swđžete na zemi, bude swđžáno na nebi, cokoliw rozwdžete na*

zemi, bude rozvázano na nebi. Čjmž gim wznešenau důstognost *wladarskau* udělil. Poslěz, když na nebesa wstau-piti měl, w poslednjm laučenj takto mluwil, proniknut wědomjm Božstwj swěho: *Dána gest mi wšeliká moc na nebi i na zemi. Protož gduuce, učte wšecky národy,* (Mat. 28, 18.) takto ge slawně za učitele a *hlasatele* králowstwj božjho ustanowil. On tedy djlo wykupenj člowěčenstwa w gegich ruky složil; gež, gako matka swých djtek mlékem přikágj, tak w djlo spasenj wýznamně wtáhnul, aby gako on byl winný kmen, z něhož w ratolesti sjlje se šťawa rozlewá: i oni opět byli ústrogem a odwětwemi, přewáděgjcjmi tento zdrawý a nebekogný mok we weškero listj, stupky zrna a odnožj orgánického kmenu člowěčenstwa. — Gak dobře to pochopowaly křesťané *prwnjch stoletj* Cjrkwe sw. tak luauce bud' w bolném hědowánj pobluzowali: — anebo zcela rozgítěni a diwokým bolem wztekleni, hlasy zpaury wyrážugjce, krage i města pobauřowali a i toho neyhoršjho se odwážili, aby gen střed swěho dušewnjho žiwota, swůg blahodárný winný kmen před sebau měli. Newjm kdoby slyše neb čta w cjrkewnj historii o osudech sw. *Athanasia, Jana Zlatoustého, Augustina, Martina* a giných swatých biskupů dřewnj cjrkwe, slžj radosti se mohl zdržeti, až do útroby srdce swěho pohnut gsa prawo-srděčnau, wrauc přeswěděčenostj o wznešeném powolanj a důstognosti biskupské. W biskupowi *osobu Ježjše Boha samého* spatřowali, poslušnost gemu prokázána *byla gim Bohu samému prokázana*, k němu gako *ke středu gednoty* s neobmezenau oddanostj se přitulugjce *bez geho powolenj ničehož nepodnikali*; ač nedjm o giných gak pohnutelných a srdcegemných, tak krásných a zpanilých wýgewech rázného, prwotinnobugarého ducha křesťanského. Za našich časů, ač hladowý indifferentismus a náboženská newšjmawost nedowoluge každému, kterýž se gméuem křesťanským honosj, tak býti rozniceným důstognostj kuěžskau, zwlášti biskupskau: předc nenj tak lehce popsati mooný účinek, gaký obřady a nádherný lesk, gjmžto sw. Cjrkew biskupy ozáruge, na každého aspoň citliwého člowěka, a na křesťana zwlášť púsobj.

W takowých myšlěnkách se kochalo slawným dnem na nebewstaupenj Páně rozčilené srdce moze, když o *sedmé hodině runj* počali se rozlěhati slawnj zwukowé welikého zwonu z Kathedrálujho kostela po městě hustau mlhau zahaleném, zněgjcj po čtwrt hodiny a zwěstugjcj, že giž gest se strogiti ku slawnosti, kteráž gest gedna z neywzácněgých pro hlauu našj milé Morawy, wyzýwagjcj četné zástupy a

kněžstvo ze všech stran a kragin našj vlasti ku pozdravenj našeho milého Welekněze a Pastýře *Antonjna Arnošta*, gehož gsme tak dlauho s napnutau taužebnostj očekáwali. Na to o 7¹/₈ hodině odpowjdal hlawnj zwon na farnjm kostele sw. Jakubském na zuamenj, že poswátňj ženich se bljzj, abychom šli w austrety gemu. Přigel on brzo o 8 hodině, zpowázen gsa slawným zwukem všech zwonů do farnjho kostela, kdežto se byla zatjm slawná kapitola s welikým množstwjm světského i řeholnjho duchowenstwa shromáždila, aby we 2 řadách až k hlawnjmu oltáři swého biskupa radostně uwjtala; což se také u hlawnjho wchodu od p. kapitolujho děkana stalo.

Slawným zwukem srdcegemných warhan k hlawnjmu oltáři doprowozený na upraweném tam klekátku k modlitbě se přihotowiti ráčil, an to shromážděné duchowenstwo a ostatnj lidstwo, gimž tento tak prostranný chrám Páně přeplněn byl, s *Neydůstogněgšjm* při mši sw. w tiché pobožnosti potrwalo, kterauž p. arcikněz a farář téhož chrámu 4 alumny obslahowán čel. Po skončené mši sw. pan biskup pluwialem, stolau a infulj bjlé barwy oblečen byl, an zatjm potřebné k průvodu služebnictwo a assistencj se přistrogila. W. d. kap. p. děkan podaw Gemu křjž k poljbenj nakadil Geg, gakožto *Welekněze*, gemužto se co náměstiku apoštolskému všecká úcta wzdáwati má, načež slawuý průwod z tohoto kostela následugjejm pořádkem otewřen byl, ku kterémuž i milé nebe přispěti chtělo; neb i hned při započetj slawnosti hustá mlha se protrhla a za celý as hodinu trwagjej průwod neypřjgemněgšj mágowé gitro newyslowitelnau ljboštj na město naše se usmjwalo. Průwod počal se řemeslnickými cechy, následowala mládež všech nižšjch škol obého pohlawj, k nimžto se připogowali dospělegšj studugcej na Gymnasium a filos. ústawu; za těmi wázně se pohybowala řada řeholnjků w rauchách klášternjch, k nim se připogili alumnowé biskupského semináře, dále duchowenstwo světské w talárech a rochetách bez štol, pak biskupské služebnictwo domáčj i konsistornj, za nimi choralisté a duchowenstwo kathed. kostela s assistencj a s křjžem; za těmi kráčeli W. p. opatowé kláštera řjžského, rayhradského a augustinského, slawná kapitola brněnská w chornjm obleku, za nimi sám *pan biskup* w obleku pontifikálnjm; onť nadšeným, zgemuňným, sláwau sohě proukázanaŋu rozčileným wzhledem na swěřence swé pozjral, duchownj gim shůry požehnánj swoláwage, a zuamenjm sw. křjže žehnage. Za njm kráčel

magistrat brněnský s c. radou p. měšťanostou v čele s ginými důstojníky, za nimi lidstva davy. V předu se rozstoupila mládež nadřčená na zeleném náměstí, gegjmiž řady uweden byl Welekněz do swého kathed. chrámu Páně, před-njmžto geště řadami stepilých, autlinkých děwčátek bělorauchých, zelenými záwěty owěňčených a libowidně s nimi spogených, gakož i u samého domu p. komandugjcjm s ginými generály (i p. bratrem p. biskupa) uwjtán, pak do chrámu Páně wstoupil, kdežto slawným hlaholem bubnů a trub, i warhan přigat mezi hřmotným ambrožského chwalozpěwu prozpěwovánjm ku klaněnj Neysw. Swátosti se odebrati, na to u hlawnjho oltáře kleknanti ráčil, an kapitola za njm stanula; p. děkan ale na straně epištolnj obvyklé responsoria a modlitby odřjkáwal. Na to neyd. p. biskup s infulj a berlau na uprawený stolec posednow, an p. kanownjei-obvyklá mjšta zúgali. Nynj wstoupil určený notář na kazatelnu, z kteréž hlasitě list neywyšš. dwornjho wywolenj p. biskupa, a na to papežskau bullu potvrzenj w německém a *národnjm* gazyku přečetl, načež w. d. p. děkan na Neyd. p. biskupa řeč w latině držel, we kteréž gemu spráwa a řizenj diécesj slawně odewzdal, načež potom od shromážděného duchowenstwa tak zwané *homagium* složeno bylo. Mezi wzdáwánjm tohoto slibu na kůru „*Veni S. Spiritus*“ zpjwáno bylo. Na to se pomodliw předkem za cjsaře a papeže, neopominul geště i na kazatelnu stanpiti a důraznau řečj nám ukázati, gak zcela odhodlán gest, w prawém apošt. duchu *Wjru, Naděgi a Lásku* w srdce swých wěřjcejch štěpowati a *prawýj mjr*, gehož zwěstowánjm kazatelnu nastoupil, nám přinášeti. Rázuá, mocně pronikáwá, sluchu i srdci lahodná byla to řeč, w njžto Welekněz náš milý nám okázal, že mu gen o blaho swých swěřenců gde. Po skončeném kázanj obětowal prwnj slawnau oběť Otci nebeskému, kterýž geg k tak welikému důstogoenstwj powýšiti ráčil, an shromážděný lid toho dne na nebe wstupugjcjmu Spasiteli wřelé djky wzdáwal, že tak krásným způsobem o spasenj lidu wěrného se postarati ráčil. Po skončené slawné mši sw. doprovozen byl p. biskup do swé residencej, kdežto geště newinná děwčátka, z uršulinských škol *Geg* očekáwala, by *Gemu* ústy gedné ztepile djwčinky wonný zápach dětinného přánj w ohěť zagisté milau přinesla, kterážto neljčená dětinnost wšechny prowázegjcj až k slzjm pohnula. —

Tak se skončila slawnost, tobě Morawo, vlasti milá, dlauho pamětliwá, nemnohdykráte geště wjdaná. Giž slož smutek po Pastýři oželeném, neplač, a rozladiž weselé ljce,

onť tobě štěstj přege z nadhvězdnych výšj, wida w středě twém wjtaného Pastýře nowého týmže co on duchem nadšeneho a wedeného. On bude si wážití twé *národnosti*, Morawane autlocitý! nepřestane pěstowati řeč twau sladkozwu-
kau, gelikož sám uznáwage, že gen za příkladem prwnjch na Morawě blahozwěstůw nezapomenutelných řečj a gazykem, šetrným wáženjm národnosti cestu k srdci národu nagde, otcowskau zagisté péčj chrániti bude každého pěstouna *lásky k vlasti*, nynj tak mocně probuzené a všudy se ohlašujicj. Zagisté dlanhá i neynowěgšj zkušenost učila, že gen wáznostj národnosti a tudž: gazyka národnjho pěstounům národu slovo božj neywydatněgi a neyplatněgi w srdce swěřeného stádce wprawowati se dá, an se gim národ bezwymjnečně oddáwage, swé w nich uspokogenj a takřka *docelenj* nalezá. Toť ukázal i *alumnům swým*, od kterých s pohnutjm přigal sbjrkou básnj gimi na památku slawného doseduutj Geho na stolec biskupský složených, z nichž prwnj w národnjm gazyku *náš p. Slota* w tyto sloky wprawil:

Ay ženich gde, wygděte proti němu.

Mat. 25, 6.

Bůh gest milostný, bratři; welebme ho!
Hláseyme wěčnau sláwu mu, djku mu;
Nebť eyhle, — *Otce* nám sesjlá
Nářeky lidstwa slyšew sirého.

Odstupte mračna, slunce paprsk stkwělý
Petrow ozárug, — čas siroby hyne; —
Nemoř se trpkým, máti, smutkem
Twé ztracené blaho zas se wrátj.

Giž strhni záwog černošedý s čela,
W sukni swadebnau přistrogena čekey
Zasljbeného *Chotě*; skráně
Růzomilým oladiž si wěncem.

Ay giž přicházj, — ó spanilá dobo!
Oblak pochmúrny k západu se tratj:
We wěnce blesku slawně Petrow
Na blažený rodu ples pozjrá.

Kde gste praslawnj, pěwci rodin našich,
 Rodin slowanských — Lumire, Zábogi?!
 Wašim by krásný luh Brněnský
 Božnomilým hlaholem se ozwal.

S synem Brněnským národe weškerý;
 Rozplyň, ó rozplyň w rozkoše saucitý; —
 Hle *Antonjn Otec* — přicházj,
 Obrazy mysle budj naděgné.

S nebem pleseyte, oslawenj Bratři!
 Wy co gste předkům zwěstowali našim:
 Z Božnosti Božnost, Swětlo z Swětla;
Schaafgotsche w úřadu Wáš poslaupnj.

Pastýři! wjtey! zdráv buď o *Wúdče* náš!
 Zdráv buď! ze wraucjch stádce wolá nader,
 Nad njmž poswátneu dnes přigjmáš
 Berlu, nebes podanau milostj.

Chrám swým poswátný srdce otewř dětem,
 Z oltáře lásky přigmi plamen swatý;
 Buď zálohau wěrnosti stálé
 Slza okem ceděná radostným

Pozři k nohaum *Twým* gak se winau děti,
 Gichž péči Cjrkew dnes zanechá twogj,
 Ku praudu božské prawdy, *Otče!*
 Nás kwětitych po niwách prowázeg!

Buď dlauho nám žiw k slávě dědůw Twogjch
 Slawných *Kynastů*; Cjrkwi ku ochraně.
 Synům Morawským zas wykwitne
 Rág, — w *Tobě* — dáwnnowěké blaženstwj! —

Řeč pohřebnj
při pochovánj mrtwoly w Pánu zesnulého

Wáclawa Moco,

děkana w Bezdědicích, vikáře Beraunského old.

přednešená od

Vincencia Láblera,

děkana Beraunského.

Umřel pak Mathathiáš a pochován gest od synů swých, a plakal ho weškeren lid Israélskj pláčem velikým. 1. Machab. 2. 79.

Tak wyprawuge nám 1. kniha Machabegská o smrti smutné, a mnohém smutnějšjm a truchliwějšjm pohřbu velikého kněze a horliwého služebnjka Páně Mathathiáše, syna Janowa. Když totižto zákon Páně a obrady náboženské co kněz horliwý a příkladný s obětowanjm sebe samého skrze celý běh žiwota swého hágil a zastával; když všem rozkazům a wyššjm nariženjm Antiocha krále, gešto gen k zhaubě cjrkwě a náboženstwj směřowali, co pewná zed' skutečně se opřel; když odpadljky w hněwu swém rozplašil, zanedbané djtky dle powinowaného obradu obřezal a všecku spaušřtehdegšj w pořádek uwesti usilowal; když giž w službě Božj sešel a horliwostj pro dům Páně zcela stráwen byl: powolal konečně syny swé, zde ge napomenal by se posilnili, zmužile sobě potějnali, a pro zákon Páně i duše swé obětowati hotowi byli. On konečně ustanowil geště gednoho z nich gim za otce, na kteréhož celý swůg auřad složil řka: Ay Šimon bratr wás, genž gest muž moudrý a welmi rozumný, bude wám od nynj za otce, toho poslaucheyte. Pak wztáhna ruce swé požehnal gim; a když to vše wykonal usnul w Pánu. Načež všickni synowé geho, gak pjsmo swatě swědčj, přátelé se sešli, se wěj patričnuu uctiwostj geg pochowali a lid všecken, genž ku pohřbu tomu hogně se sešel, pláčem velikým za dlouhý čas oplakával. —

A hle! i tuto bratřj a sestry o Kristu Ježjši! i tuto ležj náš drubý Mathathiáš, kněz slawný, kněz veliký, kterýž celý běh žiwota swého w službě Páně stráwil, cjrkwě obětowal, zákon Božj a poswátne obrady horliwě hágil a zastával! Narozen w roce 1773 z rodiřů nábožných w městě Hradišti, a dokončiw nyžšj školy w Mladé Boleslawi, a wyššj w Praze, konečně w Litoměřicích 1796 za kněze poswěcen, negen že co pomocnjk duchownj, čili kaplan, w Bosni za 2 léta a 3

měsíce ku spokojenosti všech představených službu Páně vykonával, negen že co farář Litenský všem povinnostem pravého a příkladného pastýře skrze auplných 15 let zadosťičiniti se snažil; negen že co sluha věrný této rozlehlé a obtížné osady zdegšj we všech odvětjch řízenj duchownjho skrze 27 let se wyznamenal, tak že na odměnu čestným děkanem gmenován byl, nýbrž i w roku 1829 vikářem Berauského okresu, dozorcem škol národnjch, a radau konsistoriálnjm učiněn, takowau horliwostj a swědomitostj plnil auřad swůg, že negen ode všech wyššjch auřadů auplné spokojenosti a pochwaly došel, nýbrž geště w roce prošlém 1841 z ruky *Neymilostiwěgšjho Knjzete Pána, Arcibiskupa Pražského*, genž věrné sluhj swé odměňowati si oblibuge, dáwno zaslauženau korunu swých zásluh obdržel, an byl za *Arciděkana* celého Berauského kraje weřegně gmenován a prohlášen.

Ó kýchby gen geště několik let mocná ruka Páně w důstogenstwj tom byla geg zachowala! Kýchby alespoň dle žádosti swé 50ti leté památky swého kněžstwj se byl dočekal! Ó gak mnoho dobrého mohlo geště z blahoděgněho aučinkowánj na všechny nás vyplýwati! Než kdo může zpytowati skrytau radu a nezpytatedlné řízenj Božj? Pán pokynul, a věrný sluha wolně se podal wůli geho! Laskawě rozlaučiw se s bratřjmi a se syny duchownjmi wšelikan spasitedlnau otcowskau radu gim ponawrhł; příkladnau pobožnostj přigal sw. swátosti umjragjcjch, posilu tu nebeskau na cestu wěčnosti. I hned na mjsto sebe zřjdl a předstawil gednoho z bratřj, anby auřad geho obtížný přigal a zastával; a pak wida, že giž wše dokonáno gest, co od Pána bylo mu swěřeno, pln wnitřnjho pokoge, usnul tiše. I na něm se vyplňugj slowa Dawidowa: „Drahá neb krásná w očj Hospodinowých smrt swatých geho! — Ó zdaž nepřj-slušj tedy, bychom i my tomuto tak zaslaužilému a wúbec milowanému Mathathiášji neb Arciknězi našemu, swau poslednj službu lásky proukázali?

W čem pak ale má ta poslednj služba lásky k tomuto w Pánu zesnulému Otcj našemu záležeti?

Odpowjdam:

A. *Neyprwé* w tom: abysme tělesné ostatky geho se wáj náležitau úctau a sláwau pohřbili.

Když Arciotec Jákob po dlauhowěkém nábožném žiwotě, swatě a nábožně dokonal, sešli se synowé geho, staršj a přednostowé lidu, auřadowé, gezdci a komonstwo Egyptské, a učinili krásný průwod z Egypta až do země Chanaan,

u městjšťe Arad konali sláwnau službu Božj za mrtwé skrze sedm dnj, a pak uctiwě pohřbili geg k otcům geho. A hle! i my synowé a bratřj duchownj sešli gsme se dnes k mrtwolu w Pánu zesnulého Arcikněze našeho, zde sešel se wětšj djl učitelstwa škol národnjch, někdegsjmu dozoru geho swěreného; zde widjm slawné wrchnosti, auřednjky a osoby důstogné, za gegichžto přjtomnost wáznau we gménu wšeho duchowenstwa djky wzdáwám; zde zástup nesčetný lidu wšeho wěku, wšeho stawu, obého pohlawj. Zde widjm, gak každý žádostiw geho tělo nesti gako o záwod. A protož giž za zbytečné držjm, powinnost tu opakowati, bychom ostatky tohoto milowaného se wšj úctau pochowali; neb gestliže každého mrtwého uctiwě pochowati, powinnost křesťanská a skutek tělesného milosrdenstwj gest: čjm wjce tedy tomuto tak zaslaužilému muži powinnost tu wykonati gsme zawázáni wšickni? Abychom totiž bezdušné tělo geho na hřbitow doprowodili, a mezi otce a matku geho wložili. — Ale nenj dost na tom, když ostatky tělesné důstogného Arcikněze swého uctiwě pochowáme, nýbrž *druhá* powinnost a služba lásky k němu gest:

B. Bychom ztrátu geho přebolestnau upřjmě plakali, a hrobku geho slzau wděčnosti zawlažili.

Když Mathathiáše pochowali bratřj, gak gsme slyšeli, plakal ho weškeren lid pláčem welikým. Jákoba oplakávalo wšechno množstw tak, že mjsto to, kde tolik slzj mu bylo wěnowáno, nazwáno gest kwjlenj Egypta. Sám Kristus Ježš wida mrtwého swého přjtele Lazara zastonal duchem a plakal ho slzami mnohými. Sw. Augustin oplakával bolestně ztrátu matky swé Moniky, kteráž tělesně swětu, duchowně Bohu geg zplodila, a my neměli bychom tuto ležcejho oplakáwati hořce? Ctnj přátelé a přjbužnj, zde ležj přjtel wáš, drahý a upřimný přjtel, kterýž bezelstně celým srdcem wám byl oddán: — Djtky křesťanské celého okresu Beranského, zde ležj wáš starostliwý otec, kterýž k wám čas od času dohlžel, a o to se staral, byste gako wěkem, tak i mandrostj a milostj u Boha i u lidj prospjwali! — Učitelowé škol národnjch, tuto spořjwá zástupce wáš, kterýž wás i práwa waše statně hágil, o dobré waše, o někdegsj wdowy a sirotky waše wšecku péči měl! — Dwogjetihodné, důstogné kněžstwo, zde ležj Arcioteč náš, kterýž dle náwrhu sw. Petra (I. Pet. 5, 3.) *ne gako panugcej nad kněžstwem ale gako bratr řđil a spravowal nás wždycky*. A tomu neměli bychom wšickni upřjmnau slzu obětowati? O plač ho sirý chráme, a obleč se w raucho černé, neb lauč

se od tebe kněz twůg, kterýž tobe zdobil, a při této Swatyni au-
fad skrže tak drahná léta konal! Plačte ho zwoy, kteréž
nedáwno geště krásnan korunau přikryl! Plač ho dome
farnj, kterýž zlepšil a w pořádek uwedl! Plačte ho wdowy
potlačené, on co laskawý zástupce wáš ugal se wás a wám
smutný staw wáš dle možnosti ulehčiti se snažil! Plačte
ho ubozj sirotkowé, neb on byl wáš ochrance a pěstau,
genž tu o waše duchownj, tu o waše tělesné dobré neu-
mdlenau péči měl! Plačte ho chudj a nešťasnj, neb ztratili
gste štědrého dárce, kterýž negen zgewně, ale i skrytě do-
brodinj rozsjewal! Plač ho ty město Hostowice, o tebe dnem
i nocj se staral, když oheň přestrašný tě do bjdy a auzko-
sti uwrhl! Slowem plač ho osado celá, neb ztratila si pa-
stýře wěrného, kterýž gak slowem tak i příkladem tě páal,
a cestau k žiwotu wěčnému wedl! — Ale co wolám, plač-
te?! — Umlkněte, setřete slzy s očí swých! Neumřel,
neumřel on, wolám slowy Kristowými, ale spj! Každá byli-
na w prudké zimě wadne a usychá, tak též uwadlo toto tělo
na čas, aby garem až slunce sprawedlnosti na swět tento
wyswjtné, powstalo ozdobené k žiwotu lepšjmu! A protož
nechtěgme plakati, nýbrž proukažme mu raděgi tu třetj službu
lásky a powinnost křesťanskau, totiž :

C. Modleme se pobožně, by Bůh lehké odpočinutj a
radostné to z mrtvých wstánj gemu na zaslauy geho udělití
ráčil! — Neb gestliže cjrkew sw. za wšechny zemřelé mod-
lití se nám welj, gestliže dle nařjzenj sw. Pawla za wšechny
ty modlitby, prosby, žádosti, djkůčiněnj w cjrkwí magj se
konati (I. Tim. 2.), kteřjž w důstogenstwch gsau postaweni :
čjm tedy wjce za tohoto dobrodince a kněze důstogného přj-
služj se nám nábožně modlití? — Modleme se, wolá sama
cjrkew sw., modleme se, za dobrodince naše!! — Wšickni
tedy zde shromážděnj podeymež w obět gemu wřelau mod-
litbu; zwlašť pak my, dwogjetihodnj bratřj, my zwlašťně
pamatugme w nekrwawé oběti mše sw. na geho wěčné o-
slawenj duše; a tak zagisté za wšecky práce a snažnosti
duchownj, gakéž pro nás podnikl, neylépe gemu se zawděčjme.

Bychom ale tomuto w Pánu zesnuléma nic dlužni ne-
zůstali, k čemuž láska a powinnost křesťanská nás wáže,
ponawrhugi konečně

D. Že i poslednj powinnost naše, bychom w dobré a
swaté paměti wždy geg zachowali. — W paměti wěč-
né, pjše korunowaný prorok a žalmista Páně Dawid —
„w paměti wěčné bude sprawedliwý, zlé powěsti ne-
bude se báti.“ (Žalm 3. 7.) A zdaž sprawedliwý ne-

byl tento zde odpočívající? On byl spravedlivý k Bohu Všemocnému, věrně a bezelstně konal povinnosti ty, kteréž Bůh na něj vložil. On byl spravedlivý k bližnjmu, ochotně prokazoval každému, což slušného bylo, on zásluhy každého odměňoval, jak v moci to stálo jeho; a pakli-tě auřad a povinnost kdy kázaly gemu, přjsnosti se chopiti, tu vždy s přjsností maudrau spogowal lásku, tak že gen dobré naprawenj chybugjcjho wyhledáwal. Nepřjslušj-li tedy w swaté paměti gméno jeho zachowati powždy? —

Protož wědauce, což w Pánu spěgjcjmu Arciknězi to-muto powinnowáni gsme, upřjmně a laskawě gemu to wzdeyme!

Wezměme zbožné ostatky tyto na ramena swá, a se wěj patřičnau uctíwostj do země položme, mezi otce a matku; wraťme jim ten klenot, kterýž oni darowali světu. Zaligme uwadlau ratolesti horkými a upřjmnými slzami! Poraučegme duši zemřelého Bohu nábožnau modlitbau a konanými obětmi máe sw., a památka jeho zůstaň wkořeněna hluboko w srdecjch, a powěst jeho dobrá rozljwey se z úst našich a proletug od mjsta k mjstu, od pokolenj k pokolenj, a tak stane se, že i duch jeho zbožný před trůnem welebnosti Božské na nás wzpomene, a nám u Boha wyžádá, bychom se někdy po dokončeném žiwota wezdegšjho běhu tam s njm shledali opět, kdež žádného laučenj, žádné smrti, žádného pláče a kwjlenj nebude wjce: nýbrž kdež radost a útěcha panuge wěčná. Amen.

Žiwot Wáclawa Moce,

Arcijáhna Beraumského, děkana Bezdědického,

sepsán od

Antonjna Burky,

býwalého kaplana w Bezdědicjch, nynj duchownjho správce w Tetjně.

Památka šlechetných mužů, kteréž neumdlenau horliwostj nehledajce swého zisku stálým přemáhánjm sebe samého we swém powolánj dobré podporowali a rozširowali, gest poswátná perla člowěčenstwa, kteráž dosti bedliwě nemůž býti opatrowána.

Pokudže zmatek blykawých pošetilostj a nešlechetnostj w letopisech národnjch duše newinné a bezauhonné newýslownau bolestj zaugmá, podává jim opět nábrada

Žiwot ušlechtělého třeba i w obmezeněgšjm okresu blahoděguš aučinkugjejho muže, gelikož w nich rozněcuge ten slastný pocit o důstognosti člověka a o sjle ctnosti. Nalezagj-li keykljři, pošetilci a třeštěnci swé zástupce: proč tak zřjrdka nalezagj swého ochrance ti, kterjž bez hluku a blešku, swým vlastnjm swědomj a mjrnau pochwalau několika swých přátel se uspokojce, ale s wšelikými překážkami zápasjce králowstwj prawdy a ušlechtilosti rozšjřugj? Tak pomatena gest lidská marnost, že ten, kdož swět w zpaušš uwrhuge, od swěta užasnutjm obdiwowán býwá, kdežto naproti tomu památkau pokorného muže, který w poswátne samotě swau činnostj gen sterým užitekem požehnánj kol sebe rozsjwal, mraziwau lhostegnostj pohrdá. Protož spanilomysluj a maudřj, které blesk nemámj, gednosworně prowláwagj „*Gen zásluhám korunu!*“

Památka Moce zůstane w požehnánj u wšech těch, kterjž geg znali a geg sobě wážíti rozuměli. Ten památnjck, kterýž mu sprostně taktu wzdělawáme, nowým má ziwrditi přjkladem, že: „I nynj gako ondy, gest zaslawužilj duchowuj pastýř dar nebes neystkwostněgšj! —

Wáclaw Moc swětlo swěta uzřel dne 5. čerwna 1773 w Hradišti, městě krage Boleslawského, zplozen gsa z rodičů katolických, nábožných, totiž z *Josefa Moce* mistra řeznického a měšičnjna, a matky *Kateřiny*.

W děkanské městské škole Hradišské prwnj počátky liternjho uměnj sobě s prospěchem wydobyw odebral se do Mladé Boleslawy, kdežto studia gymnasialnj s zwláštňj pochwalau ukončiw, wstaužil do filosofie w Praze, a dokonaw opět šťastně běh filosofických swých studij přjstaužil ku kněžskému stawu. A tak i studia bohoslownj w Pražském seminári ukončiw byl dne 21. řjgna 1796. w Litoměřicjch od Neydůstogněgšjho p. p. Biskupa Litoměřického Ferdinanda Šulsteina na kněžstwj poswěcen, kde na to 30. řjgna 1796 w Hradišti w děkanském chrámu Páně swé prwotiny srdcem zbožným slawil. Hned na to byl co kaplan do Bosně, panstwj Hradišš. vikariátu Turnowského od Neydůstogněgšj Konsistoře Litoměřické přiwtělen, kdežto sobě swau mladistwau horliwostj a prawau zbožnostj ducha negen předstaweného faráře Františka Hostlowského, kterýž spolu vikariátnj zastáwal auřad, přjzeň a šetrnost, nýhrž weškerého lidu důwěrn a přjehylnost zjskal. Zde když gest byl 2 léta a 2 měsjece na této winici Páně pracowal, podal mu dne 8. února 1799 urozený pan Josef Brechler z Troškowa s milostiwým swolenjm Weldůstogně knjžcej Arcibi-

skupké Pražské konsistoře uprázdněnou faru w Litni w Berauském kragi ležj. Pracował-li gest drjwe co kaplan wěrně a neunaweně, pracował nuj gestě s wětšj silau na duchownjm prospěchu swých owcj. A tak se stalo, že wždy wje a wjece oko důwěry weškeré Neydůstogněšj knjžecj Arcibiskupské Pražské Konsistoře na se obrátiw, w roce 1807. sekretářem wikariátu Berauského a w roce 1813 knjžecjm přjsežnjm Arcibiskupským notářem wyznamenán a wyhlášen byl. Litenskau osadu co prwnj rádně installowaný farář gakožto wěrný sluha Pána swého swědomitě řjdił až do 15. dubna 1814. W tomtěz roce byl zásluhami welečctnjmi owěněný dosazen na faru Hostomo-Bezdědickau we wikariátu Přjbramském. Že i zde pastýřské břjme swé nesl neumdleně k prospěchu a k štěstj swých owčiček, že slynul i zde schopnostmi a horliwostj, že i zde dokazował wždy a wšude při každé přjležitosti a přjčině, gak welmi mu blaho geho oweček na srdci ležj, že i blahotné počjnánj geho i zde odměny došlo, důkazem bud, že hned na to w roce 1815 personálnjm děkanem byl gmenowan. Ano gak sobě swým maudřým a prozřetelným gednánjm i působenjm wážnosti a důwěry *Geho Knjžecj Milosti Neydůstogněšjho Pána Pana Arcibiskupa Pražského, Wáclawa Leopolda p. t.* slawné paměti, a celé Weldůstogné Konsistoře zjskal, wyswitá z toho, že 22. řjgna 1829. za wikáře Berauského a 29. prosince téhož roku za c. k. dozorce národnjch škol wyznamenán a ustanowen byl. Ač wšelikými pracemi we swé rozlehlé osadě zaměstknán, ač od 7. kwětna 1829 až do 23. čerwenca 1834. též co administrátor *in spiritualibus* děkanstwj Karloteynského wšeliké powinnosti bedliwě konal, přjedce tento důstogný mu odewzdaný a swěřený auřad wikariátnj s přepodiwnau horliwostj a opatrnostj zastáwal tak, že gak od Neydůstogněšj Konsistoře tak od c. k. řjzenj zemského pochwalami byl takořka obsypán. A abych wrech sláwy a zásluh geho gen poněkud doplnil, podotýkám gen to, že od *Geho Knjžecj Milosti našeho neydůstogněšjho, na neyweyš Milowaného Pána Pana Arcibiskupa Pražského Aloysia Josefa p. t.*, gemuž Wšemohaucj dey siju a zdrawj, aby sobě swěřený Owčinec Pražský berlau lásky dráhný čas spravował, dne 17. čerwna 1841 co *Arcijáhen* krage Berauského byl powýšen. Byl gsem přjtomem tyto poswátné doby w Bezdědicjch, kdež po dokonané apoštolské práci swé *Náš Neyoswjceněšj Knjže Pán Arcibiskup,* tomuto zásluhami zešediwělému kmetu přjchylnost práwě

otcowskau weřegně proukázal. Mage tento neydůstogněgš. Pastýř s přjtomnými hostmi zasednauti k střídmému objduku, wřelými, srdečnými, pohnutedlnými slowy wyobrazil welečetné zásluhy zaslaužilého Moce, a weřegně důstogentwjm Arcijáhna geg ozdobiw, k swému laskawému přjwinul srdci, a co přjtel přjiteli poljbenj mu udělil. Nebylo žádného, w gehožto oku by se nebyla třpytila slza radosti tu nad přjtsnau, nadobyčegnau sprawedlnostj milowaného Arcipastýře, tu nad pokorau tak slawnau důstognostj owěňčeného kmeta. Wšak bohužel! nedlauho stkwěl se sláwau a odměňnau tauto wšelikými přednostimi oplýwagcuj welečetný stařeček Bezdědický! Nebeský Pastýř náš w nezpytatedlných swých úsudecjch ustanowil, wytrhnauti geg z audolj pozemského a koruowati geg korunau nesmrtedlnosti!

W brzském čase na to, a sice hned w Zárj podlehlo tělo geho mnohonásobným namáhánjm nemoci, kteráž geg na lože bolestné opautawši téměř pět měsjců palčiwými trápila bolestimi. Sotwa powěst o geho smrtedlné nemoci se byla roznesla, tu okolnj wrchnosti, tu podrjženě duchowenstwo den ke dni geg nawštěwowawše těšili stařečka trpějho, a ač spěšně spěšným krokem se k smrti blížil, ač bolesti naň doléhaly náramně, přede wytrwal u swaté trpěliwosti. O swé blížké smrti se smými milými utěšeně a pokogně rozmlauwal, k uctiwému swému pohřbu wšecko sobě ustanowiw. Na dalekau cestu wěčnosti swátostimi umjragicujch slawně gsa opatřen a posilněn dokonaltě dne 13. února 1842 w 9 hodinách wečjr w 69 roce wěku swého běh zásluh swých pozemských. W hoři úpěla osada Hostomo-Bezdědická uslyšawši ráno truchliwý hlahol zwonu smrt pastýře swého gim oznamugcej. Gakau úctau a láska se každě srdce sklánělo tomuto šlechetnému muži, osvědčil 16tý den měsjece února r. b., kdež w Pánu zesnulý k hrobu byl doprowozen. Nezčetný daw lidstwa walil se ze všech stran, okolnj wrchnosti, wšickni auředujci ze sausedstwa, 38; kněžj téměř wšickni učitelowé i se swými pomocnjky wikariátu Beraunského a shromáždili sek žalostnému průwodu, a wšecko tonulo w hlasitém pláči, když důstogný pan děkan Beraunský Vincenc Labler, geden s neyhorliwěgšich kazatelů, w slowjch srdečnjch a pohnutedlných bolestnau ztrátu pastýře shromážděnému lidu předstawowal.

Tak Bezdědická osada ztratila swého dobročinného pastýře, přátelě wěrného přjtele, gaký zřjduka se ualezá; geho spoludělnjci na wiinci Páňe swého maudrého a la-

skawého zástupce a vůdce; občanstvo bedlivého pěstování etnosti a zbožnosti; Arcibiskupská diecése jednoho z svých neynhorlivějších podporovatelů všeobecného dobra; Neydůstognější náš pan Arcipastýř jednoho ze svých neyoddanějších ctitelů — gá swého neywětšjho dobrodince, swého druhého otce! —

Mezi geho spanilé vlastností, gakých do sebe měl, abyh giné pomínut, vyniká přede všjm láska synowská, láska ke swým kaplanům, zdjlnost a ljtost nad cizjm neštěstjm a péče zvelebowati chrám Páně.

On mnoho let gak swého starého otce tak swau wěskem sešlau máteř u sebe měl, s nimi wšecko wěrně zděliw, a w gegich nemoci s neywětšj šetrností a pozorností gim posluhowaw. W roce 1818. zemřela matka, w roce 1821. otec; obadwa pochowáni gsau na hřbitowě Hostomo-Bezdědickém. Widěl gsem i w pozdnějších letech, gak často láskau synowskau rozujcen na zelenagjech se hrobjch swých rodičů klekával a sem obět nepřetwářených slzj přinášel. Gako za swého žiwota dlouhá leta spogen byl se swými rodičemi: i nyj spogen gest s drahými ostatky gegich w gednom a témž samém hrobě. —

Moc byl k swým pomocníkům, k swým kaplanům wždy wjdným a upřjmným, wšecko geho gednánj patrně ukazowalo, že ge co swé spolubratry a spoladělnjky na winici Páně pozoruge. Geho rozkaz nebyl nikdy w přehliwosti neb w mrzutosti dán, wšecko welel duchem tichým, slowy mjrnými, wjce prosebnými. K těmto swým mladým duchownjm propággčowal se neljčenau přjchylností; slowem, byl gim učitelem w slowu i w přjkladu, rádcem w pochybnostech, potěšitelem w zármutku, a wždy gen laskawým napolinatelem. Naproti tomu také byl *Moc* od swých kaplanů neywřelegi ctěn i milowán. Wšickni, gešto pod geho okem stáli, opustili geg srdcem skormaučeným w slzách přehogných, a mluwili wždy s prawau synowskau úctau o něm co o swém dobrém otci. Ptejte se na to Prokopa Haze, duchownjho správce Karloteynského, Josefa Laubnera, faráře Wšeradického, Jana Winše a Karla Brabce, nynějších kaplanů w Bezdědicjch, a všickni gednosworně hlásati wáns budau, gak milý, drahý gim byl. —

Cizj neštěstj dotklo se wždy neybolestněgi geho genuného dobrého srdce. Wždy síce podporowal wšemožnau štědrostj chudobu a bjdu, ale zwláštnj dobročinnostj wyznačmenal se, když w roce 1830. a 1836. téměř celé město Hostomice w hrůzostrašném ohni popelem lehlo. Tuť co dobrý pastýř nagen slowy těšil pohořelé owečky swé, nagen

gak sjla stačila, gim ku pomoci přispěl, ale sám u všech auřadů, u woškerého podřjzeného duchowenatwa progewil žádost, by k rychlému spomoženj rukau swých wztáhli; a tak se stalo, že z úcty a z wděčnosti k tomuto šlechtnému muži přehogné přjspěwky a almužny odevšad do geho rny se podaly, kterýmiž boleštné rany pohorelých osadnjků swých alespoň částečně uléčiti hleděl. —

Farnj chrám Páně Bezdědický, kterýž *Moc* wšemožnau péčj ozdobowal, neměl wěže. Zwony byly gsau zawěšeny w dřewěné chatři wedlé chrámu Páně tak, že gich bláholu zwučného w celé osadě slyšáno býti nemohlo. To welmi rmautilo, trápilo srdce geho, pročž péčj neumdlenau peřowal, by wěz na chrám Páně byla wzdělana. A hle! geho horliwým wynasnaženjm gestíř chrám Bezdědický ozdoben nad mjru krásnau wysokau wěžj, kteráž nynj do nebe strmjc celému okolj a každému přjehozjmu oznamuje, gak uměl *Moc* zdobit a krášlit stánky Božj.

Ó gisté, každý, kdož geg znal, aneb znáti se naučil, kdo má srdce gemné a dobré, zbožně prowola: „*Hospodine, deyž mu odpocjwati w pokogi, a swětlo wěčné ať mu swjť!*“

Socha swatého Jana Nepomuckého we Waršawě.

W polském noworočnjku „*Pierowiosnek*“ wydaném we Waršawě na rok 1842, složeném ze spisůw samých dám a sebraném od *Pauliny Krakowé*, genž se wyborem pogednáj swých w prose i we weršjch welmi chwalně wyznamenáwá, a wlastnj pohlawj tomu pobožnostj a gemnostj ducha nad giné toho druhu spisy wyniká, čteme mezi ginými wůbec zdařilými články následugjcj pogednáj sepsané od swrchu zmjžené redaktorky samé:

Socha swatého Jana Nep. stogcej we Waršawě na konci ulice Senatorské, nenáležj zagisté mezi neystaršj a neywážněgšj pomnjky tohoto města; gednak ona častěgi obracela na se pozornost mau, a s powolenjm čtenárek spisu toho sděljm zde některé úwahy w ohledu tom.*)

Socha ta byla postawěna nakládem *Giřjho z Welkých*

*) Historickau wědomost o wzpomnělem pomnjku udělil mně geděn z učených kraganů našich.

Końcic Wandalina Mniška za šťastné dostawenj geho domu, genž podnes pode gménem Mnišowského známý nynj wjce magitelúm náležj. Wybránj tohoto patrona stalo se snad proto, že práwě tenkráté geho ostatky do Krakowa přišly, a snad i (gako i gá mjnjm) slowútný vlastnjk hleděl přede wšjm domu swému upewuiti dobrau powěst, a wybral mu za strážce tohoto swatého, genž gest wúbec uznán za ochrance cti a dobrého gména.

Wyobrazenj sw. Jana, rovně gako podstawek geho gsau z kamene a ohražené železnau mřjzj; služebnjk Božj wystawěn gest w šatě powolánj swého. Na podstawku z hlawnj strany wytesán erb Mniškú, sedm pštrosjch per rozloženyh na způsob páwjho ocasu, a nad nimi koruna ozdobená drahým kamenjm; — ode strany domu Mniška gsau spogené začátečnj pjsmeny gména geho *J. W. M.* Stranau na podstawku gest topor, erb Ossolinských, z kteréhožto domu pocházela manželka zakladatelowa. Mimo to gsau na čtyrech stranách podstawku obrazy ctnostj, wyznačujcejch žiwot toho Swatého. Tak pod nápisem *Justitia* (sprawedlnost), sw. Jan rozhřešuge manželku Českého krále Wáclawa. Na druhé straně pod nápisem *Prudentia* (opatrnost) Jan Nepomucký předstawen před Wáclawa vyhýbá se otázkám geho a newyzrazuge tagemstwj swěšené mu zpovědi. Na třetj *Temperantia* (mjrnost) s wyobrazenjm sw. Jana w žalári. Na čtvrté straně konečně předstawen gest gako alegorie *stúlosti* (Fortitudo) w té chwjli, když přiweden byw na most, wolil podstaupiti smrt, nežli prohřešiti se proti powinnosti swé.

Nápis u paty sochy: „*Lienor 1731*“ označuge gméno umělce, genž gi zhotowil a rok postawenj gegjho. Mjsto, na kterém stogj, končilo tenkráté Waršawu, an podlé popisu za času Jana Kazimira dům naproti stogjej zwal se domem Wojewody pod náspy městskými.

Kdož přecházege tudy w čas letnj nepozorowal kytky z kwjtkú, tráwy a prsnjho kořene, gjžto nábožnj obywatelé Waršawy krásj železnau mřjži kolem sochy? Kdo tudy mohl přegjti lhostegně, když wečjr malá sprostá lampa oswěenge twář Swatého a nepatrnu podobu osoby modljej se u pat gého. We mně wzbuzuge obraz takowý žiwé a rozkošné city, neboť on mi gest žiwým důwodem, že pobožnost, uctiwost, a řekla bych i šlechetnost se dostaly za podj sprostému lidu města našeho, genž sám gedíný obyčejně kleká před sochan sw. Jana; neboť mu to gedno, zdali kdo slyšj modlitbu geho, aneb zdali se okolo něh o planžj gězdeci a pěšj. A zač medle prosjwagj na mjstě tom?

Sprostý lid Zige geště w tom překonáj, že, chceli ohdrzeti od Boha gaku milost, obrátiti se má k Swatému, genž za zvláštnjho přjmluwce u Boha uznán gest, a geg prositi o ochranu. Což tedy žádá modlitbau u swatého Jana Nepomuckého? Nežádá statků, ani důstognosti pozemské; prosj gediné, aby při chudobě swé zůstal wěrným etnosti, zachował dobrou powěst a poctiwé gméno swé. Pokud se mřjže sochy této čerstwým ljsjm zelenati bude, nežalugme na zkaženost a temnotu chudých Warsawanů; geště mezi nimi blýská plamjnek wjry; geště etnost tlj w giskře, genž s pomocj Božj očistj srdce gegich a ku mrawnosti zpět ge přiwede.

Mezi modljejmi-se na mjstě tom pozorowala gsem neyčastěgi stařečka w černém plášti, s lysau Irlawau a lahodnau twářj. Z celé geho zewnřtnosti zuáti bylo chudobu, ne však nauzi; geho modlitba býwala tak horliwa, že neslyšel ani newiděl, gak gsem se kolikráte bljže uého zastawila a s prawdiwau uctiwostj patřila na geho šediny. Poznala sem geg pozděgi; nazýwal se *Florián Zagórský*; z mládj slaužil w gednom welkém domě, a poctiwostj swau i dobrým chowanjm zjskal sobě auplneu důwěru panstwa swého. Zamilowal se do wzácné panny a měl práwě pomocj panstwa swého započjti šťastný žiwot we vlastnjm domě, když se ztratilo swěřených gemu několik drahých kamenů užíwaných k wyšperkowanj. Nesnesitelné gsan muky poctiwého člowěka, když gakýmkoliw způsobem w podezřenj upadne. Florián to bez mála žiwotem zaplatil. Wzuešené geho panstwo těšilo sice poněkud lahodnostj a prokazowanjm mu býwale wáženosti ztrápené srdce wěrného služebnjka, ale býwale utěšené mysli nemohli mu wrátiti wjce. Gednak nešťstj neustalo pronásledowati Zagórského. O několik mēsječů pozděgi ztratila se i swěřená geho dozoru dosti znamenitá summa peněz. — Tenkráté zraněná geho duše nepřipauštěla žádně útěchy wjce; zaslechl šepot nižšjch služebnjků; posuzowali ho, že chtěl swé vlastnj hospodárstwj tak nešlechetným způsobem rozmnožiti, a tyto w mysly geho utkwělě wyrazy zmátly gi na něgaký čas. Nabyw opět zdrawého rozumu poswětíl swé skrowné gměnj na odkrytj půwoda nešťstj swého. Než na darmo! Odřekl se rozkošj rodinného swazku; wěděl sice, že newěsta geho ochotně by i nauzi s njm sdjlela; než nechtěl gj obtjžiti zuectěným gménem. Odřekl se služby, neboť se nesměl před žádným zmjniti o nešťstj swém; bál se, žeby se mu geště gednau cos podobného státi mohlo. Žiwil se tedy

wjce, nežli patnácte let skrowným wydělkem ze zhotowowanj slaměných škatulek; bez spolednosti, bez neyменьšjho wyraženj a beze wšj giné potřeby, mimo každodennj modlitbu před sochau sw. Jana, aby mu Báh přjmluwau geho aspoň w hodinuě smrti wrátil dobré gméno. Swrchowaný wyslyšel pokornau prosbu newinného trpitele. Dáwno známý a stjháný zlosyn byl polapen při krádeži, a wyznal před saudem mezi ginými zločiny i křiwdu, gakau byl učinil poctiwému Florianowi. Ani gá nedowedu popsati, ani on nemohl wypowěděti radost zašewagj duši geho w tu chwjly, když býwalý geho pán toto odkrytj mu oznámil. „Hřjšný člověk,“ prawil on, „nenj hoden na swětě takowého štěstj.“ Šlechtná geho duše přestala na wnitřnjm upokogenj; nepřigal na nowo obětowané služby; ano odřekl se i podpory, gižto mu udjleti chtěli, a žiwil se až do vysokého stáří wywolenu pracj swau, skládage denně djky Bohu před sochau sw. Jana, že mu udělil milost, pokogně očekáwati bljžcej se smrt.

Za čas dětinstwj a z mládj wjdala gsem množstwj těch slaměných škatulek; bawila gsem se s njmi a kazila ge w rozpustilosti swé; nynj bych každau z nich powažowala za předmět drahý; neboť každému stehélku a každému zahnutj geho towaryšila se mysl poctiwá; každé zkrápěta hořká slza nezaslauženého utrpenj, swětילו upřjmné a pobožné wzdechnanj a dodáwalo této malicherné hřjěce wětšj ceny, nežli umělým wyrobkům z drahého kowu, počatým w mysli po sláwě bažjeho mistra, a určeným k upokogenj krátkého chjče marných a necitliwých lidj. Florián Zagórský zemřel w r. 1834 w šedesátém roku stáří swého a známost geho dwogila geště puzenj, kteréž gsem chowala k soše sw. Jana Nepomuckého.

Mezi lampami, stužkami a řetězy z kwjtj, skládaného k nohaum sw. Jana, zagjnalá mě zwlášťe gedna oběť — asi dwanácetileté děwče w chudobném obleku s několika pytljčky častěgi ráno na kamenných stupnjch skládalo pobožně zmrzlé ručinky a modlilo se, ne sice dluho, ale horliwě; když pak se deštěm zrošené kameny wlkostj leskly, posypáwala ge pjskem, aby tjm druhým usnadnila modlitbu. Pohnuta opětowaným pozorowanjm tak pokorného a tak chudého daru a chjče se při tom přeswěděti, zdali nbohé děwče ejtj celau wážuost modlitby na mjstě tom, pustila gsem se s njm w rozmluwu:

„Powěz mi, djš me, zač ty se tu denně tak horliwě modljáš?“

„Ach, panj! gak se nemám modliti k tomu ochranci dobrého gména!“

„Kdož tě tomu naučil?“

„Má matka; na gegj památku modlím se vždy u této sochy.“

Nesměla gsem se gj wyptáwati dále, neboť sem poznala z nepokogného pohledu djaky a z ruměnce na gegj malé twářiče, že se neráda paušj w delšj rozmluwu. — Než geště gedna pohnutliwá wzpoinjuka wjže mysl mau na to mjsto. Zdaliž w prawdě wyobrazenj tohoto ochrance poctiwého gména nemá od času gehu postawenj spasilelný wlyw na celé okolj? Na bljzce a gako by pod gehu ochranau powznesly se mnohé a stkwostné obydlj slawných osob; wystawěna tam peněžna, kdežto ku přemoženj podle zisťnosti a pokušenj, k rozmnoženj gměnj swého w prawdě wyššj, nežli lidské pomoci třeba bylo; gakoby schwalně, wede tady cesta neywjce nawštěwowaná, aby každý spěchagjej za město, kde geg zábawa i obweselenj očekáwá, pohledem na sochu Swatého ožiwiti w sobě mohl zápal k ctnosti a pomyšlenj na zachowánj dobrého gména. A onen starodáwný dům Mniškůw, kdežto potud tak často wybraná společnost zimnj wečery newinoau a šlechetnau zábawau sobě krátj, zdaliž by on potud byl zachowal swan neposkwrněnau sláwu, zdali by slynul takowau služnostj, zdaž by w gehu stěnách tak často powstáwaly úmysly směřugjej k wšeobecnému prospěchu, k podpoře trpjcej lidskosti, kdyby nebyl od wystawěnj swého býwal oddán w ochrana Božj a blahoslawěného služěnjka gehu, sw. Jana? Snad to někdo nazwe přepiatostj, snad i geště řjm horšjm; gá však gsem silně přeswědčena, že kdyby každý minogdaucj s takowým pocitem hleděl na sochu sw. Jana, negeden bauřliwý žiwot pokogně by uplynul, negedné hořké slzy by abylo.

Z Ř j m a .

Pařížský časopis „*Union catholique*“ podává následugjej welmi památneu zpráwu :

Na ten čas rozprávj se w Řjmě welmi mnoho o podiwném na wjru obrácenj žida **Alfonsa Ratisbonne** ze Štrasburku. Mladý pan Ratisbonne gest bratr duchownjho pana Ratisbonne, má weliké gměnj, a byl od swého ugce, genž gest milionář, co společnjk w obchodu přigat. Hodlal práwě oženiti se s mladau židow-

kau, genž měla geho lásku; hluboce wkořeněné předsudky proti křesťanstwu dlouho byly ho vzdalowały od geho bratra duchownjho, kterýž nawštjwen milostj Božj ke křtu a brzo potom k duchownjmu stawu se byl odhodlal. Bohat, bljzek sňatku s židowkau, zaslepen od předsudků, zdál se na wždy ztraceným býti w bludu, *a předce gest nynj katoljkem*. — Nena-dále to obrácenj, kteréžto newěřejjm žádného podnětu nedává, přičjtiati ge ctižádosti aneb soběctwj. Prjběh gest následngjej.

Alfons Ratisbonne chtěl nawštjwiti wýchodnj kraginy. Wsedna w Neapoli na loď litował toho, že minul Řjm ani ho newida. Gakkoli co žid nenáwiděl hlawnj město křesťanstwa, zwědawost předce swjtěžila nad protiwuostj, a on umjnil si spatřiti Řjm, ale toliko zběžně. Pan de Bussiére, zeřfrancauzského ministra p. Humanna a přjtel duchownjho pana Ratisbonne, zdržował se práwě teház w Řjmě. Pan Alfons Ratisbonne odewzdal ze zdworilosti swůg ljstek u bratrowa přjtele. Když slaužejj prawil, že s pánem práwě možno mluwiti, wešel k němu, gakkoli nerad; nebož pan Bussiere býwal dřjwe protestantem, a gsa nynj horliwý katoljk s nadšenjm wyličował kraganu swéma blaženost, gakau nynj w lúně katolické ejrkwe ejtj. Pan A. Ratisbonne naproti tomu swěřil mu, gk profiwný dogem naň Řjm učinil; pohled na židowskau čtwt naplnil prý geg nenáwistj k papežské wládě a katolickémn náboženstwj. Cesta do Řjma tedy neodňala mu geho předsudkůw, nobrž spjše gich potwrdila. Pan Bussiére naproti tomu opětně geg ugišťował, že w křesťanstwj gest prawda, wyprawował, gak čistau rozkoš citj w lúně katolické ejrkwe, a domlauwal mu, aby prosil Boha o oswjcenj. Když pana Ratisbonne nižádným domlauwánjm na giné myšlénky přiwěsti nemohl, chtěl mu alespoň dáti penjz o nepoškwrněném početj panny Marie a wnutiti mu slib, že ho nositi bude. Po dlauhém zdráhánj a mnohých úsměšcjejch prawil konečně pan Ratisbonne, pakli mu tau maličkostj potěšenj učinj, že se k tomu uwotj, gakkoli newěřj na mocnost toho talismanu. Pan Bussiére žádal geg, aby odřjkal modlitbu swatého Bernarda k rodičce Božj, což když učiniti nechtěl, alespoň to na něm wymohl, že gi sobě o-psal, a o tom přemýšleti sljbil.

Pan Bussiére byl w spogenj s hrabětem Laferronaisem, býwalým ministrem Francauzským, genž swá poslednj léta w Řjmě modlitbau a welikau pobožnostj tráwil. Pan Bussiere mluwil s hrabětem o twrdošjných předsudcjejch pana Ratisbonne, a poraučel ho geho modlitbě. Pan Laferronais,

genž byl giž patrně churaw, objral se opravdowě spasenjar té duše, a nenj pochyby, že za ni Bohu swé žiwobyty o-
hětował. Po zesnutj hraběte poklekl pan Bussiére podlé
rakwe, a žádal; možná-li, aby wyprosil obrácenij toho mla-
dého Israelity. Dne 27. ledna, den před tjm, když pan
Ratisbonne odgeti chěl, potkal ho pan Bussiére, gda prá-
wě do minoritského kostela, za přičinau pohřebnjho průwodu
hraběte Laferronaise. Pan Ratisbonne wešel též do kostela,
aby si ho prohljdl. Giž byl dvě postrannj kaple po pra-
wě straně prošel, an po lewé kaple swatého anděla Strážce
pozornost geho na se obrátila. Zajtj wrátil se pan Bue-
siére z kláštera a nalezl přjtele swého w slzách rozplýwa-
gjcjho. Pan Bussiére klekl wedlé něho, a za chwjli na
ramena mu poklepaw, promluwil k němu. Teprw po něko-
lika otázkách obrátil se pan Ratisbonne a prawil: „Nebož-
tj musel za mne prositi“ — mjnilk nebožtjka hraběte Fer-
ronnaise. Na opětnau otazku odpověděl: „Gá wěrjm, gá
gsem od srdce křesťanem, gá žádám pokřtěn býti; co však
gsem tuto widěl, nesijnj než knězi na kolenu swěřiti.“
Pan Bussiére wedl geg k Jesuitům do kostela a předstawil
geg pateru Villefortowi, kterémuž pan Ratisbonne wšecho
wygrewil, eo se mu bylo přihodilo. Kaple, genž byla pozor-
nost geho na se wáhila, obgrewila se mu nagednau w stkwě-
lé bělosti, a u prostřed zgrewila se w powětj se wznáše-
gjcj panna newýslovné milostnosti, wznešenau stkwostnostj
ozářená. On w nj poznal tu, kteráž na oné minci byla wy-
obrazena, ona prawě tak ruce wztahowala. Ona mu kynu-
la, aby poklekl, a on tak učinil. „Ona nic nemluwila, ale
gá gj rozuměl.“ Ano, on gj tak rozuměl, že byl nynj
celý proměněn. Pan Ratisbonne byl tjmto zgewenj nadi-
obyčgně oswjcen; nikdý nebyl se zanášel katolickým ná-
boženstwjm, a předece určitými a wýmluwnými odpovědmi na
wšecho otázky, genž k němu činěny byly, obecné podi-
wenj wzbuzowal, tak že nebylo přičiny, se křtem geho
prodléwati. Dne 31. ledna přigal swatý křest, birmowanj a
Neyswětěgšj swátost.

O této slawnosti dáwa dále w tom samém časopise o-
čitý swědek následgjcj zpráwu: Dne 31. ledna složil pan
Ratisbonne w chrámě *del Gezu* w ruce kardinála Patrizi
katolické wyznánj wjry. W dlauhé, bjlé hedbáwné raucho
oděu čekal mladý katechumen dole w kostele za zúbradljm,
genž ho od swatyně oddělowalo, dle liturgického obyčege
prwnjch stoletj. Gá stál hljže něho, tak že gsem wšecho
widěti, wšecho tahy obličege geho pozorowati mohl. W

pontifikálajm rauše přistaupil kardinál w slawném průwodu ku katechumenu, gehož se tázal: „Co žádáš?“ Pokřtěna býti. „Odrjkáš se satanáše?“ Odrjkám. „Wějš w Jezjše Krista?“ atd. Tato slowa, wyrčena od žida, gehož předkowé Krista na potupné dřawo přibili, wyrčena pewným hlasem, zkrátka, s pohledem skromným ale otewřeným, před kardinálem, genž naň otázky tyto činil, s anplnau pozornostj, pokogným hlasem a chowánjm, tak že nebylo na něm žádné wětšj změny pozorowati, ona řjdká zmužilost s hlubokým přeawědčenjm toho se odrjci, což w srdci neyhlauběgi a neysilněgi působj, — swé prwnj wjry a swé prwnj láskey, — to byl zagisté přewzácný wýgew. Wzdechnutj newyslowné blaženosti wywinulo se z prsau geho; úsměch, gako dech nebeské slasti pohráwal mu okolo úst, když hlavy swé křestnj wodau nawlažené pozdwihl.

Nynj byla nowozrozenci we wjře a newinnosti wšeka zahrazenj kosteluj otewřena. Při blahorečenj nesmjrného množstwj lidu, genž uctiwě před njm ustupowalo, byl mladý neofyta k oltáři weden, kdež mu kardinál swátost biřmowánj udělil. Při každém udělenj nowé milosti Ducha swátého zdálo se dle hnutj geho prsau, že proud nebeské rozkoše nad njm se wyléwá. Nynj nastalo krátké přetrženj. Známý a ljbezny hlas welobil nynj wolnau řečj a u wýletu neyžiwějšj wjry neobmezené milosrdenstwj Božj a podiwnau ochranu, gakauž Božj rodička w stolici křestanstwa byla udělila synu Francauzska. Byltě to hlas slawného francauzského kazatele Dupraloupa, na gehož řeč odpowjdayly stzy přemnoha zde přjtomných Francauzů.

Nynj počala mše swatá. Gá ani oka neodwřátil od pana Ratisbonne, genž celý pohřžen byl w myšlénkách a w modlitbě. Ljčiti aučinek, gakýž mělo prwnj přigjmánj na nowého křestana, bylo by nemožno. Ona slawná doba, kdež kardinál, sám pohnut gsa, swatau hostii třesaucj rukau na gazyk mu položil, zdála se ho přemábati. On, genž posud w horliwosti swé tak pokogný, tak pewný a wždy pánem swých citů byl, nynj dal se do srdečného pláče, i museli ho skorem odnésti od oltáře. — Zde bylo neypatrnějšj uđiněno uđenj katolické o obcowánj Swatých, a tagemstwj obecného a bratrského spolku, kdežto miliony lidj rozličných vlastj a gazyků w stegné myšlěnce láskey u tagemného stolu Páně se shledáwagi, pospola lámagjce chléb žiwota a nesmjrné láskey. Mužowé, gichž gměno we vlasti gegich s ůctau se wyslowuge a gegichžto zásluhy weliké gsau, mládenci, wzuešené panj a dcery přistupowali po no-

wém křesťanu ke stolu Pána, obštugje zaň zásluhy swého nábožného přigmánj, gako matky za děti, sestry za bratry přátele za přátele. I lid byl pohnut při tomto pohledu, a spogowal modlitby a dobrořečenj swá s těmito wywolenyými s takowau gemnosťj, gakau wypsati nelze. — Gá prosjmu Boha, aby we mně nedal utuchnoutj zpomjnků na to, což gsem w těchto třech hodinách ctil. Gest to zagisté gedna z neywětšjch milostj, gakýchž aučasna býti může křesťanská duše.

Giz i giná na wjru obrácenj byla následkem obrácenj geho. Maria Ratisbonne, gak se nynj gmeunge, pohnut gedneho protestanta a gednu protestantku ku přigetj katolického náboženstwj, wyrwátiw gegich pochybnosti určitostj a silau studowaného bohomluwce. Geden katoljk, genž giz po třidcet let nábožensjw swé newykónáwal, nynj opět k němu se nawrátil. Gaké to potěšenj pro duchowjho pana Ratisbonne, widěti nynj bratra swého, genž dřjwe tak urážliwě o něm se wygálřowal, nagednau gako druhého Pawla obráceného a w stegném náhoženstwj s sebau spogeného.

Swé zasľjbené mladé židowce, giz w Štrasburku zanechal, psal pan Ratisbonne, že bude slib swůg držeti, pakli chce býti katoličkau; neodhodlá-li se k tomu, tedy že on bude putowati do Jerusaléma, pomodliti se u hrobu Wykupitele, a pak že půgde do kláštera. „Kdyby geště před osmi dny,“ psal gj, „nenadálá nehoda mě byla přinutila, tebe se odřjci, nebyl bych měl k tomu statečnosti, a byl bych si byl smrt ueniil. Pakli mě ale mé nowé náboženstwj od tebe odlučge, přináđjm Bohu tu oběť bez slzj, a budu se po celý žiwot swůg modliti, aby tě oswjtil a nás w nebi spogil.“

O těchto událostech mluj se mnoho w Řjmě; my zpráwu tuto wyňali z rozličných psanj, genž wšecky gak w hlawnj věci tak i we wšech podrobnostech se shodugj. Listy, gakéž pan Ratisbonne po swém na wjru obrácenj psal, nelze ejsti bez pohnutj.

Zlomek celého překladu **Tomáše Kempenského.**

O následovanj Krista Pana,

od

Josefa Holáska,

faráře w Blánsku, blízce Brna.

(*Obětowanj Dědictwuj Swat.*)

Z druhé knihy kapitola dwanáctá.

O královske cestě swatého kříže.

1. Tvrďát zdá se řeč ta: „Zapřiz se samého,
Wezmi kříž swúg a následug mistra swého,“
Hrozněgi však bude slyšet slova geho:
„Gděte zlořečenj do ohně wěčného!“
Kterž ale rádi slyš řeč o kříži,
Nebudau se báti, když se sand přibljž.
Tehdáz znamenj to kříže se okáže,
An andělúm k sandu wolať Pán rozkáže.
Tehdáz wšickni kříže Páně služebnjoj,
Ježši podobnj, kříž za njm nosjej,
Přiwinau se k sandci s welkau důwěrnostj,
Genžto gich powolá do swé blaženosti.
2. Proč se tedy zdráháš kříž na sebe wjti,
An gen s křížem možná do králowstwj wjti?
W kříži gest spasenj, w něm milosti schrána,
Proti nepřátelúm w kříži gen obrana;
W kříži žiwot, nebes sladkost, posilněnj
Srdce; w kříži radost ducha, utěšenj;
W kříži swatém základ prawé ctnosti,
Začátek i konec wěj sprawedlnosti.
Nenjť duši spásy, tam nenjť naděge.
Wezmi tedy kříž swúg, sledug Pána swého,
Tak hle přigdeš k bráně žtwota wěčného.
Předešelt tě na ramenau swých s tau tjjž,
A za tebe gest on dekonal na kříži,
Abys i ty žádnó nehrozil se tjjže,
A taužebaě žádal umřjt smrtj kříže.
S njm-li usmrcugeš mrzké náklonnosti,
S njm i žjti budeš w nebeské radosti.
Druh-li geho budeš w hořkém utrpenj,
Druhem geho se i staneš w oslawenj.
3. Eyhle! w kříži a we smrti wše záležj,
A ne ginau stezkau k žiwotu se běžj,

- Aníž nagdeš ginák myslí utěšenj,
 Leč křížowau cestau denujho mrtwenj.
 Zagdi kam chceš, hledey co chceš, wznešeněgšj
 K wrchu cesty aniž nagdeš bezpečněgšj
 Zde w mrákotách žiwobyťj pozemského,
 Krom drsnaté cesty kříže poswátného.
 Zříd dle wíle aneb zdánj všeecko, zkusjš,
 Žeť chťe nechtě trpět' a kříž nesi musjš.
 Buď ze na swém těle pocjtjš bolesti,
 Aneb na duši rmutliwých neřestj.
4. Ne málo kdy zdá se, že tě Bůh opaušťj,
 Tam zas bližnj na tě ostré šjpy spanšťj;
 Neyhůř ale, že si trápenj sám tvořjš
 A přečasto ducha samowolně meřjš.
 Darma však ohmýšljš garma se sprostiti,
 Aneb rozkošj bolestem ulewiti.
 Snášeg, gak ti slušj, až do wíle Božj,
 Až už sám Pán konec trápenj uložj.
 Bůh chce, bys se uťil trpět bez potěchy,
 A zasjlal děle wraucné gemu wzdechy,
 Abys prozřetedlnosti zcela se podložil,
 A trpěliwostj swau pokoru množil.
 Žádný tak se Krista mukau neroznjťj,
 Leč kterýžto a njm podobných muk pocjtj.
 Kříž připrawen na tě čeká, všudy stogj,
 Všudy gdež w ústrety tomuto nástrogi.
 Kamkoli utečeš, i kamkoli zagdeš,
 Za sebau geg wlečeš, kříž swúg w sobě nagdeš.
 Obrat se naboru, obratíš se dolú,
 Na všem nagdeš wnitř i zewnitř kříže bolú
 Žádáš-li mjť pokog, pak korunu w nebi,
 Gen trpěliwosti gesti zapotřebj.
5. I kříž tě ponese, wolně-li geg neseš,
 S praporem tjm slawným k nebesům se wzneseš;
 Tam, co wezdegšjmu swětu neuť dáno,
 Utrpenj kříže bude dokonáno.
 Newolně-li snášjš, množjš sám swé garmo,
 Ge se sebe swrhnať, snažjš se nadarmo.
 Byťbys goden swrhl, nagdeš opět kříže,
 Tobě působjoj geště wětšj tže.
6. Domnjwáš se asi tomu se wyhnauti,
 Z čehož nemoh' posud žádný wywáznauti?
 Který medle nábožný anebo Swatý
 Byl bez kříže, protiwenstwjm nepogatý?

- Ani Ježíš, Pán náš, gedno okamžej:
 Zde nestrávil bez bolesti a trápenj.
 „Zdaliž, prý, nemusil Kristus mučen býti,
 Wstáti z mrtvých a tak do své sláwy wjiti.
 A ty, kterak jiné cesty stranau hledáš,
 Proč se na královskou cestu kříže nedáš?
7. Život Krista byloť samé utrpenj;
 A ty hledáš pohodlj a rozkošněnj.
 Pauhých-li radostj sobě zde přisaudjš,
 Ne žalostj a zármutku, welmi blaudjš.
 Neb ten časný žiwot bédami gest sklješon,
 Na všech stranách wúkol křížkami obklješon.
 A čím wjc w nábožném duchu kdo proapjwá,
 Tjm zápasů prudšjch, křížů těžšjch mjwá:
 Tnto, čím wjc trest wybnanstwj se rozrnáhá
 Láska, snést geg, ze wšj sjly se namáhá.
8. Wšak nic méně mnohonásobně sewřený,
 Téz i býwá oblewen a potěšený;
 Neb znamená, že když nese kříž wšeliký,
 Užitek mu z toho plyne přeweliký.
 Gelikož se gemu wolně podrobuje,
 Břjmě w Božskou potěchu se přeměňuje,
 A čím wjce tělo pode strastmi kwjly,
 Duch tjm wjce wnitřnj milostj se sjly.
 Ba i častěg žádostiw gsa protiwenstwj,
 By se srownáwal k Kristowu podobenstwj,
 Myslj tak udatnau powystrogen býwá,
 Že by téměř tesknul, když strasti ubýwá;
 Nebť mnj, že tjm Bohu bude přjgemněgšj,
 Čjm pro Bohu snášel bolesti trpěgšj.
 Nenjť wšak to lidská sjla, nobrž milost
 Krista Páně, genž podiwně takau čilost
 We člowětjm těle křehkém způsobuge,
 Že duch náš se horliwostj rozuěcuge,
 A to si obljbj, tomu wstřje chce gjti,
 Čehož dle powahy bogj se a šjtj.
9. Protiwj se wšak člowěku: kříže nesti,
 Kříž milowat, tělo trestat, a uwěsti
 Ge we službu, hodnostem se wyhýbatj,
 Hanu mile snášet, s sebau pohrdati,
 Potupu si žádat, strpěť přjkorenstwj
 S křiwdu, a nebažič po zemském blaženstwj.
 Wšak to, zřjš-li sám na sebe, newyweděš;
 Pakli swau důwěru tam na Pána swedeš.

- Budeť s nebe gisté sjla dána tobě,
 Kteraužto podmanjš swět i tělo sobě.
 Wěraa odjn zmůžeš dábla, nepřjtele,
 Znamenaw se křížem w srdeci i na čele.
10. Chystey tedy wždy se gakožto služebnjk
 Kristůw dobrý, wěrný, ne gako nágeunjk,
 S myslj nepohnotau kříž nest Pána swého,
 Pro tě z pauhé lásky ukřížowaného.
 Připraw se k snášenj mnohých protiwenstwj,
 Uloženýh zde bjdnému člověčenstwj.
 Že i tě zastjhnau, shledáš zkušenosť,
 Kam by ses i ukryl, nagdan tě žalosti.
 Tak se muaj djt; nelze se uhnauti
 Bolné straati; neylp k nj se přiwinauti.
 Oblib si, srdečně kalich Páně pjti,
 Chceš-li druh být geho, s njm i podjl mjti.
 Zanech Bohu, uděliti potěšenj,
 Nechť on s tjm učinj podle zaljbenj;
 Ty se ale podlož všemu utrpenj,
 Pokládage ge za welké potěšenj:
 Neb nemohau sauženj ta přirownána
 Býti k sláwě, do njž wede nebes brána,
 Aniz negsau trápenj ta dostatečná
 Uwest tě do stanů, slast kde blažj wěčná,
 I kdybys ge sám všech mohl wytrpěti,
 Gak se z Pjsem swatých můžeš dowěděti. (Řjm. 8, 19.)
11. Dospěgeš-li tak daleko, že sauženj
 Pro Krista ti sladké twój obljbenj,
 A dodává k trpěnj tí nowé chuti;
 Tenkrát z wnitřnjho poznáwey nadechnutj,
 Že se rág na zemi před tebau otwjrá
 A nebeské rozkoše ti rozestjrá.
 Pokud trpět těžko, milo ale tobě
 Bude, protiwenstwj ugjt a porohě,
 Dotud budau tebe všudy následowat
 A stjhgje w každé době tě sužowat.
12. Wolně trp; buď hotow umřt; gak ti slušj,
 Lépe mjt se budeš; pokog nagdeš duši.
 Byřbys wtržen byl až do třetjho nebe
 S Pawlem, negsi ubezpečen předc u sebe
 Před klopotau. „Gát mu zgewjm, co pro gméno
 Moge, prawil Pán, mu trpět uloženo.“
 Eyhle! ten dědičný djl ti pozůstane,
 Strasti snášet Bohem tobě přichystané,

- Ljbo-li Ježjše wraněně milowati
 A na wždycky sluhau gehu pozůstati.
13. Kýž gsi hoden pro slawné Ježjše gměno
 Něco trpěti! Skrze lehké to břemeno
 Gaká by se tobě čest a sláwa stala,
 Gak by řjš zwolených Božjch zaplésala,
 Gaké to wzdělánj pro bližnjho twého,
 A gaká odměna pro tebe samého!
 Nebo trpěliwost každý wychwaluge,
 Ale málo kdo trpěti požaduge.
 Slušněť, ahys něco trpěl rád pro Krista,
 An hůt trpj mnohý pro swět dozagista.
14. Wěz zagisté, že náš žiwot umrtwený
 Wěst, čjm wje být žádáš Bohem ožiwěny.
 Čjm wje naružiwěst swau kdo umrtwuge,
 Tjm čilegšj žiwot w Bohu nastopuge.
 Nemůž žádný nebes slasti pochopiti,
 Leč se odhodlal pro Krista křjž přigjti.
 Nic Bohu milegšj a ti prospěšněgšj,
 Než pro Krista trpět s myslj neywolněgšj,
 Kdyby také na twé wůli obé stálo,
 Slastj mnoho wolit, bolestj wšak málo:
 Měl bys raděg k wůli Krista hol žádati,
 Nežli samau chtjti potěchau oplýwati;
 Nebť tak bysi wjce se ke Kristu srownal,
 A pak gehu Swatým lépe se wyrownal.
 Nebť zásluha a náš prospěch w powolánj
 Nezáležj w mnohých slastj požjwánj,
 Ani w utěchách, alébrž w zápasenj,
 W těžkých bogjch a nátisků wšech snášenj.
15. Kdyby co lepšjho krom sauženj bylo,
 Žeby spáse lidské hogněg' poslaužilo,
 Byl by slowem to i skutkem Pán ukázal,
 A tak důkladně ke křjžům nás newázal,
 Auto následugjej geg učennjky
 I geg následowat chtjjej služebnjky
 Zřegmě ke nošej křjže napomjná,
 Když těmito slowy wšechněm připomjná:
 „Chceš-li přigjt za mnau, zapřiž sebe samého,
 Wezmi křjž swůg, následug mne,“ mistra swého.
 Wšeecko to přečetše když gsme wyskaumali,
 Slušněť, bychom na zájrcě té zůstali:
 „Skrz mnohá sauženj“ žiwota časného
 „Musjme wgjti do králowstwj wěčného.“

Obsah swazku druhého.

Pogednánj.

	Str.
1. Katolictwj	195
2. Proč katolick. křesťauu cirkew mila a wzácna (Pokr.)	208
3. Swatý Cyprian w děgjh swého wěku welice aučinný	234
4. Rozwedenj manželú od stolu a lože. (Dokupčej)	254
5. Wyhlašowánj za Swatého	272
6. Ginotagitelný wýklad widěnj u proroka Ezechiele	284
7. Obrana stkwostnostj w kosteljh a ceremonij katol.	296
8. Něco o nawštěwowánj hospod od duchownjh . . .	307
9. Básně od W. J. Picka	315
10. Služby kněžské	317

Oznamowatel.

a) Literatura.

- 1) Juris ecclesiastici, hist. sacrae n. n. p. t. Patrologiae etc. 319
- 2) Čelednj Wúdce 321

b) Rozličnosti.

- a) Oratio sub solemni Pedilavii ceremonia 329
- b) Oratio sub installatione Rectoris Mag. Univ. Prag. . 338
- c) Popsánj watikanského chrámu Páně sw. Petra w Řimě 342
- d) Slawnost dosednutj na stolec biskupstw Brněnského 355
- e) Řeč póhřebnj při pochowánj Wáclawa Moce . . . 361
- f) Žiwot Wáclawa Moce arcijáhna Beraunského krage 365
- g) Socha sw. Jana Nepomuckého we Waršawě . . . 370
- h) Pokřtěnj Alfonsa Ratisbonne 374
- i) Zlomek z celého překlada Tomáše Kempenského . 379

Redaktor: Wáclaw M. Pešl, kanowák na hradeč Prázkém.

Obsah swazku druhého.

Pogednánj.

	Str.
1. Katolictwj	195
2. Proč katolick. křesťanu cjrkew mila a wzácna (Pokr.)	208
3. Swatý Cyprían w děgch swého wěku welice aučinný	234
4. Rozwedenj manželů od stolu a lože. (Dokupčej)	254
5. Wyhlašowánj za Swatého	272
6. Ginotagitelný wýklad widěnj u proroka Ezechiele	284
7. Obrana stkwostnostj w kostelch a ceremonij katol.	296
8. Něco o nawštěwowánj hospod od duchownjch . . .	307
9. Básně od W. J. Picka	315
10. Služby kněžské	317

Oznamowatel.

a) Literatura.

- 1) Juris ecclesiastici, hist. sacrae n. n. p. t. Patrologiae etc. 319
- 2) Čelednj Wůdce 321

b) Rozličnosti.

- a) Oratio sub solemni Pedilavii ceremonia 329
- b) Oratio sub installatione Rectoris Mag. Univ. Prag. . 338
- c) Popsánj watikanského chrámu Páně sw. Petra w Římě 342
- d) Slavnost dosednutj na stolec biskupstwj Brněnského 355
- e) Řeč póbřebuj při pōchowánj Wáclawa Moce . . . 361
- f) Žiwot Wáclawa Moce arcijáhna Beraunského krage 365
- g) Socha sw. Jana Nepomuckého we Waršawě . . . 370
- h) Pokřtěnj Alfonsa Ratisbonne 374
- i) Zloměk z celého překlada Tomáše Kempenského . 379

Redaktor: Wáclaw M. Pešina, kanownjck na hradě Pražském.